

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN EĞİTİME ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Cemil AKSOY

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİMDALI

DANIŞMAN

Yrd.Doç.Dr.Yahya DOĞAR

MALATYA 1999

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	I -III
KISALTMALAR.....	I -IV
TABLolar.....	V
ÖNSÖZ.....	VI

I. BÖLÜM

A. GİRİŞ.....	1-4
B. PROBLEM CÜMLESİ.....	2
C. ALT PROBLEMLER.....	2-3
D. DENENCELER.....	3
E. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
F. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	3
G. ARAŞTIRMANIN METODU.....	3-4

II. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

A. BEDEN EĞİTİMİ

1. BEDEN EĞİTİMİNİN MAHİYETİ.....	5
2. BEDEN EĞİTİMİNİN TANIMI.....	5-7
3. GENEL EĞİTİMİN BİR PARÇASI OLARAK OKULLARDA B. EĞİTİMİ.....	7-8
4. BEDEN EĞİTİMİNDE DEĞERLER.....	8-9

B. SPOR

1. TANIMI.....	9-10
2. FİZİKSEL GELİŞİME ETKİSİ.....	10-12
3. SPORUN SOSYOLOJİK GELİŞİME ETKİSİ.....	12-15
4. SPORUN PSİKOLOJİK GELİŞİME ETKİSİ.....	15-20
a. Okul Öncesi.....	20-21

b. Sonraki Okul Yılları.....	21-22
c. Gençlik.....	22
d. Kişilik Gelişiminin Temel Esasları.....	22-23
e. Spor ve Kimlik Gelişimleri.....	23-25
f. Genel Kişilik ve Sporcu Kişiliği.....	25-27
g. Çocukluk Çağında Spor.....	27-30
h. Gençlik Çağında Spor.....	30-31
1. Meslek Okul ve Sporda Denge.....	31
5. SPORUN ZİHİNSEL VE RUHSAL GELİŞİME ETKİSİ.....	31-32

C. OYUN

1. TANIMI.....	33-34
2. OYUNLARIN TOPLUMSAL GÖREVLERİ.....	34-36

D. EĞİTİM

1. TANIMI.....	36-37
2. EĞİTİMİN GENEL AMACI.....	37-38

E. OYUN VE SPOR İLİŞKİSİ.....	38-41
--------------------------------------	--------------

F. EĞİTİM SPOR İLİŞKİSİ.....	41-46
-------------------------------------	--------------

III. BÖLÜM

Bulgular ve Yorumlar.....	47-96
---------------------------	-------

IV. BÖLÜM

Sonuç ve Değerlendirme.....	97-100
-----------------------------	--------

Öneriler.....	100
---------------	-----

V. BÖLÜM

Özet.....	101
-----------	-----

Summary.....	102
--------------	-----

Kaynakça.....	103-104
---------------	---------

VI. BÖLÜM

Ekler.....	105
------------	-----

Ek-I.....	105-106
-----------	---------

KISALTMALAR

Bkz.	: Bakınız
B.T.G.M.	: Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
G.S.G.M.	: Gençlik Spor Genel Müdürlüğü
G.Ü.	: Gazi Üniversitesi
İ.Ü.	: İnönü Üniversitesi
K.S.Ü.	: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
k.a.s.	: Kalp Atım Sayısı
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
T.S.K.	: Türk Spor Kurumu
Tv.	: Televizyon
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
Vm.	: Kalbin Dakika Volümü

TABLolar

<u>Tablo No :</u>	<u>Tablo Adı :</u>	<u>Sayfa No :</u>
Tablo 1.	Deneklerin Meslek Durumları.....	47
Tablo 2.	Deneklerin Cinsiyet Durumları.....	47
Tablo 3.	Deneklerin Yaş Durumları.....	47
Tablo 4.	Deneklerin Eğitim Durumları.....	47
Tablo 5.	Deneklerin Sporla İlgili Durumları.....	48-49
Tablo 6.	Sporun Fiziksel Gelişime Etki Durumu.....	51
Tablo 7.	Sporun Sosyal Gelişime Etki Durumu.....	54
Tablo 8.	Sporun Ruhsal Gelişime Etki Durumu.....	57
Tablo 9.	Sporun Strese Etki Durumu.....	59
Tablo 10.	Sporcuların Sosyal Durumları.....	61
Tablo 11.	Sporun Sorunlardan Uzaklaştırma Durumu.....	63
Tablo 12.	Spor ve Boş Zaman.....	65
Tablo 13.	Spor ve Verimlilik.....	67
Tablo 14.	Spor ve Ekonomi.....	69
Tablo 15.	Spor ve Eğitim.....	71
Tablo 16.	Spor ve Amaç.....	73
Tablo 17.	Kişilik ve Spor.....	75
Tablo 18.	Akademik Başarı ve Spor.....	77
Tablo 19.	İnsanların Eğitilmesinde Sporun Etkisi.....	79
Tablo 20.	Toplumsal Barış ve Spor.....	81

ÖNSÖZ

Eğitim gibi spor da, toplum yaşamında vazgeçilemeyecek, kesintiye uğratılamayacak bir olgudur. Eğitim de, spor da, ilk çağlardan beri kişinin yaşamını kalıtımsal olarak etkilemektedir. Bu olgu, gelecek kuşakların da dirençlerini ve üretkenliğini artıracaktır. Eğitimle ilgilenmeyen bir ülke düşünülemediği gibi spordan tamamen uzaklaşmış bir topluma da rastlanamaz. Eğitim ve sporun her kesim için yaşamsal önem taşıdığı ortadadır.

Ancak, eğitime de, spora da her toplumun aynı ölçüde değer verdiğini söylemek güç. Herkes spora, eğitime aynı istek ve heyecanla yönelmez. Bu nedenle, spor ve eğitim konularında kişisel çabalar, toplumsal tavırlar o ülkenin uygarlık düzeyini de yansıtır. Sporun faydasına inanmış eğitimin bilincine varmış toplumlar, çağdaşlık düzeylerini de bu davranışlarıyla ortaya koyarlar.

Tez konumun seçiminde, araştırma sonuçlandırılıncaya kadar bilimsel katkıları ile çalışmalarımı yönlendiren, araştırmanın her aşamasında ilgi ve desteğini gördüğüm, danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Yahya DOĞAR'a ve mesai arkadaşlarım Ahmet EROL ve Ziya POYRAZ'a, manevi desteğini hiç esirgemeyen çok kıymetli eşim Neslihan AKSOY'a ve oğlum Can'a, bilgi ve becerilerinden faydalandığım bütün şahıslara teşekkür ederim.

Kahramanmaraş 1998

Cemil AKSOY

I. BÖLÜM

A. GİRİŞ

Spor günümüzde bireysel anlaşma, toplumsal kaynaşma ve milletlerarası ilişkiler bakımından büyük öneme sahiptir. Bu durum Türkiye için de aynı derecede önemlidir. Sanayileşmeye ve bunun paralelinde meydana gelen boş zamanın artması, insanların fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal yönlerden daha sağlıklı bir hayat sürebilmeleri, sağlık için vazgeçilmez kabul edilen beden eğitimi ve spor aktivitelerinin önemini de artırmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 59. maddesinde bu öneme işaret edilerek "Devlet her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder ve başarılı sporcuyu korur" (M. 59) ifadesine yer verilmiştir.

Beden eğitimi ve sporun birlikte iş yapma, sağlıklı kararlar verme ve olumlu alışkanlıkların topluma kazandırılmasında büyük rolü yadsınamaz. Bu nedenle ekonomik ve sosyal kalkınmanın temeli olan insan gücünün, beden eğitimi ve sportif hareketlerle desteklenmesi önemlidir.

Günümüzde insanlar arası hatta ülkeler arası ilişkilerde ekonomik ve sosyal açılardan önemli bir konumu sahip olan beden eğitimi ve spor, temelinde karşılıklı sevgi ve barışı esas almasından dolayı, eğitim ve demokrasi bilincinin kurumlaşmasında da önemli görülmektedir. Bu anlamda beden eğitimi ve sporu organizmanın bütünlüğü ilkesine dayalı olarak tüm kişiliğin eğitimi, genel eğitimin tamamlayıcısı ve onun ayrılmaz bir parçası olarak tanımlamak mümkündür. Çünkü Alpman'a göre "Bilinçli ve bir amaca yönelik olarak yapılan hareketler eğitici bir değer ve nitelik taşımaktadır" (Alpman, 1972, s. 12).

Günümüzde spor, bir boş zaman uğraşısı olmaktan öte sosyal, politik ve ekonomik niteliklere sahip toplumsal bir kurum haline gelmiştir. Özellikle son 20-25 yılda basın, radyo, tv gibi kitle iletişim araçlarında görülen gelişmeler, geniş halk kitlelerinin spora olan ilgisini arttırmıştır. Böylece spor bazı beden veya basit bir yarışma hareketi olmaktan çıkmış, kitleleri derinden etkileyen bir heyecan ve seyir aracı haline gelmiştir (Başer 1986, s. 65).

Topun çemberden geçirilmesi ya da gol olması, 300 Kg ağırlık kaldırmak... beden eğitimi ve sporda bir son değildir. Ama beden eğitimi ve spor ve buna bağlı hareket eğitimi, kişi ile toplumun çok değişik boyutlarını hareket yolu ile ele alan, bir önemli sosyal kurumdur. Bu itibarla beden eğitimi ve spor sadece insanlar arasında yapılan fiziksel bir mücadele değil, aynı zamanda bir eğitim aracıdır.

Eğitim çabalarının genel amacı, kuşkusuz, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin topluma, sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleştirilmesi için bireylerin yetenekleri, eğitim yolu ile en son sınıra kadar geliştirilir ve insan davranışları eğitimin amaçları doğrultusunda değiştirilir. (Varış 1985 s. 5)

Dinamik kültür değerlerinin içinde doğan çocuklar, eğitim yolu ile, bu değerlere süreklilik ve esneklik kazandırarak çağ koşullarına uygun ve geleceğe dönük yeni değerleri üretirler.

Beden eğitimi ve sporun teorik anlamda bir eğitim aracı olarak uzmanlar tarafından bilinmesi elbette önemlidir. Ama bundan daha önemlisi onun pratik hayatta insanlar tarafından bilinçli olarak ne derecede uygulanıp uygulanmadığıdır. Araştırılmaya değer böyle bir konunun problem cümlesi aşağıdaki biçimde ifade edilmiştir.

B . PROBLEM CÜMLESİ

Farklı gruplarda yer alan insanların, sporun eğitime etkisine ilişkin görüşlerinde farklılıklar var mıdır?

C . ALT PROBLEMLER

Sporun eğitime etkisine ilişkin, öğrencilerin görüşlerinde farklılıklar var mıdır?

Sporun eğitime etkisine ilişkin, öğretmenlerin görüşlerinde farklılıklar var mıdır?

Sporun eğitime etkisine ilişkin, esnafların görüşlerinde farklılıklar var mıdır?

Sporun eğitime etkisine ilişkin, amatör sporcuların görüşlerinde farklılıklar var mıdır?

Sporun eğitime etkisine ilişkin, profesyonel sporcuların görüşlerinde farklılıklar var mıdır

D . DENENCELER

Sporun eğitime etkisine ilişkin, öğrencilerin görüşlerinde farklılıklar vardır.

Sporun eğitime etkisine ilişkin, öğretmenlerin görüşlerinde farklılıklar vardır.

Sporun eğitime etkisine ilişkin, esnafın görüşlerinde farklılıklar vardır.

Sporun eğitime etkisine ilişkin, amatör sporcuların görüşlerinde farklılıklar vardır.

Sporun eğitime etkisine ilişkin, profesyonel sporcuların görüşlerinde farklılıklar vardır.

E . ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, farklı gruplara ait insanların sporun eğitime yaptığı etkilere ilişkin görüşlerinde ne gibi farklılıkların olduğunu ortaya çıkarmak, ayrıca bu farklılıkların nelerden kaynaklanmış olabileceğini değerlendirerek, aksaklıkların giderilmesine yönelik etkili çözüm yolları önermektir.

F . ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, sporun eğitime etkisi konularında, soru yöneltilen öğrenci, öğretmen, esnaf, amatör sporcu ve profesyonel sporcularla sınırlandırılmıştır. Sporun fonksiyonları ile ilgili deneklere sorulan fiziksel, ruhsal, sosyal ve zihinsel anket soruları ile sınırlıdır.

G . ARAŞTIRMANIN METODU

Bu araştırmada her biri 200 olmak üzere beş değişik gruba ait toplam 1000 kişiye aynı soruları içeren anket uygulanmıştır. Bu gruplar üniversite öğrencisi, öğretmen (tercihen sınıf öğretmenleri), esnaf, amatör ve profesyonel sporculardan oluşmuştur. Profesyonel sporculardan oluşan gruba anket, yeterli sporcu

sayısının bulunmasından dolayı Ankara'da uygulanmıştır. Diğer gruplara ise Kahramanmaraş'ta uygulanmıştır. Konunun açıklanması için, mümkün olduğu kadar yazılı belgelere başvurulmuştur. Bunun dışında konu ile ilgili çeşitli uzmanların görüşlerinden de yararlanılmıştır. Anket araştırmacı tarafından deneklere gidilerek bizzat uygulanmıştır.

Anket sonuçları hem sayısal ham de % olarak istatistiksel değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Elde edilen sonuçlar tablolar ve grafikler halinde verilerek, altında da sonuçlarla ilgili kısa açıklamalar yapılmıştır. Böylece konu daha anlaşılır hale getirilmeye çalışılmıştır. Ancak denekler arasında ayrıca bayan-erkek ayrımı yapılarak istatistiksel bir değerlendirme yapılmamıştır. Çünkü özellikle esnaf, öğretmen, amatör sporcu ve profesyonel sporcu gruplarında ayrıca değerlendirilmeye değer sayıda bayan denek bulunamamıştır.

Beden eğitimi ve sporun fiziksel, ruhsal, sosyal ve zihinsel yararları teorik olarak ele alınmış ve bunun için ayrıca bir "GENEL AÇIKLAMALAR" bölümüne yer verilmiştir. Bu bölümde beden eğitimi, spor, oyun ve eğitim konuları ayrı ayrı ele alınmış ve bunların insan davranışları üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Bu açıklamalara paralel olarak sporun insan davranışlarındaki etkilerine bilimsel dayanaklar oluşturularak, araştırmaya konu olan grupların cevaplarına ilişkin yorumlar yapılmaya çalışılmıştır.

II . BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

A . BEDEN EĞİTİMİ

1 . BEDEN EĞİTİMİNİN MAHİYETİ

Webster'in Yeni Kolej Sözlüğü'nde, beden eğitimi, "özellikle fiziksel hareketlerle insanın sistemli egzersiz yeteneklerini geliştirmek, vücudunu ve sağlığını korumak için yapılan sistemli egzersiz eğitimidir" biçimde tanımlanmaktadır. Basit olarak yapılan bu tanım yetersizdir. Çünkü bu tanım prensip olarak beden eğitiminin ancak biyolojik sonuçlarıyla ilişkilidir. Onun sosyal, kültürel zihinsel, duyuşsal ve estetik sonuçlarını dikkate almamaktadır. Oysa beden eğitimi insan sağlığı konusuna da yer verir. Bu yüzden sağlık eğitimindeki bazı bilgiler, beden eğitiminin konusu olarak sayılmış ve bunların ancak birlikte öğrenilebileceği kabul edilmiştir. Bu durum sağlık ve beden eğitiminin birlikte ele alınabileceği ihtimalini ortaya çıkarmıştır. Fakat, sağlık bilgisi ile ilgili bazı önemli temel konular beden eğitimcilerden ziyade, sağlık eğitimcilerinin sorumluluğuna bırakılmıştır (Baley A.James 1997. s. 1).

2 . BEDEN EĞİTİMİNİN TANIMI

Beden eğitimi kısaca bedensel, ruhsal, toplumsal davranışlar oluşturma eğitimidir. Bir başka deyişle organizmanın bütünlük ilkesine dayalı tüm kişiliğin eğitimidir. Eğitim bilimciler göre beden eğitimi vücudun, ruhun ve zekanın gelişmesini etkileyen hareketlerin tümü olarak tanımlamaktadırlar. Beden eğitimi bir başka tanımla sağlıklı, mutlu ve güçlü olma, kişilik karakter ve ahlaki değerler kazanmak, kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık eğitimidir (Gümüşik, 1973, s. 5).

Beden eğitimi genel eğitimin tamamlayıcısı ve onun ayrılmaz bir parçası ve aynı zamanda da kişilik eğitimidir. Bir başka deyişle öğrencilerin gelişim özellikleri göz önünde tutularak onların fert ve toplum yönünden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür

değerlerini ve demokratik hayatın gerektirdiği davranışları kazanmış fertler olarak yetiştirilmeleri için planlı ve programlı olarak yapılan önemli bir araçtır (MEGSB, 1988).

Körbs'e (1964) göre beden eğitimi, boş zamanları değerlendirmek için yapılan vücut ve kafa eğitimi ile birlikte eğlence ve deşarj olmayı sağlayan planlı programlı hareketlerdir. Bugün ülkemizin eğitim politikasında beden eğitimi ve spor uygulaması, yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insana, fikren ve bedenen sağlık kazandıran bir faaliyet planı olarak kabul edilmektedir. (MEGSB, 1988)

Beden eğitimi, insanın hareket potansiyeli ve bununla ilgili tepkileriyle ve bu tepkilere dayalı olarak ortaya çıkan, kişideki davranış değişiklikleriyle ilgili olan eğitim olayının bir evresidir (Nixon, 1969, s. 56). Bu nedenle beden eğitiminin ürünü, bedeni eğitilmiş ve geliştirilmiş insanlardır (Singer and Dick, 197, s. 15).

Bugün beden eğitimine olan ilgi, beden eğitiminin eğitim potansiyelinde fiziksel sağlığa, becerilere veya arzu edilen sosyal niteliklere olan katkısının gücünde toplanmaktadır. Beden eğitimi, dengeli bir hayatın temeli olan sağlık, canlılık, güç ve sosyal münasebetlerin kurulmasıyla ilgilidir. Eğer beden eğitimiyle insanlar bu özelliklerinin gelişimini desteklemiyorsa, başka eğitim bölümleriyle bu kayıplarını karşılamaları zor olacaktır (Daver, 1975, s. 2).

Fiziksel etkinlikler aracılığıyla insanların performanslarının gelişeceği ve böylece fiziksel becerilerin artarak demokratik grup yaşamında etkin rol oynayacağını ileri süren Bucher, insanın fiziksel eğitim denemeleri sonucunda "yeni durumları daha anlamlı ve amaçlı yorumlayabileceğini" ileri sürmektedir (Bucher, 1972, s. 17)

Beden eğitimini, sadece insan organizmasını fiziksel yönüyle (vücut geliştirme ve fiziksel görünüm gibi) sınırlayan bir kişinin, aynı kavramı kas hareketleriyle belirli yeteneklerin gelişmesi olarak gören diğer bir kişinin dilini anlaması zordur. Ve her ikisi de, beden eğitimini sağlığın ve iyi vatandaşlık kavramının gelişmesi için bir araç olarak bahseden diğer bir kişiyle anlaşamayacaklardır. Hareket eğitimini savunanlar da beden eğitimini geleneksel

açından spor ve beden olarak gören kişilerin zihninde yanlış anlama ve tereddüt yaratacaklardır. Bu nedenle beden eğitimiyle sağlık eğitimini amaç bütünlüğü açısından ayırt edilemez biçimde ele alan Karaküçük, bu iki kavramı genel anlamda “eğitim” deyiminin birer parçası olarak görmektedir (Karaküçük 1995 s. 109).

Beden eğitimi kavramının modern görüntüsünün; sanat ya da bilim olarak ortaya çıktığını görmekteyiz. Antropolojik ve tarihi araştırmalar, fiziksel aktivilerin tarihler boyunca kültürlerin temel kavramı ve aktarıcıları olduğunu göstermiştir. Beden eğitimi ve fiziksel aktiviteler bu yüzden insanlığın en eski sanatlarından birisi olmuştur. Beden eğitimi tıpkı müzik, resim, edebiyat, drama gibi sözcüksüz iletişimde temel bir araçtır (Nixon and Jewett, 1969, s. 56).

3 . GENEL EĞİTİMİN BİR PARÇASI OLARAK OKULLARDA BEDEN EĞİTİMİ

Bu tanımlardan sonra bir insanın hayatı boyunca, beden eğitimi ile iç içe olduğu açıktır. Her insan değişik ortamlarda okul programlarının düzenlenmesinde ve planlanmasında, kısmen de olsa doğrudan ya da dolaylı olarak yer alır ve ilgilendirir. Bu nedenle diğer bütün eğitimciler gibi beden eğitimciler de hareketleri, değerleri, bilgileri ve toplumun daha büyük bir çoğunluğunu ilgilendiren diğer kurumları dikkate almadan, kendi kuruluşlarına ait programlarını uygulayamazlar. Eğer beden eğitimciler çoğunluğu ilgilendiren aktivitelerin bir bölümü ile bağlantı kurmak isterler ise, toplumun tarihini, politikasını, değer yargılarını ve ekonomisini göz önünde tutmak zorundadırlar.

Bu duruma bağlı olarak 60 yıl önce tespit edilen beden eğitiminin genel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Baley A. James 1997. s.):

Kendini Gerçekleştirmeye Yönelik Amaçlar: Muhakeme geliştirmek, ifade yeteneği, okuma, yazma ve sayı sayma, görme ve işitme, sağlık bilgisi kazanmak, sağlıklı yaşama alışkanlığı edinmek, halk sağlığına ilgi duymak, regreasyonel, zihinsel ve estetik ilgileri geliştirmek, iyi karakter sahibi olmak.

İnsan İlişkilerine Yönelik Amaçlar: İnsana saygı duyma, arkadaşlık, işbirliği, nezaket, takdir edebilme, vatan sevgisi, aile reisliği ve aile ilişkilerinde demokrasi.

Ekonomik Amaçlar: İşe saygı, meslek bilgisi ve seçme, mesleki yeterlilik, mesleki düzen ve saygı, kişisel ekonomi bilgisi, tüketim bilinci, satışta dürüstlük, tüketiciye saygı.

Vatandaşlık Sorumluluğuna Yönelik Amaçlar: Sosyal adalet ve sosyal hareket, sosyal anlayış, tolerans, hizmet, sosyal yaşama, evrensellik, kanunlara uyma, ekonomik okur yazarlık, politik vatandaşlık, demokrasiye bağlılık.

4 . BEDEN EĞİTİMİNDE DEĞERLER

Beden eğitimci Dr. David K. Brace, beden eğitimi programının iyi yürütülerek, katılanların sayısının artırılması için aşağıda yer alan değerleri sıralamıştır (Baley A. James.s. ?):

- Kişinin sağlık durumu bilgisi,
- Kişinin fiziksel yetenekleri ve sınırlılıkları ve onları nasıl düzelterceği bilgisi,
- Motor becerilerin verimliliğinde ve canlı aktivitelerin vücut mekaniklerinde güven duygusu,
- Grup değerlerine uyan ve grup tarafından seçilen kararları kabul etmeye istekli bir kişilik,
- Fair Play ve sevgi, kararlara ve rakiplerin başarılarına ya da hatalarına karşı tahammül,
- Takım kaptanına, oyun görevlilerine, koça ya da okul kuralları gibi temsil edilen otoriteye saygı,
- Yeteneğe, bilgiye ve yetişkin birinin katılabileceği çeşitli regreasyonel sporlara samimi bir ilgi,
- Beden eğitiminin eğitimsel ve fiziksel değerlerini ve amaçlarını anlama,
- Kuvvet, hız çabukluk ve kondisyona dayanan optimum bir fiziksel sağlık durumu,
- İnsanların temel sağlığını ve menfaatlarını koruma ve toplumun değerlerini ve programlarını takdir etme,
- Şartlar müsait olmadığı zaman, yararlı regreasyonel katılımı sağlamak için uygulanabilen ev jimnastikleri gibi fiziksel egzersiz şekillerinde yetenek ve bilgi,

- Performansın nasıl sağlanacağı ve yeni yeteneklerin nasıl geliştirileceği ile ilgili olarak, spor yeteneklerinin mekaniklerini bilme,
- Hem cins öğrencilerle arkadaşlık yapma,
- Öğrencilerin bilgi ve görgülerini organik, fiziksel, nöromusküler, sosyal, kültürel, duyuşsal ve estetik değerler açısından geliştirme.

B . SPOR

1. TANIMI

OF, desport, ME, disport sözcüklerinden türetilen “spor” kavramı, en kestirme sözlük tanımıyla “oyun, oyalanma, eğlenme ve işten uzaklaşma” anlamına gelir. Biraz da sporun tarihine baktığımızda, ilk sporların, aynı zamanda insanlık tarihinin ilk devletleri olan Eski Mısır ve Babil’de, bundan 5-6 bin yıl önce, bir tür “beceri yarışırma” oyunu olarak ortaya çıktıklarını görürüz. (K.Fişek 1985 s.5)

Spor, “İnsanın doğasında bulunan saldırganlık için sağlıklı ve barışçı bir emniyet subabı, saldırganlık güdüsünü denetim altına alan uygun bir dostça rekabet ortamı, savaşında barışçı ikamesidir.”

“Kişinin ruh ve beden sağlığını güvence altına alan, onun topluma uyumunu sağlayan, günlük hayatın gerginlik ve sürtüşmelerini masteden bir araçtır. Spor, yurtsever, hiyerarşik ve otoriter bir devlet eliyle ulusal birliği örgütleyen bir eğitim aracıdır” (Ludwip John 1810 ?)

Spor oyunla yarışmayı birleştiren, bedensel yetenekleri daha fazla olduğu için, kazananları ödüllendiren, üst düzeyde oyun mücadele ve ağır kas çalışmaları gerektirdiği için sürekli ve yoğun çabayı zorunlu kılan uğraştır. Spor, ferdin tabii çevresini, beşeri çevre haline çevirirken elde ettiği kaabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar altında, araçlı veya araçsız, ferdi veya grup olarak tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici, toplumla bütünleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir olgudur. (Erkal. 1981 s. 112)

Spor insan ruhundaki mücadele ve başarıma azminin tabiat ve sosyal yapı ile karşılıklı ilişki kurmak suretiyle, sistemli ve adil, belirli kurallar içinde fizik

moral, toplumsal ve karakter kişiliğinin yarışmaya dönüşmesidir. Kişinin beden ve ruh sağlığını geliştirici faaliyetlerdir. Spor belirli kurallar çerçevesinde yapılan ve yarışmayı esas alan bir uygulama alanıdır (Çalık 1995 s. 17).

“Spor günümüzde psikoloji, hareket analizi, biomekanik, eğitim, makro sosyoloji, grup dinamiği, tarih ve özellikle biyolojik tüm bilimlerin uzmanlıkları bakımından inceleme konusu olabilmektedir. (A. Demirbolat 1988 s.77)

Bu tanımlardan da anlaşıldığı gibi spor, gençlik çağında kişinin kendini tanımasında önemli bir eğitim aracı olmaktadır. Gençlere bir amaç uğruna çaba harcamasını, bu doğrultuda iradesini kullanmasını, fedakar ve tahammül gücünün artırılarak demokrasi bilincinin geliştirilmesini hedeflemektedir.

2 . FİZİKSEL GELİŞİME ETKİSİ

Fiziksel eksersizlerin çocuklarda gelişime etkisi uzun yıllardan beri araştırma konusu olmuştur. Genellikle bu araştırmalar düzenli fiziksel egzersizlerin çocuklarda ve adolesanlarda hem fizik hem fonksiyonel kapasiteyi arttırdığını kanıtlar mahiyettedir. Çocuklarda gelişmeye, büyümeye etkili genetik endokrin, beslenme, çocukluk hastalıkları, hatta kültür gibi çeşitli fonksiyonlar vardır. Bu nedenle fiziksel egzersizlerin gelişime, büyümeye etkisini izole olarak göstermek oldukça zordur. Çekoslovakya'dan Pariskova 11 yaşından 18 yaşına kadar 7 yıl erkek çocukları aktivite düzeyine göre üç gruba ayırarak takip etmiştir. Araştırmacı kontrol grubu kullanmamakla beraber daha aktif olan erkek çocukların boy ve vücut ağırlığı yönünden, diğerlerinden daha iyi bir gelişim gösterdiklerini ve vücut yağının bunlarda gittikçe azaldığını saptamıştır. Erikson ve Thoren on bir yıl boyunca kız yüzücüleri takip etmişler ve bunlarda vital kapasitenin normal gelişimden beklenildiğinden daha fazla arttığı, kalp volümünde % 21,5 bir artma meydana geldiğini göstermişlerdir. Diğer taraftan Faith ve Rowe gibi bazı araştırmacılar yarışma sporlarına hazırlanan erkek lise öğrencilerinde boyda uzamanın bozulduğunu iddia etmişlerdir. Kato ve İshiko kırsal bölgelerde ağır eforlar yapan, ağır yüklerde çalışan Japon çocuklarında, bacak uzunluklarında kısalık ve bu çocukların uzun kemiklerinde, femur alt ucunda tibia ve fibulanın alt ve üst epifiz hattının erken kapandığını gözlemişlerdir. Şurası gerçektir ki gelişim çağındaki çocukların ağır yüklerle karşı yarışma sporlarına çok erken yaşlarda

başlama eğilimi vardır. Çocuğun zevk almak, eğlenmek için yaptığı sporun yerini stresli, ne pahasına olursa olsun kazanma azmi ile yapılan ve büyükler tarafından organize edilen yarışmalar almaktadır. Halbuki çocuklarda fiziksel aktivitenin ve sporun amacı, onlarda kardiovasküler dayanıklılığı, nöromusküler koordinasyonu, kas kuvvetini ve esnekliğini geliştirme olmalıdır. Yetişkinlerin, spora karşı olan tutumlarının ve kondisyonlarının temelinin çocuklukta atıldığı unutulmamalıdır. Eğer bir çocuk daha sonraki yıllarda da aktif bir hayat yaşamak istiyorsa, aktif hayat yaşamının zevkini ve alışkanlığını çocukluktan itibaren almaya başlamalıdır. Yeme alışkanlığı gibi, fiziksel hareket alışkanlığı da erken yaşlarda başlar. Astrand'a göre çocukluk çağlarındaki ihmalin daha sonraki yıllarda telafisi mümkün olmamaktadır. Bir kimsenin hayatının ne kadar uzun olabileceği, kalıtsal faktörler dışında çocukluk yıllarında tayin edilebilir. Bazı araştırmalara göre koroner hastalıklar, eğer uygun bir aktivite programına çok erken yaşlarda başlanırsa önlenebilir. Fiziksel aktivitenin yüksek kan basıncını düşürdüğü, şişmanlığı düzelttiği, kan kolestrol ve tripliserit düzeyini düşürdüğü, endişe, düşkünlük, gerginlik hallerini düzelttiği gösterilmiştir. Çocuklara bütün hayatı boyunca spor yapmayı öğretmenin ve bu alışkanlığı vermenin en iyi ve kolay yolu sporun ailecek hep beraber yapılmasıdır. Burada ebeveynlere büyük sorumluluk düşmektedir. Açık ve kapalı alanlarda her mevsim yapılabilecek çeşitli egzersizler vardır. İlkokul çağında iken çocuğun kol ve bacak kasları, el ve parmak kaslarına oranla daha iyi gelişmiştir. Çocuğun el-göz koordinasyonu tam değildir. Kalbi vücuduna oranla daha yavaş büyür. Dikkatini yoğunlaştırması daha kısa sürer. Böyle bir yaşta yarışma amacını güden atletik ve hüner beceri çalışmalarının değeri yoktur. Bu yaş periyodunda aktivite programı koşma, atlama gibi total vücut aktivitesi şekline olmalı ve vücut kuvveti ve dayanıklılığı geliştirilmeye çalışılmalıdır. Ortaokul çağında kemikleri henüz tamamen birinde gerek istirahatte gerek egzersiz esnasında kalp dolaşım sisteminin gösterdiği reaksiyon ve dolaşım sisteminin kazandığı özellikler kronik bir uyum olarak mütala edilir.

Kassal egzersize dolaşım sisteminin verdiği cevabı, yaş vücut postürü, dehidratasyon durumu, şahsın kondisyon düzeyi gibi çeşitli faktörler etki eder. Normal koşullarda istirahat halinde kalbin dakikada tüm organizmaya gönderdiği kan 5-6 lt. civarındadır. Egzersize geçildiğinde kalbin dakika volümü ihtiyaca

cevap verecek şekilde artar. İstirahat halinde iskelet kaslarına giden kan, kalbin dakika volümünün % 15-20'sini oluşturduğu halde, egzersizde bu oran % 85-88'e kadar yükselir. Diğer taraftan karın organlarına, dokularına giden kan miktarında azalma olur. Beyine giden kan miktarında değişme olmaz. (Akgün 1986 s.39-40)

Düzenli antrenmanlar sonucu Maksimum Kalp Dakika Volümü artar.

Antrenmanla daha az artma meydana gelir.

Zamanla sinuzal bradikardi meydana gelir, nabız 60'ın altına iner (En düşük nabız 30'a kadar saptanmıştır).

Yüklenme sonrası nabızın normale dönüşü, antremansızlara göre süratli olur.

Antremanda kanın aktif-inaktif organlara dağılımı daha mükemmeldir.

Kalpde hipertrofi görülür. Bu hipertrofi antrenmanlara uyumdandır. (Sevim 1992 s. 20)

3 . SPORUN SOSYOLOJİK GELİŞİME ETKİSİ

Spor çağdaş toplumun önemli bir konusudur. Hangi ekonomik gelişmişlik düzeyinde, hangi siyasal rejimde olursa olsun tüm dünyada spor seyredilen ya da yapılan sosyal bir etkinlik olarak önemli bir yer kazanmıştır. Bu şüphesiz çalışma zamanı azaltan bir dizi faktöre, haberleşme araçlarındaki gelişmelere, yaşam düzeyinin yükselmesine, günlük yaşamın stres ve sıkıntılarından insanların kurtulma isteğine bağlı bir gelişmedir.

Spor toplumsal bir olaydır ve bu toplumsal olay doğanın bir ögesi değil, kültürün bir oluşumu ve yaratmasıdır. Spor sadece basit bir fizik etkinlik değil, toplumsal yönü ağırlıklı olan bir etkinliktir.

Sporun toplumsal rolü, bir boş zaman faaliyeti şeklinde değerlendirilerek özetlenemez. Spor insanın eğitilmesinde sürekli olarak yararlanılabilecek önemli bir araçtır.

Sporun önemli bir eğitim aracı olarak ele alınması onun disiplinler arası bir bakışla incelenmesinin gerekliliğini zorunlu kılan önemli bir nedendir.

Toplumsal bir kurum olarak spor, toplumda belirli görevler üstlenmekte,

toplum üyelerinin değişik açılardan çeşitli beklentilerine cevap vermekte, bireyin doğrudan kişisel sorunlarının çözümünde olduğu kadar, toplumsal özellik taşıyan sorunlarının çözümünde de güçlü bir eğitim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. (Demirbolat 1988 s. 101)

Bir eğitim faaliyeti olan spor ortam amaçları dile getirebilme gücünü ve takdir edebilme duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Bunların yanı sıra spor anlayışı ve sorumluluk taşıyabilme ve işbirliği içinde düzen sağlama kabiliyetini de geliştirmektedir. Sebatsız ve enerjik olmayı sağlama, sosyal gruba ve topluma mensubiyeti değerlendirebilme gücünü ferde kazandırmakla, fert ile toplum ilişkilerini daha ahenkli kılmaktadır.

Aynı zamanda spor, kişiliğin geliştirilmesine de katkıda bulunmaktadır. Spor yoluyla fertte gizli olarak bulunan kabiliyetlerin ortaya çıkışı, ferdin aklı ve iradesi tarafından yönetilmesi ile gerçekleşmektedir. Bu yönetilme işlemi sistemli bir bütünlüğün azaltılması ve dolayısıyla sportif olayın yeterince gerçekleşmemesi, sosyal gelişmeyi geciktiren bir faktördür.

Spor, manevi bakımdan yalnızlığı da önlemektedir. Spor olayının her çeşidi, ferdi toplumla, en azından diğer fert ve gruplarla buluşturmaktadır. Fert sportif olaylara katılmakla manevi yalnızlığının doğuşunu hazırlayan sakıncaları da giderebilir. İş hayatında görülen ve daha sonra genelleşerek sosyal hayata yansıyan amaçsızlık ve monoton çalışma şartlarının doğruluğu kötümser ve bunalımlı tutumların giderilmesinde spora ihtiyaç vardır.

Fert ve toplum ilişkilerinin geliştirilmesinde sportif olay hem kişisel, hem sosyal açıdan etkili olmaktadır. Spor, sadece ferdin fiziki ve psikolojik yönden güçlendirilmesi için sürdürülen eğitici bir faaliyet değildir. Bunun yanında fertteki sorumluluk ve iş birliği eğilimi ile düzen sağlama kabiliyetini ortaya çıkararak, ferdin sosyalleşmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca spor em ferdin hasılanın hem sosyal hasılanın gelişmesine yardımcı olmaktadır (Erkal 1996 s. 131).

Spor, fert ve toplum ilişkilerini geliştirdiği gibi toplumun yüceltilmesinde de önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Bilhassa herhangi bir toplumun milli kültüründen kaynaklanan spor faaliyetleri, o toplumlara kültürel tesirlilik sağlamaktadır. Her ülke başarılı olduğu sporla anılmaktadır. Bunların yanı sıra,

spor iç veya dış turizmin gelişmesinde yardımcı olmaktadır. Toplum içinde mevcut bir toplum sosyal bunalımların hafifletilmesinde sporun önemli bir payı vardır. Toplumların daha demokratik bir nitelik kazanmaları ve milli kültürün yaygınlaştırılmasında spor milletin milli kültürlerinden ayrı düşünülmemektedir. Sürekli bir takım huzursuzlukları bulunduğu ve ihtilallerle çalkalanan birçok ülkenin, sosyal bakımdan gelişmemişliği ve spordaki geriliği arasında paralellik vardır.

Sporun toplum üyelerinin agresif davranışlarını frenleyen bir tedavi şekli olarak da düşünülmesi mümkündür. Hem toplumun yapısında, hem de fertlerin kişiliklerinde ve ferdi topluma bağlayan moral ve kültürel unsurların sosyal bütünleşme süreci içinde devamlılığı bakımından spor, hem toplum hem de fert açısından önem taşır. Modern toplumların en belirgin özelliği olan sosyal farklılaşma, artan iş bölümü ile sosyal bütünleşme arasındaki uyumun sağlanmasında spor aktif bir rol oynar. Toplumun sosyal yapısı içinde “uyuma” ve “çatışma” modellerinin yanı sıra, huzursuzlukların azaltılması ve bunların normlarla ahenkleştirilmesi, gerginliklerin toplumun yararına yönelebilmesinde spor önemli faktörlerden biridir. Aynı zamanda toplumda çözülmeyi önleyici yönde dengesizlikleri doğuran gerginlikleri azaltarak sosyal hareketlerin, anarşi veya terör niteliği kazanmaksızın önlenmesinde spor önemli bir önlemdir. Sporun teşvik görmesi ve toplumda sosyalleşebilmesi, sapma davranışların (toplumun hoş görüsü dışına taşan uyuşturucu madde alışkanlıkları, kan davaları, emperyalist güçlere destek gören bölücü ve yıkıcı hareketler, siyasi kamplaşmalar, cinayet ve intiharlarla, fuhuş gibi...) çoğalmasını önleyebilir. Ayrıca bu gibi davranışların toplum için tehlikeli bir şekilde bürünmesi engellenerek sportif faaliyet yoluyla, rekabet, işbirliği ve dayanışmanın kabulü ile başarıya ve sosyal gelişmeye yönelmek mümkün olur.

Sporun bilhassa seyire dayanma özelliğinin sosyal hayattaki etkinliği o derece fazladır ki, bazı görüşlere göre, adeta demokrasinin çimentosu durumundadır ve demokrasiyi pekiştiren bir özellik taşır (Erkal 1996 s. 156).

Birey özellikle grupsal sportif etkinliklere katılmakla dışa dönük bir kişilik geliştirir. Oyunlarda yeni arkadaş edinen ve oyun kurallarına uyan birey,

toplumda da yasalara saygılı ve daha girişken, toplumsal bir kişilik sahibi olur. İşbirliğinin gelişmesi de yine spor etkinliklerine katılmakla elde edilen toplumsal niteliktir. (Tezcan 1982 s. 141)

4 . SPORUN PSİKOLOJİK GELİŞİME ETKİSİ

Spor psikolojisi, psikolojik olgu ve prensipleri spor alanındaki insan davranışlarına uygulamaya çalışır. Sporla dünyanın her tarafında, her uygarlık düzeyinde gerek spor yaparak, gerekse seyirci olarak pek çok insan ilgilenmektedir. İşte spor psikolojisi bu evrensel faaliyet alanının bir çok sorununu ele alır, ortaya çıkardığı deneysel ve teorik sonuçları, özellikle sporcuların eğitiminde bilimsel yöntemlerin geliştirilmesine katkı amacıyla eğitimcilerin hizmetine sunar.

İnsanın sporcu ya da seyirci olarak motivasyonları ve heyecansal davranışları, spor psikolojisinin önemli bir bölümünü oluşturur. Sportif performansları ve yarışmalarla ilgili olarak insanların psiko-sosyal ya da grup davranışları da bir başka ilgi alanıdır. Bu nedenle sporda beceri öğreniminin temel psikolojik görünüm, daha sonraları yüksek düzeyde beceri edinme ve performans sağlama, konunun bir bakıma farklı bir görünümünü oluşturur.

Sporda esas olan algıların mahiyeti, bunların çabuklaştırılması, algıya temel olan ipuçlarının, belirtilerin bir işaretlenmesi ve algıya yardımcı olan çeşitli etkenlerin saptanması, ya da tersine rakibin algısını zorlaştırıp karıştırarak onun gecikmesine yol açmak, bir başka ilgi alanını oluşturur. (Özbydar 1983 s. 31-32)

Spor faaliyetlerinde bulunan herkes, hem fiziksel hem de psikolojik yüklenmelerle karşı karşıyadır. Bu yüklenmelerin etkilerini en aza indirmek için, yüklenmeye sebep olan faktörlere karşı antrenman yapılmaktadır. Fakat antrenmanlarda ağırlık, genellikle, kondisyon çalışmasıyla teknik ve taktik antrenmanlarına ve bu yüzden de, sporda başarıya ulaşmanın psikolojik şartları çoğu zaman ihmal edilmektedir. Sporda fiziki ve psikolojik performansı etkileyen fiziki özellikleri ve bunların iyileştirilmesine yönelik antrenmanları bir kenara bırakırsak, zihni ve duygusal faktörlerle kişilik faktörlerini sporda başarılı olmanın diğer psikolojik şartları olarak tanımlayabiliriz. Bu psikolojik şartlar ve süreçler, bağımsız bir spor psikolojisinin gelişmemiş olmasına da bağlı olarak

uzun müddet sadece genel psikolojinin konuları arasında görülmüş ve sporla ilişkilendirilmemiştir. (C .İkizler. 1994. s. 7)

Spor psikolojisi, spor faaliyetlerinde bulunan bir kişinin, davranış ve yaşantılarıyla spor faaliyetlerinin şart ve etkilerini araştıran bir bilim dalıdır. Fakat spor psikolojisinin uygulama alanı, bir spor faaliyetinde rol oynayan süreçlerin incelenmesi ile sınırlı kalmaz. Aynı zamanda, bu süreçlerin belli bir hedefe yönelik olarak sevk ve idare edilmesi de spor psikolojisinin ilgi alanına girer. (İkizler, Karagözoğlu 1997 s. 111)

Uzun ve yorucu antrenmanlarla sporcunun ulaşmaya çalıştığı maksimal performans onun fiziksel, zihinsel ve psikolojik performanslarının bütünüdür.

Sporcunun zirveye ulaşabilmesi için fiziksel kapasitesinin mükemmelliği yeterli olmamakta, psikolojik kapasitesi, özellikle yarışma koşullarında hiç de beklenmeyen sonuçlara yol açabilmektedir.

Aşırı heyecanlı, rakibinden veya yarışmadan korkmaya başlamış, kendine güvenini yitirmiş, panik halindeki bir sporcunun, sportif yeteneği ne kadar iyi, fiziksel özellikleri ne kadar kusursuz olursa olsun, başarıya ulaşması hiç de kolay olmayacaktır.

İzleyici gürültüsü altında, kazanacağı ya da kaybedeceğini düşündüğü maddi ve manevi değerler sporcuyla şaşkına çevirebilir. Sporcunun bir robot değil, insan olduğu unutulmamalıdır. Sporculardan beklenen görevin ne olduğu, fiziki çevrenin özelliği, sporcunun kişilik özelliklerine bağlı olarak algılanır.

Bir eğitici birçok sporcuyla performansa yönelik olarak çalıştırırken, onların kişilik özelliklerini, iç dünyalarını, stresten etkilenme düzeylerini bilmesi gerekir.

Sporcunun fiziksel yetenekleri kadar psikolojisini de göz önüne alan ve fiziksel hazırlık kadar psikolojik hazırlığına da önem veren bir çalıştırıcı daha doğru hedefler belirleyebilir. (M. Kuter, F. Öztürk 1997 s.59)

Spor psikolojisindeki gelişmeye paralel olarak, spora özgü kişilik araştırmalarıyla ilgili çalışmalar da artmıştır. Bilindiği gibi, kişilik araştırmalarının amacı, bir kişiyi, kendi tipik eğilimleri açısından, bir tanımlama ve tahmini

mümkün kılacak şekilde nitelendirmektir. Spordaki kişilik araştırmalarında bir yandan, spora farklı derecelerde katılım gösteren (sporcular veya spor yapmayanlar gibi) ve farklı derecelerde başarılı olan kişiler, diğer yandan da çeşitli dallarda spor yapanlar arasındaki kişilik farklılıklarını araştırılır.

Sporla kişilik arasındaki ilişki doğru bir şekilde ortaya konmak istendiğinde, cevaplandırılması gereken iki soru karşımıza çıkar. “Bir spor faaliyetinde bulunan insanın kişiliğinde bir değişiklik olur mu?” ve “ Belirli kişilik özellikler belli spor türünü belli bir düzeyde icra etmek için bir gereklilik midir?”. Spor ve kişilik arasında bir etkileşimin mevcudiyetinden şüphe duymadan araştırmacılar, yukarıdaki sorulardan yola çıkarak toplumsallaşma ve seçicilik hipotezlerini ortaya koymuşlardır. Toplumsallaşma hipotezine göre spor kişiliği etkiler. Burada spor, bağımsız değişkendir. Kişilik ise bağımlı değişkeni meydana getirir. Seçicilik hipotezinde ise, kişiliğin sadece yapılacak spor türünün seçimini değil, aynı zamanda sporda başarıyı da etkilediği ileri sürülür. Burada kişilik bağımsız değişkeni, spor ve spordaki başarı da bağımlı değişkeni temsil eder.

Spor faaliyetlerinin kişilik üzerine yaptığı etkiyi araştıran çalışmaların bir süre sonra tekrarlanması gerekir. Sporun kişiliği ne şekilde etkilediği konusunda yakından ilgilenen Gable 1970 yılında çok başarılı 170 genç yüzücü üzerinde bir araştırma yapmıştır. Aradan beş yıl geçtikten sonra, bu yüzücülerden 102 tanesi tekrar aynı araştırmaya alınmıştır. Her iki araştırmada da “16 Kişilik faktörü (16-PF)” testini uygulayan, yüzücülerin nevrozizm ve içe-dışa dönüklük değerlerini hesaplamıştır. İlk araştırmanın sonucunda yüzücülerin kişiliklerinin çok az bir sapma gösterdiği ortaya çıkmıştır. Beş yıl sonra tekrarlanan araştırmanın sonuçları da, ölçülmüş olan kişilik özelliklerinde bir değişikliğin gerçekleşmediğini göstermiştir.

Toplumsallaşma hipotezini doğrulamayan bu çalışma ve benzer sonuçların alındığı başka çalışmalar, kişilik ve spor ilişkisine yönelik olumsuz duruma yol açmıştır.

Son zamanlarda, sporcuların kişiliklerinin araştırıldığı çalışmalarda üzerinde hassasiyetle durulan bir nokta da, bir spor faaliyeti sonucunda “benlik

tasavvurunun” ne gibi değişikliğe uğrayacağı konusunda ilgilidir. Kişiliğın ayrılmaz bir parçası olan benlik tasavvuru “ben neyim ve kimim?” veya “hayattan neler bekliyorum?” gibi sorulara verilen cevaplardan meydana gelmektedir. Kişiliğın gelişimi süreci içerisinde oluşan benlik tasavvuru, kişinin kendisini algılamasının, kendisi hakkında düşünmesinin ve toplumsal bir mukayese yapılmasının bir sonucudur. Sporun, antrenman ve müsabaka yolu ile kişiliğın etkilediğini ve onu yüksek performansa uygun bir hale getirdiğini ileri süren Başer’in aksine, günümüzde yurt dışında yapılan birçok araştırma, kondisyon antrenmanına katılan bir sporcuda, sadece benlik tasavvurunun olumlu yönde değiştiiğii sonucunu vermiştir (Küçük 1990 s. 60).

Spor faaliyetlerinin benlik tasavvuru üzerindeki etkilerinin incelendiğii son araştırmalardan biri de, Alfermen ve arkadaşlarına aittir. Bu çalışma iki grup arasında yapılmıştır. Birinci grupta yer alanlar altı ay süreyle ve haftada bir defa olmak üzere, belli bir antrenman programı uygulanmıştır. Bu antrenman programı içerisinde, ısınma hareketlerinin yanında kuvvet ve dayanıklılık antrenmanları ile de çeşitli gevşeme teknikleri yer almıştır. İkinci gruptakilerin ise böyle bir faaliyetleri olmamıştır.

Çalışma başlamadan önce, her iki gruba da aynı kişilik testleri uygulanarak onların benlik tasavvuru ölçülmüştür. Başlangıçta iki grup arasında bir fark tespit edilememiştir. Altı ay sonra bu testler tekrarlanmıştır. Bu ikinci ölçümden sonra araştırma ve kontrol grupları arasında yapılan karşılaştırmada, altı ay boyunca düzenli olarak antrenman programı tatbik eden kişilerin, özellikle kendi bedenlerine yönelik benlik tasavvurlarında yani bedenlerine yönelik olumlu tavırlarında belirgin bir artış tespit edilmiştir. Fakat Bakker ve arkadaşlarının da vurgulamış oldukları gibi, sporcunun benlik tasavvuruyla ilgili bu değişiklik, onun kondisyonunun ve beden sağlığının iyileştiiğii düşünmesinin bir sonucu mu, yoksa gerçekten bedeni olarak iyileşmiş olmasının mı, bu değişime yol açmış olduğu konusu, henüz tam olarak açıklanamamıştır.

Spora özgü kişilik araştırmalarında erkek denekler daha çok kullanılmıştır. Bierhof-Alferman tarafından 1976 yılında da yapılan araştırmada başarılı kadın sporcuların kişilik özelliklerinin toplumdaki kadınların ortalamasından çok büyük

farklılıklar gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Ogilvie (1979) ve Williamı (1978) ise, çok büyük başarıları olan kadın sporcuların, erkek sporcularinkine yakın kişilik özellikleri gösterdiği belirtilmiştir.

Bugüne kadar yapılan araştırmalar bazen birbiriyle çelişse de sporun psikolojik ve kişilik gelişimine olumlu etkide bulunduğu ortaya çıkmaktadır.

Birey, sporla fiziksel, zihinsel ve toplumsal etmenlerin bütünleşmesinden bir kişilik kazanır. İşte sağlıklı bir kişilik yaratılmasını gerçekleştiren araçlardan birisi de spordur. Sporla vücut organizması faaliyet durumuna geldiği için sağlıklı bir kişilik yaratılmış olur. Temiz havanın da bunda rolü olmaktadır. (İkizler, Karagözoğlu 1997 s.95)

Dürüst bir karakter oluşumunda yine sporun önemli rolü vardır. Spor yapan kişi, boş zamanını verimli olarak değerlendirmiş olur. Böylece boş zamanında spor yaptığı için zararlı alışkanlıklara yönelmeyen birey, dürüst bir karakter geliştirmektedir. Hoşgörülü, centilmen, anlayışlı bir kişilik spor yoluyla da kazanılır.

Saldırganlık eğilimlerinin doyurulması ve cinsel gerginliklerin giderilmesi de yine sporun sağladığı bir husustur.

Kitle toplumunda birey, genellikle yalnızdır. Bu nedenle bir gruba, bir takıma vs. katılarak yalnızlığını gidermek ister. İşte bu aidiyet duygusuyla birey kendisini yalnız hissetmez. Böylece bir sportif takımı destekleyerek o takımla, onun başarıları ve başarısızlıkları ile özdeşleşir. O takımın başarılarını kendisine yansıtır. Yalnızken coşkunkluk göstermezken, grup durumunda rahatlıkla coşkunkluk gösterisinde bulunabilir. Bu nedenle psikiyatristler, stadlara bir tür "hastane" gözüyle bakmaktadırlar. Bastırılmış duyguların dışarıya atılmasına, yani bireyin boşalmasına yol açan stadlar, psikiyatristlerce tedavi yeri olmaktadır. Böylece bireyler doyum sağlamaktadır. (Tezcan 1982 s. 140)

Spor yapmak bir bedensel uğraş olmayıp, aynı zamanda, bir sosyalleşme, bir topluma uyma sürecidir. Spor bir kurallar dizi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca taşıdığı özelliklere göre, takıma uyma özelliklerini gerektirir. Gerek antrenman gerekse yarışma olsun, başarıya ulaşmak bu günlük yaşantıda pek bulunmayan

kurallara uymakla mümkündür. Bu ise yeni bir uyum süreci demektir. Bu uyum süreçlerini başarı ile tamamlayan genç sporcu artık yeni bazı özelliklere sahiptir. Mevcut bazı nitelikleri geliştirmiştir. Sporda başarılı olabilmek için bazı niteliklere sahip olmak gerekir.

Spora başlamak için nitelik gerekir. Ancak unutmamak gerekir ki, spor yapmayı sürdürdükçe bu nitelikler gelişir. Bu gelişim belli kurallara göre olur. Bu kuralların temelinde sportif etkinliğin kişilik üzerine etkileri bulunmaktadır:

- Spor karakteri şekillendirir,
- Takım sporları işbirliği yapmayı öğretir,
- Bireysel sporlar kişisel disiplini geliştirir,
- Spor mertçe mücadeleyi öğretir,
- Spor, öğrenci-egitici ilişkilerini geliştirerek, sosyalleşme sürecini kolaylaştırır.
- Tehlikeli idmanlar cesareti artırır.
- Bazı spor dalları yüksek bir iletişim değerine sahiptir. Özellikle bedensel temasın olduğu spor dallarında bu daha belirgindir.
- Spor saldırganlık dürtülerini, doğal yolla ve sosyal kurallara uygun olarak boşaltmayı öğretir. (Başer1986 s. 61)

a . Okul öncesi

4-7 yaş arası çocuğun, okul çalışmalarının ve oyunların üstesinden başarılı bir şekilde gelmesi için gereksinim duyduğu yetenekleri kazandığı bir gelişme dönemidir. Çocuğun bu gelişme döneminde temel uğraşısı olan oyun, psikolojik fonksiyonların, önemli davranış ve eğlence gereksinimlerinin geliştirilmesinde temel güdüyü sağlar. Tanımsal düşünme ve imgelerin hızlı gelişimi ile desteklenen davranış ve tecrübe güçlü duyarlılıkla tanımlanmıştır. İmgeler ve rol oyunları, çocuğun çevresine bakarak kendiliğinden taklit ettiği ve kendisine öğretilerek edindiği, sosyal davranış modellerini öğrenmesinde önemli rol oynar.

Çocuğun yakın çevresi ile mücadeleye girdiği bu tür oyunlar onun zihinsel ufuklarını genişletmesine, sosyal ilişkilerini dengelemesine ve kavrama yeteneğini geliştirmesine büyük ölçüde yardım eder. Bu dönemdeki her türlü oyun ve egzersizin önemi oldukça zor kavranır. Çünkü çocuk oyunla gelişir. Fiziksel ve psikolojik gelişime yardım etmeye yönelik oyun şeklindeki her türlü çalışmanın

kişilik üzerinde yapıcı etkisi olacaktır. Bu çocuğun imgelerini harekete geçirmeli, çocuğa başarı hissini vermek için onun seviyesine uyarlanmalı ve sosyal ilişkiler çerçevesinde sunulmalıdır. Bazı spor dallarında egzersiz ve antrenmanlara bu çağda başlatılır. Genç sporcuların eğitiminde ve idare edilmesinde oyun şekillerinin dikkat gerektiren çalışmalarla desteklenmesi, çocuğun nesnel arasındaki gerekli ilişkilere fazla önem vermeden veya onların arasındaki diğer anlamları bulmaya çalışmadan, tanımsal maddi ve somut dünyayı tanımak ve öğrenmek için gösterdiği zihinsel tutum olarak düşünülmelidir. Çocuk hala birçok yönden eleştirilmez, bilinen modelleri, yetkili bireyin görüş ve düşüncelerini kabul etme eğilimindedir.

Buna rağmen çocuğun temel tavrı gerçekçidir, çünkü ilgisi maddesel dünya üzerinde toplanmıştır. Çocuk çevresini doğru olarak analiz eder, pek çok ayrıntıyı gözlemler. (Dündar 1995 s. 167)

Okul durumu, sınıfta, antrenmanda ve egzersiz grubunda öğrenme ve tecrübe kazanma, kişilik gelişimi için gerekli olan yeni sosyal görevleri ve durumları ortaya koyar. Ortak yaşam, mevcut görevlerle ve sporsal verime uyum sağlamak için, istek ve yeteneğe daha fazla görev yükler. Büyümenin bu döneminde çocuğun daha fazla sosyal ilişki isteği kuvvetlenir. Uzun süreli sosyal ilişkiler şekillenmeye başlar. Oldukça dengeli grup yapıları oluştururlar. Bu dönemde egzersiz ve antrenmanda genç sporcudan çok şey istenir, çünkü bazı dallarda müsabaka kökenli antrenman önemli rol oynamaya başlar. Gayret, düşkünlük ve istek sistemli olarak artan sporsal talepleri yerine getirmek için gerekli olan psikolojik unsurlardır.

Antrenman gruplarında dengeli grup yapılarının oluşması, çocukların sosyal davranışları açısından normaldir. Çocuklar duygusal olarak kendilerine güvenirlere ve iyimserdirler, temel tavırları pratik ve hala dışa yöneliktir. Kaygısızlık ve açık fikirlilik ergenliğin ilk belirtileri ile birlikte yerini tecrübeye, daha duygusal ve psikolojik olarak değişken yanıt vermeye bırakır. Bu çocuğun zihinsel sosyal ve duygusal gelişiminde ve seviyelere ulaştığı kişilik gelişme bölümünün bitimini belirtir. (Dündar 1995 s. 168)

b . Sonraki Okul Yılları

Ergenliğin ilk bölümü olarak kabul edilir. Özellikle bu dönemde bireysel gelişimde önemli değişimler görülebilir. Çocukta önemli biyolojik olgunlaşma meydana gelir. Çocuk dikkatli ve duygusal olarak gözlem yapar, sosyal çevresi ve yakın çevresindeki bireylerle yeni sosyal ilişkiler geliştirir. Zihinsel kapasitesi çocuğun doğa ve toplumu yöneten kanunları daha iyi anlamasını sağlar, çünkü mantıklı soyut düşünce yapısı orta okuldaki tanımsal görüşle gelişmiş durumdadır. Bu çocuğun farklı bir gerçek kavramını bulmasını mümkün kılar ve ona nicel olarak daha yüksek seviyede kavrama süreci sağlar.

Antrenman ve yarışma, sporcuların faal olma isteklerini tatmin etmek için kullanıldığında, sporcular arasındaki rekabet onları harekete geçirmek için yönlendirildiğinde sporcular, sporsal verim gelişimlerini göstermek ve antrenmanda o kurulu ve bilinçli işbirliğinin temelini oluşturmak için yararlı olduğundan, öğretmen ve antrenörle birlikte öğrenim yapmak özellikle etkili olur. (Dündar. 1995. s. 69)

c . Gençlik

Burada kullanılan gençlik terimi 17 yaşında sona eren ergenliğin ikinci bölümünü ifade eder. Bu dönemde gencin kişiliği oturur ve sporsal veriminde belli bir gelişme gözlenir. Toplum gerçekten çok şeyler bekler, fakat aynı zamanda kişiliğinin çok yönlü gelişmesini sağlamak için kendisine bir takım fırsatlar sunar. Zihinsel gelişme bir yetişkininkinden nitel olarak ayırt edilemeyecek bir düzeye ulaşmıştır. Genç yeterli bilince ve genelde araştıran bir tavra sahiptir. Genç kişilik olarak kendi düzeyini bulur, dostluk kurmaya çalışır.

Günümüz koşullarında, gençler hiçbir mahrumiyet veya güvensizlik duymadan, demokratik koşullar altında yetişmektedir. Gencin gelişmesini şekillendiren yeteneklerini çok yönlü geliştirmeli fakat himaye edilmemelidir. Bugün artık sosyal etkilerin, doğru yönlendirilmiş eğitimin ve karşılıklı ilişkilerin bireysel gelişme ve kişiliğin oluşumu üzerinde çok fazla etkisi olduğunu bilmekteyiz. (Dündar 1995 s. 171)

d . Kişilik Gelişiminin Temel Esasları

Spor genç sporcuların yaşamında integral temel bir öge olarak görülür. Bundan hareketle insana özgülük; çevre etkisinin değişik tesiriyle ve kendine özgü yapısıyla kudret ve yeteneğini geliştirmesinde spora çok önemli fonksiyonlar yüklediğini görmekteyiz.

Başarısı belgelenmiş sporcuların, insan-çevre ilişkisinin sentezi, sporcunun kişiliğinin sonucunu ortaya koyar. Spordaki başarı bundan dolayı kişinin kendine özgü başarısının ilk şartı olarak görülmektedir. Buradan hareketle genç sporcunun yaşamında kişilik ve kişilik gelişimi, en ön sırayı (önceliği) almak zorundadır. Antropoloji' (insan bilimi ve gelişimi) nin kuruluş ve gelişimi sporda unutulmaması gereken anlayış olarak göstermektedir. Sporcu ne kadar güçlü bir karakter yapısına sahip olursa; inişli çıkışlı başarılarında, galibiyet ve mağlubiyetlerde, başarı yada başarısızlıklarda o ölçüde bağımsız olacaktır. Bu görüşe paralel anlamda bir görüş ortaya koyan Baumann "başarısızlıktan korkmayan kişilerin, başarı için pozitif güçlerini en aktif hale getirebilirler" demektedir (Baumann. 1998. s. 14). Çünkü kendisinden rekor beklenen sporcuların eğitimini üstlenmiş olan psikologlar, çalışmalarını sanki kendileri rekor kıracakmış gibi bir çalıma anlayışı haline getirmelidirler.

Sadece vücut yeteneğinin gelişimi en yüksek başarıya erişmede yeterli olmadığı gibi, psikolojik düzenlemelerinde yeterli olmayacağı hatta tüm rahatsız edici dış etmenlerin engellenmesinde de yetmeyecektir. Burada psikoloğun ya da bu görevi üstlenmeyi hak etmiş kişilerin yapması gereken, yukarıda sayılan öğelerin birlikte düşünülüp, sporcunun ilerdeki yaşamının faktörleri de göz önüne alınarak, hepsinin birlikte verilmesidir. Bu davranış başarının sağlanmasında etkili olacaktır.

Pedagojik-psikolojik çalışmaların önemine binaen antrenör ya da spordan sorumlu kişilerin nasıl yetişmeleri ve uygulamadaki başarıların genç sporcu yaşamında ve normal yaşamda nasıl etkili olacakları açıkça anlaşılmaktadır.

Gençlerle çalışma, gençlerin kimlik gelişimi üzerine bilgi ve burada sporun oynadığı rol, antrenör ya da sorumluluk üstlenmiş kişilerin genç sporcularla ilişkisi, değerlendirmeleri, doğru tutum ve davranışları yüksek

başarıların gelmesini kolaylaştıracaktır. (Baumann 1998 s. 14)

e . Spor Ve Kimlik Gelişimi

Bir insanın kendi kişiliğinin bilincinde ya da bunu korumakta şüphe içerisinde veya kendi kişiliğini bulma çabası içerisinde olup olmadığını gösteren çok değişik deyimler vardır.

- Ben bir judo dövüşçüsüyüm! Kişi bu söylemiyle kişiliğine dövüş sporlarının rolünü vermektedir. Bu söylem kişinin karakteristik özelliklerinden bir tanesini göstermektedir. Bir judo dövüşçüsünün karakteri kendi genel karakterinin ne kadar önemli olduğunu arzeder. Bu sadece judo dövüşçüsü olarak kendi karakterini yansıtmıyor, bilakis arkadaş, talebe, kardeş ilişkilerindeki karakterini de yansıtıyor.

- Kendimin kim olduğunu bilemiyorum!

Sporcunun bu söylemi çevre ilişkilerinde ve kendi kendini anlamada kuşku içerisinde olduğunu açıkça gösteriyor.

İnsanın kişiliğini gösteren ya da ona dayanan bir çok örnekler aşağıdaki cümlelerle ifade edilebilir:

- Kendisinin kim olduğunu tanımlayabilmek.
- Herhangi bir durumda kendi çekilme kararını vermek.
- Bunlarla çelişkili olarak; gidip gelen bir karakter yapısına sahip olma.
- Kendini arama, tanımlama içerisinde olma vb.

Bu bağlamda bir sporcunun (dövüş sporcusu) açık, sabit bir karakter, kimlik ve kişiliğe ihtiyacı var ki, kendisini çevresiyle ya da rakipleriyle aynı kefedede tutabilsin, hatta bir yenilgi sonrasında derin bir hayal kırıklığına (psikolojik sarsıntıya) uğramasın.

Çok asabi olmanın kaynağı, aşağılık duygusu, saldırganlık derecesi, vazgeçme duygusu, genellikle kişilik gelişimini engelleyen faktörler olarak görülür. Kişilik gelişiminin analizini daha doğrusu sporcu kimliğini teorik olarak ele alacak olursak: Kişilik ve karakterin toplumsal yaşamın amacı ve ürünü olduğunu görürüz. Sonunda insanlar şu soruları kendi kendine sormalı ve cevaplamalıdır: (Baumann 1998 s. 15)

- Ben kimim? Burada ne yapıyorum?

Bu sorulara geçmişte basit ve hazır cevaplar verilmişti. Çünkü önceki kuşakların beraber yaşamı; müesseseleriyle, örf, adet ve töreleriyle belirlenmişti. İnsanlar kendi kişiliğini bulmada çok kolaylık sağlayan bir kültür içerisinde doğmuşlardı. Bir çiftçi çiftçiydi, bir kadın ev kadınıydı, bir çırak ustasının emrinde olmak zorundaydı ve düzenden sorumluydu.

Mana bağlamında kimlik gelişiminin açılımı, otoriter inancın, güvenilir bir toplumsal yapının etkisi altındaydı ve basit düzeyde oluşumunu tamamlıyordu.

Bugün kimlik gelişimini zorlaştıran etmenler vardır. Gençlerin kişilik gelişimi, onları bugünden yarınki dünyanın yaşamına hazırlamak zorundadır. Bu açıdan sporun gençlerin yaşam becerisi açısından sabit bir faktör ve önemli bir anlam taşıdığı görülmektedir. Kişinin sporcu yanının harekete geçmesi, pazarlık gücü, yaşamın bir parçası olup kişilik açılımının basamağını oluşturmaktadır.

Ergenlik çağının eşiğinde gençlik kendi spor dalını kendi yaşam dünyasına adapte etme problemiyle karşı karşıyadır. Bu kişi, yaptığı sporun anlam ve manasını kendi kendine sormak zorundadır.

- Sporcu olarak ben kimim?

- Spora bu kadar zaman harcamanın manası nedir?

- Arkadaşlarımla yanında yapmış olduğum spor, bana hangi pozisyon değeri vermektedir?

- Kendi kendimi bulabilmek için spor yeterli mi? (Baumann 1998 s. 16)

f . Genel Kişilik Ve Sporcu Kişiliği

Kişilik gelişimi aynen bireysel muhakeme gibidir. Bu yaşam dünyası içinde insanlar arasındaki tartışmalara, toplumsal yaşam dünyasına uymada kendi başına yeteneğini göstermesidir.

Sporcu başarılı bir kimlik gelişiminden sonra benzeri az görülebilen bir karaktere sahip olsa bile, kendini insanlarla olan ilişkiler açısından soyutlayamaz. Öbür taraftan hazırlanmış olan sosyal beklentilere de tümüyle uyum sağlayamaz. Ancak sporcu kendi kişiliğini de açmak ve yaymak zorundadır. Sporcu bu konuda başarılı olmak için sporcu kimliğiyle üstlenmiş olduğu rolü yaparken,

başkalarının beklentilerine cevap verebilmeli ve kendi kendini eleştirebilmelidir. Ancak o zaman kendi bilincinin ve kendine güvenin farkında ve yaşam dünyasının hareketli değişimini öğrenmiş olur.

Kişilik sözcüğünü daha yakından tanımak ve sporcu kişiliğinin değerini göstermek için genel kişiliği iki ayrı ögeye ayırabiliriz:

- Sosyal kişilik
- Kendine özgü kişilik

Şekil I. Kişilik Öğeleri

- Sosyal Kişilik

Sosyal kişilik: değişim beklentilerinin esasını, karşıdaki kişinin tutum ve davranışlarını üzerine alma ya da kabul etme biçimini içermektedir. Sporcunun, judocunun, tenisçinin, yarış otomobili sürücüsünün rolleri, almış oldukları görevlerde sosyal kimliğin temel taşlarıdır.

Sosyal kişiliği bu yüzden başkaları için de geçerli bir kişilik olarak adlandırabiliriz.

Tüm kişilik ve karakterlerin; durum, davranış ve beklentilerinin karşısındakine gösterilmek istenmesini, aynı zamanda özgürlüğün bir reaksiyonu olarak algılamalıyız. İşte buna insanın kendine özgü kararları sevdiğini söyleyebiliriz. Başkalarının tutum ve davranışlarına karşı çıkmaksızın kabul etmesi ya da kontrollü bir şekilde bunları elemesi, kişinin ümit ve beklentilerinin

gerçekleşmesini sağlayabilecektir. Başkalarının beklentilerine cevap verebilme çabasıyla kendi özel karakterinin gelişmesini pekiştirecektir. (Baumann 1998 s. 17)

- Kendine Özgü Kişilik (Kişisel Kimlik)

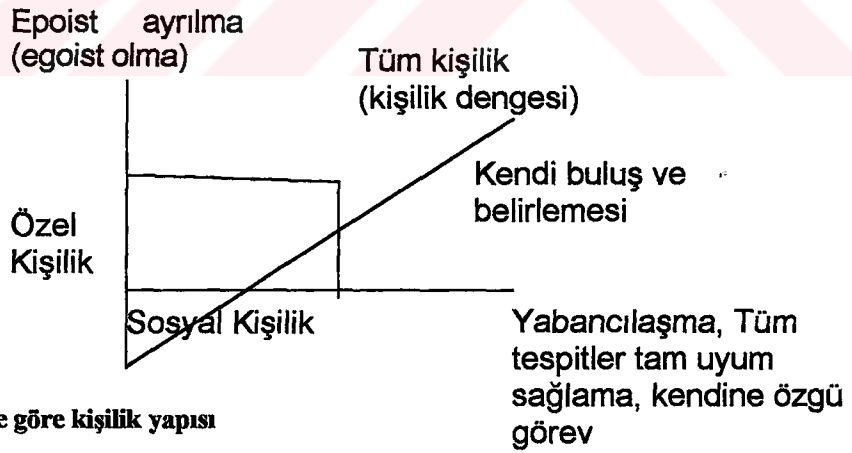
Kişisel karakter içerisinde kendine güven duygusunun izlerini görmekteyiz. Buda yaşam tecrübelerinin toplamından oluşmaktadır. Bunun için de kendine özgü hiç değişmeyen prensipler ve kendine has bilgiler önemli yer tutar.

- Ben kendimin şöyle olduğunu biliyorum. Başkaları asla böyle olamazlar.

Bu kendine güven duygusu bilinci, bütün yarışmalarda kendi rotasını çizmede, başarılı olma yolunda temel taşı oluşturmaktadır.

Eğer bir insan sosyal karakteri özel karakteriyle birlikte başarılı bir şekilde gelişirse: O zaman almış olduğu sorumluluğu, ödevleri kendi doğru bildiği yoldan çözecektir. Buna kişilik dengelenmesi diyoruz.

Kişilik dengesi: Sporcu için başkalarının beklentileri ve talepleri arasında kendi özel tutum ve davranışları aynı ölçülerde tutabiliyor ve bunları böyle hareket ettirebiliyorsa, kişilik denge unsurunu çözmüştür.

Şekil 2. Veelkene göre kişilik yapısı

Sosyal etki faktörleri kişinin ya da sporcunun yapabilme gücünü, ayrıcalıklı başarısını, duygularını, hislerini negatif olarak etkilememeli ya da örtmemelidir. Buda sporcunun kişilik dengesinin oluşmasını açık bir şekilde kısıtlayacaktır.

g . Çocukluk Çağında Spor

Çocukların yaşam dünyası kendi kişilik gelişimini etkilemektedir. Bu yaşam dünyasının içerisinde bütün sosyal olayların etki faktörleri mevcuttur. Bu faktörlerin sosyal eğitim ve kişilik gelişiminden sorumlu olduğunu görmekteyiz (söyleyebiliriz-sorumludurlar).

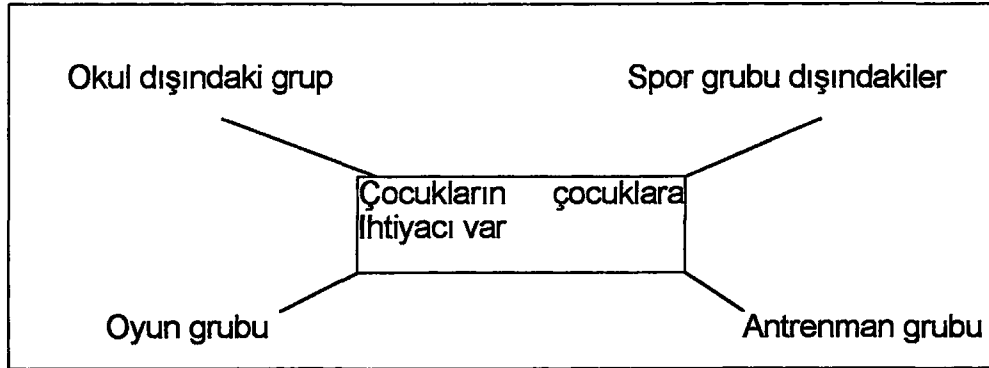
Eğer eğitim süreci planlı bir şekilde çocukların sosyalleşmesine götürüyorsa, bunu biz bir planlı eğitim olarak değerlendirebiliriz. Ama bir çok eğitim süreci her şeyden önce büyüme çağında plansız yürümektedir.

Çocuklar büyükleri gözlemliyorlar. Bu gözlemler çoğu zaman örnek alınıyor. Onlar kendi kendine deneme ve tecrübe yoluyla öğreniyorlar. İyi ve kötü deneyimlerini büyüklerle ve kendi yaş gruplarındakilerle birlikte yapıp öğreniyorlar.

Çocukların en önemli sosyalleşme ya da toplumsallaşma yeri anne ve babalarının yanındır. Bununla birlikte ana okulları, boş zamanlarını değerlendirdikleri kendi yaş grupları veya spor klüpleridir.

Yukarıda sayılan ortamlar çocuğun özel kişilik gelişimini etkiler ve şekillendirir. Bundan başka çocuğun sosyal his ve duygularının, motorik gücünün çok geniş ve çeşitli bir şekilde gelişmesini sağlar. Aynı zamanda motorsal hareket gücünü geliştirir. Bu anlamda spor ya da spor klüpleri bu sayılan etki ortamlarının temel taşlarıdır.

Antrenör ya da çocuk bakıcısı bu ortamda çocuğun yaşamını daraltmamak için çok önemli ve değerli bir görev üstlenmektedirler.

Şekil 3. Çocukların sosyal ilişkileri

Çocukluk çağında oyun oynayarak öğrenmek (keşif yapmak) sadece büyüklerin olmadığı (onlara kapalı) ortamda mümkün olur. Çocukların tartışma veya kooperatif bir şekilde öğrenmeleri; bu esnadaki hal ve hareketlerinin kuralları, onların yapabilme gücünü geliştirir. Bunları değerlendirirler ayrıca kendilerine göre bir sonuca varırlar.

Çocuklar dengeli ve sürekli bir özel karakter için kendi yaşam dünyalarındaki psikolojik dengeyi şart ve yapı taşı olarak akıllarına koyarlar. Bu talep doğuştan sporcu yapısını taşıyan yetenekli çocuklar için de geçerlidir. “Çocuklarda kişilik gelişimi başarı gelişiminden önce gelir.”

Kendine güvenerek yarışmaya giren çocuklar; sadece kendi başarı gücüne göre değil: Antrenör ya da psikoloğun (Yardımcı Antrenör) tahminlerine göre bu sorumluluğu üstlenirler. Burada çocukların benlik duygusunun ve kendine güvenin gelişmesini sağlarlar.

Başarı ya da yenilgi asla özel kişilik hükmünün derecesi olmaması lazımdır. Çünkü karakterini denkleştirme yolundaki çocuklar, başarı için ellerinden gelen her şeyi ortaya koyacaklardır.

Sporcu kariyerinin çocuğun tüm yaşamından sadece kısa bir zaman aldığını hep düşünmek ve uygulamada göz önünde bulundurmamak lazımdır. Aksi taktirde yetenekli çocukların kaybolması önlenemez. Bundan sonra çocuklar için başka şu tehlikeler baş gösterebilir:

- Yalnızlığa itilme
- Amaçsızlık
- Kendine güven duygusunun kaybı
- Sosyal ilişkilerdeki eksiklik
- Gerçek kişiliğinin kaybı

Bu ve buna benzer hatalar çocuğun gençlik yaşamını zora sokacaktır. Bu denli büyük bir sorumluluğu hiçbir antrenörün ya da Yardımcı Antrenörün almaması gerekir.

Sportaki başarılı zamanın, çocuğun yaşamından çok kısa bir süre alacağı göz önüne alındığında, başarının çocuğun her şeyi olmadığı ve olamayacağı da açıkça görülmektedir. Bu da eğitimcilere ve spor camiasında görev alan herkese

büyük sorumluluk yüklemektedir. Bu sorumlulukların gereği yerine getirilmediği takdirde yeteneklerin kaybolması kaçınılmaz olur. Bundan sonra en büyük tehlike: Çocuğun yalnızlığa itilmesiyle, yaşamın zevkinden ziyade sıkılma, kendisine bundan sonra erişebileceği bir amaç edinememe duygusu, kendine güven duygusunun kaybolması, sosyal ilişkilerindeki aksamalar, ya da eksiklikler ciddi özel kişilik gelişimini etkileyen faktörler olacaktır.

Bu durumda yaşamın zorlaşacağını göz önüne alarak bu ve buna benzer durumların ortaya çıkmaması için çalışmaların planlı, programlı ve bilinçli bir şekilde uygulanması lazımdır. (Baumann 1998 s. 19)

Sporla başarının, çocuğun psikolojik gelişmesinde pedagojik olarak önemli değeri olan ve aşağıda sıralanan önemli olguların yerine getirilmesiyle daha çok artacağını söylemek mümkündür:

- Okul ve spor okulu kesinlikle kısıtlanmamalı
- Antrenör ya da ailesinden dolayı yabancılaşmanın kesinlikle söz konusu olmaması
- Çocuk, çocuk olarak yaşamalı
- Oyun oynayabilmeli ve çok çeşitlilik garanti edilmeli
- Boş zamanlar verilmeli
- Sempatisini korumalıdır
- Kendine güven ve emin olmalıdır
- Korku ve üzüntülerini konuşabilmelidir
- Antrenörün güvenine güvenli karşılık verebilmeli
- Çözülebilir görevler verilmeli (olmalıdır)
- Cazip çekici hedefler amaçlanmalı
- Grup içerisinde olabilmelidir
- Kendine güvenebilmelidir

h . Gençlik Çağında Spor

Gençlik çağı insanı erginler çağına hazırlar. Bu dönem çocukluktan büyükler kategorisine geçiş dönemidir. Bu geçiş yıllarında gençlerde karakter ve kişilik gelişimi görülür.

Gençler gençlik çağının sonunda, çocukluk çağının sonundaki gibi

biyolojik ve tabii kuralların ürünü olarak değişim göstermezler. Bilakis sosyal gelişmelerin ürünü doğrultusunda bir değişme ve gelişme gösterirler. Gençlik dönemindeki kişilik gelişimi tam anlamıyla tamamlanamaz. Çünkü meslekteki gelişimi tamamlanmamıştır. Özellikle spor, gencin yaşamında değerinden fazla bir yer tutuyorsa bazı gençlerde problemler görülebilir. Çünkü genç meslek hayatının değişimini tamamlanamam ve meslekte yetki ve ehliyet değişimine ulaşmamıştır.

Gençlerin spora bağımlılığı bir taraftan kriz ve problemlerin çözümünde çok mükemmel bir araç olabiliyor, öbür taraftan sporun normal yaşam içerisinde çok ciddiye (haddin fazla değer) alınması durumunda da daha sonra baş gösterebilecek kişilik gelişimi problemlerine zemin oluşturabiliyor.

Sportif başarı gencin yaşamında çok büyük bir yer kaplıyorsa, onda yüksek beklentilere neden olabilir. Bundan dolayı başarısızlık, onun önünde gizli bir korku olacaktır. Çünkü çok büyük hedefler belirlenmiştir. Aslında gençlerin genel karakterleri önemli yerlerde, başkalarının yanında açıklıkla eksik yanlarını işaret eder. Yukarıda belirtilen beklenmedik yenilgi gençte daha sonraki yarışmalardan çekilme, nervöz olma, kendi kendine ikileme düşme gibi, karar verme safhasında temel problemlere neden olabilir. Bu durum genellikle, gençlerin eşit bir şekilde gelişmeyen karakter yapısından kaynaklandığının göstergesidir. Bundan dolayı hiçbir spor adamı ya da antrenör kesinlikle, sadece spordaki başarıyı düşünmemeli bilakis gencin spordan başka ilgi ve ihtiyaçlarını da göz önüne almalıdır. Ayrıca bunları antrenmanlarda ve yarışmalarda çok iyi değerlendirmelidir ki gencin başarı çitasını yükseltsin ve beklenmedik bir mağlubiyette hayal kırıklığını yaşamamasını önleyebilsin. (Baumann 1998 s. 20)

1 . Meslek, Okul Ve Sporda Denge

Gençlerin okul ve meslek okullarındaki başarıları spor alanında da görülür. Onlar bu başarılarını sporda da en iyi şekilde göstermek isterler. Bu gençler başarısız olan gençlerle kıyaslandığında, başarısız olanlar okul ve meslek hayatında problem ve korkularıyla tezat haline düşecekler ve sporda da başarısız olacaklardır. (Baumann 1998 s.21)

6 . SPORUN ZİHİNSEL VE RUHSAL GELİŞİME ETKİSİ

Sporda veya hayatın diğer aşamalarında başarıya yönelik hareketlerin seyrinin sevk ve idaresinde zihinsel ve ruhsal süreçlerin çok önemli bir rolü vardır. Algı, dikkat, öğrenme, hafıza gibi süreçlerle zekadan meydana gelen zihinsel yetenek ve becerilerle alınan bilgilerin işlenmesinde, bu süreçler tek başlarına etki etmezler. Burada zihinsel ve duygusal faktörler birlikte hareket ederler ve birbirlerini sürekli olarak etkilerler. (İkizler, Karagözoğlu 1997 s. 10)

Zihinsel gelişim, çabuk ve sağlıklı karar verme yeteneğinin gelişimi, merkezi ve otonom sinir sisteminin işlerlik kazanması, algılama düzeyinin yükselmesi biçiminde, ruhsal gelişimi de, tatmin olma, yetinme, kendisine ait olmayan her hakka ve hukuka saygılı olabilme, toplum düzeyine göre uyumlu olma, yenme ve yenilmeyi benimseme kişilik oluşumunu tamamlama biçiminde tarif etmek mümkündür.

Sporun zihinsel gelişime en başta gelen etkisi, öğrenmedir. Birey sporla her çeşit kavramı ve nesneyi tanıyarak, kullanma özelliklerini ve görevini öğrenir. Bu öğrenme, zihinde bir bilgi birikimi ve çalışma açısından gelişmedir. Ayrıca öğrenilen kavram ve nesnelere ifade olarak kullanılması, kelime ve dil dağarcığına katılması, ayrı bir özelliktir ve dil gelişimini sağlamaktadır. Spor içerisinde birey sürekli olarak zihinsel faaliyet içerisindedir. Çünkü yeni kavramları ve nesnelere tanımayı öğrenir. Farkında olmadan bu kavramları ve nesnelere birbiri ile mukayese ederek özelliklerini kavramaya çalışır. Spor anında çocuk sürekli olarak düşünme, algılama, kavrama ve simgeleme gibi zihinsel yönden, soyut yetenekler açısından bir faaliyet içerisindedir. Bu da zihinsel gelişimi etkileyen önemli faktörlerdendir. Sporun akışı içerisinde kişi, rakiplerinin durumları ile ilgili tahminde bulunma ve akıl yürütme durumundadır. Bu, bir takım verilere dayanılarak yapılan akıl yürütme, ileriki hayatta bilimselliğin temelini oluşturmaktadır.

Spor yapan kişi sürekli olarak belirli kurallara, rakip oyuncuların durumlarını ve kendi yeteneklerini mukayese etme durumundadır. Bu yapmış olduğu kıyaslama sonucu, kendi yeteneklerini de göz önünde bulundurarak, kuralların izin verdiği ölçüde kendine ve grubuna avantaj sağlamaya çalışır, yani

taktik geliştirir. Spor içerisinde zaman zaman grup oluşturan bireylerin bir araya geldiği, oyunun oynanış şekli ve uyguladıkları strateji hakkında tartıştıkları, fikir alışverişi yaptıkları görülür.

Kişi spor sayesinde girmiş olduğu zihinsel çalışmada doğru olarak; algılama, yorumlama, değerlendirme ve karar verme gibi zihinsel yeteneklerin gelişmesini sağlar. Esasında şurası unutulmamalıdır ki, zihinsel gelişim fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimden ayrı olarak düşünülemez, bunların hepsi bir arada gelişir ve birbirini tamamlar. (Hazar 1997 s. 17)

Ruhsal bakımdan sağlıklı bir insanda aranan nitelikler, olgun bir insanda aranan niteliklerdir. Ruhsal bakımdan sağlıklı ve olgun insan; seven ve sevilen, davranışları tutarlı, gerçekçi, özgür çevresiyle olumlu ilişkiler geliştiren, toplumda bir yeri ve görevi olduğunun bilincinde olan insandır. Yeteneklerini belirli bir amaca yöneltir, doğru ve verimli olarak kullanır. Kendine güvenir, umutsuzluğa kapılmaz, esnektir, hoşgörü sahibidir. (Yörükoğlu 1980 s. 5)

Sporla insan zaman zaman unuttuğu vücudunun bilincine varır. Spor bir anlamda vücudun kendi isteğinin bir ifadesidir. Özellikle çocukluk çağlarında yapılan spor, kişiye yaşamı boyunca gerekli olacak, kişiliğinin bütünü ilgilendiren bir egemenlik gücü kazanmasını da sağlayacaktır. (Mazeaud P. Creer Une Dynlmipue, 2000 Sport Et Societe 14975 s. 54)

C . OYUN

1 . TANIMI

Oyun, çok çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Yapılan tanımların farklı olması, oyuna farklı yönlerden bakılmasındandır. Örneğin, bir bilim adamı fiziksel özellikler açısından oyunu tanımlarken, bir diğeri psikolojik açıdan, bir başkası da sosyolojik açıdan tanımlamıştır. Yapılan tanımların bazılarını, genel oyun kavramı içerisinde, beden eğitimi ve spor ağırlıklı olmak üzere şu şekilde sıralamak mümkündür: (Hazar. 1997 s. 6)

Oyun, çocukların ve daha az ölçüde de büyüklerin, günlük geçim uğraşlarından ayırabildikleri boş zamanlarında, herhangi bir üretim çabası ya da

başka çeşit hizmetleri zorunlu kılmadan, sadece eğlenme yolu ile dinlenmelerini sağlayan eylemlerdir. (N.Boratay 1984 s. 232)

Oyun, insanların bedensel ve zihinsel yeteneklerini geliştirme amacını güden, hesap, dikkat, rastlantı ve beceriye dayanan, aynı zamanda da tat veren bir tür yarıştır. (Seyrek 1991 s.2)

Oyun, belirli kesin zaman ve yer kuralları içinde özgürce kabul edilmiş, ancak kesinlikle bağlayıcı kurallara göre yürütülen, amacını kendi içinde taşıyan ve sıradan hayattan farklı olan, bilinçli ve gerilim duygusunun eşlik ettiği gönüllü bir etkinlik ya da uğraşıdır.

Oyun, fiziksel ve zihinsel yeteneklerle sosyal uyum ve duygusal olgunluğu geliştirmek amacıyla gerçek hayattan farklı bir ortamda yapılan, sonunda maddi bir çıkar sağlamayan, kendine özgü belirli kurallara sahip, sınırlandırılmış yer ve zaman içinde süren, gönüllü katılım yoluyla toplumsal grup oluşturan ve katılanları tümü ile etkisi altında tutan eğlenceli bir etkinliktir. (K. Tamer 1982 s. 36)

Oyun, belirli bir zaman ve fizik şartlar içinde, belirli davranış şekilleri üzerinde yoğunlaşmaktan öte, gözlem ve kategorik metodlarla, tam olarak kronik bir şekilde izah edilemeyen, kararlı ve üretilebilir özellikler olarak kabul edilir. (L.Barnett 1991 s. 51)

Yukarıdaki tanımlardan hareketle, genel olarak oyunu şu şekilde tanımlayabiliriz:

Oyun, insanların; günlük uğraşlarının dışında kalan zamanda, belirli bir amaca yönelik olarak (eğlence, eğitim, sağlık gibi) fiziksel ve zihinsel yeteneklerle, sınırlandırılmış yer ve zaman içerisinde, kendine özgü kurallarla yapılan, gönüllü katılım yoluyla grup oluşturan, sosyal uyum ve duygusal olgunluğu geliştiren, yetenek, zeka, dikkat, beceri ve rastlantıya dayanan, katılanları ve çoğunlukla izleyicileri de etkisi altında tutan, gerilim duygusunun eşlik ettiği, sonuçta maddi çıkar sağlamayan, zevk veren etkinliklerdir. (Hazar 1997 s. 7)

2 . OYUNLARIN TOPLUMSAL GÖREVİ

Hareket oyunlarına olan genel yönelim, çeşitli spor disiplinlerinin çok taraflı ve geniş kapsamlı temelleri içinde gelişerek aldığı özel yer, herkesçe kabul edilmiş bir gerçektir. Bazı oyun teorisyenlerinin bu hareket oyunlarından vazgeçme istekleri bilinmekte ise de, gösterdikleri sebepler pek açık ve geçerli görünmüyor. Fakat gerçek olanı, eğitim ve öğretimin yalnız oyun neşesi ile de sağlanmayacağıdır. Şüphesiz bu, hiç kenara itilmemesi gereken ve bu nedenle de mutlaka faydalanılan bir kuvvet olarak kalmalıdır. (Özmen 1976 s. 123)

Hareket oyunlarının cazibe kuvveti için:

- İlgi ve heyecan karakteri,
- Neşelenme gereksinmesi,
- Kolay öğrenime etki,
- Geleneklerin korunması,
- Genellikle materyal olanaksızlığı ve topun kuvveti çekiciliği vb. birçok doğru sebepler aranmaktadır.

Hareket oyunlarının bu özellikleri ve özel duygusal etkilerinin asıl sebepleri, oyun etkinliğinin incelenmesi ile bizzat açıklığa kavuşur ve koşulları da belirlenmiş olur. Bu ilgi oluşumu top, hedef, oyuncular ve rakip olarak belirlenmiş, zamanlara göre sınırlandırılmış oyun sahalarında hakemler tarafından oynatılır. Tespit edilmiş, fakat nispeten geniş bu oyun çerçeveleri, bitip tükenmez değişkenlik olanaklarına açık bulunuyor. Bu değişkenlik olanaklarının fazlalığı, bir oyunun neticesinin önceden anlaşılmasını zorlaştırdığından oyun fazlalığı, bir oyunun neticesinin önceden anlaşılmasını zorlaştırdığından oyuncu ve seyirci topluluğunu kendine çeker, heyecanlandırıp coşturarak aşırı bir ilgili meydana getirir. Oynayan kendini merkezde bulur, seyirci de aynı şekilde kendini oyuna kattığından sahadaki rakiplerin karşılıklı durumlarına adapte olurlar. Böylece seyirciler yalnız fizik olarak değil, ruhsal olarak da kuvvetli bir mücadeleye girmişler demektir. Mukavemet, çabuk kuvvet, çeviklik, reaksiyon sür'ati, depar sür'ati gibi fiziksel yetenekler; sportif oyunların fiziksel istek profilleri; kendi özel ve birbirini tutmayan belirlenmiş şekiller; anında açık olarak uygulanır ve tanınırlar. Genellikle ruhsal istekler dikkate alınmaz. Duyu

organlarının sahip olduğu istekler (dikkatin bütün özellikleri, düşünme ve hafıza, duygusal olayların anlamı ve idaresi, değerli karakter özellikleri ve tamamen özel sosyal birlik) de önemle ele alınmalıdır. Bunlar kollektif iş yapmayı açık bir şekilde oluşturur. Bütün bu kompleks istekler, doğrudan doğruya oyuncuların bütün şahsiyetlerini sportif oyunların sosyal beden kültürü içindeki büyük anlamını belirler. Bilhassa Doğu Almanya ve diğer sosyalist ülkelerin yetişen genç nesilleri, spor oyunlarının bu özel koşullarına büyük bir ağırlık tanımaktadırlar. Böylece okul öncesi çocuğunun özellikle kazanmasının kolay olduğu oyun durumları ile hareket oyunlarının temelleri kazandırılmış, okul öncesi çocuklarının gelişen belli yönleri de korunmuş olunuyor. Özellikle en iyi öğrenme yaşı olan 10-13 yaşlar arasındaki devrede (özel motorsal gelişimin hareket oyunları içinde kolaylaştırdığı) ve gelişim devresi içinde artan kuvvet duygusu için supap olarak pedagojik amaç kullanılıyor. (şahsi oyun şuurundan başlayarak, kazanmaya kadar yetişkin yaştakilere has sosyal oyunlar). Hareket oyunları bütün yaş ve gelişim devreleri içinde önemli bir görevi yerine getirmelidirler. Bunlar her yaşın eğitim istikametlerinin öğrenim planları içinde sıkıca tespit edilmelidirler. Bu durum, genel eğitim veren okulların, meslek okullarının veya ihtisas-yüksek okulların öğrenimleri ile veya üniversitelerde son bulmamalıdır. Spor oyunları yetişkinlerin boş zaman veya dinlenme sporu içinde çok önemli ve devamlı gelişen bir görevselliğe sahip olmalıdır. Bununla birlikte vücut sağlığı ve tedavi sporu (jimnastiği) çerçevesi içinde mükemmel bir görevi yüklenebilir. Daha doğrusu başarının bahis konusu olduğu spor oyunlarının örneklenmesi suretiyle diğer bütün kullanma sahalarının eğitim yönünden etkilenişi sağlanır. Bundan başka seyircinin boş zamanını değerlendirme çerçevesi içinde önemli bir faktör olup, insanımızın vatanseverlik eğitimine de hizmet etmiş olunur. (Özmen 1976 s. 124)

D . EĞİTİM

1 . TANIMI

Günümüz anlayışı çerçevesinde olmasa da, eğitim, insanlığın yaradılışından beri süregelen bir etkinlik alanıdır. Çünkü, her insan doğumundan itibaren sosyal ve fiziksel bir çevre içinde yaşamakta ve bu çevreye uyum sağlamak durumunda kalmaktadır. Küçük ya da büyük, her toplulukta yaşayan bir insan, uyum sağlamak amacıyla çevresiyle etkileşime girmekte ve bu etkileşim esnasında çeşitli beceriler kazanmaktadır. Bir toplumun devamlılığı ve gelişmesi, toplumu oluşturan bireylerin eğitilmesiyle mümkün olmaktadır. Buna bağlı olarak, her nesil kendinden önceki nesillerin edindikleri bilgileri kazanmak ve pekiştirmek zorundadır. (Selçuk 1995 s. 1)

Eğitim, davranışsal anlamda, bireyin belli amaçlar doğrultusunda davranış değiştirmeleridir. Ertürk'e göre eğitim: "bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir." (Ertürk, 1979 s. 12)

Günümüzde yaygın olarak kullanılan genel eğitim sözcüğü, birçok eğitimci tarafından değişik şekillerde tanımlanmıştır. Dar anlamda "eğitim" belirli bilgi, beceri ve görüşlerin okullar gibi kurumlar aracılığı ile kuşaktan kuşağa aktarılmasıdır. (Kneller, 1965 s. 11)

Eğitim davranışsal anlamda, bireyin belli amaçlar doğrultusundaki davranış değişmeleridir. Bu davranış değişmeleri "öğrenme" olarak adlandırılır. Fakat bu öğrenme salt bir öğrenme değil yine belli amaçlar doğrultusunda yönlendirilmiş bir öğrenmedir. Eğitim sadece okullar düzeyindeki biçimsel (forma) bir öğrenmeyi kapsamaz, aynı zamanda topluluk, grup ya da ailenin etken olduğu biçimsel olmayan (informal) öğrenmeyi de kapsar. (Weft-Gibson 1965 s. 10)

Durkheim ise eğitimi, oldukça dar bir anlamda "yetişmiş olan kuşakların, yetişen kuşakları metotlu olarak eğitmesi" olarak tanımlamaktadır. (M.Tezcan 1988 s. 7)

2 . EĞİTİMİN GENEL AMACI

Eğitim çabalarının genel amacı, kuşkusuz, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin, topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum yapmalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleştirilmesi için, bireylerin istidat ve yetenekleri, eğitim yolu ile, en son sınıra kadar geliştirilir ve insan davranışları milli eğitim amaçları doğrultusunda değiştirilir.

Dinamik kültür değerlerinin içinde doğan çocuklar, zamanla, eğitim yolu ile, bu değerlere süreklilik ve esneklik kazandırarak, çağ koşullarının isterlerine uygun ve geleceğe dönük yeni değerler üretilir.

Buna göre eğitim, bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, mevcut değerlerin dağılmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğu taşır. Bu değerler, öğrencilerin davranışlarını ve dilek seviyelerini yine eğitim yolu ile etkilerler. Keza, bireylerde eğitim düzeyi fikir, duygu ve ahlaki tutumlar pekiştikçe, çocuklara ve gençlere verilen eğitim de, esasta seviye kazanır, pekişir. (Varış, 1984 s.5)

Eğitim, insanoğlunun öğrenme yeteneğinin oluşması ile başlamış ve onun yaşamı boyunca da sürüp gitmektedir. Eğitimin konusu insandır. İnsan önemli olduğu için eğitim de önemlidir. Eğitimin önemi ve gerekliliği giderek daha da artmaktadır.

Eğitimin konusu insan olunca, insanın nasıl öğrendiğinin, nasıl eğitilmesi gerektiğinin bilinmesi de zorunlu olur. Çağımızda planlı bir eğitim sürecinden geçmemiş bir insanın yaşaması zordur. Geçimi sağlamanın aile kurmanın, toplumsal konum sağlamanın, bir meslek edinmenin, iyi bir insan ve yurttaş olmanın bilinebilen en iyi aracı eğitimidir.

Çağımızda eğitim sürecinden geçmemiş bir kimsenin, kendi kendine yetişme olanağı olsa bile, tam olarak yeteneklerini geliştirmesi imkansızdır. Bu yüzden bir insanın, başkaları ile iyi ilişkiler kurabilmesi, ailesinin ve toplumun kendinden beklediklerini yerine getirebilmesi için en azından temel eğitim sürecinden geçmesi gerekmektedir.

İnsanın kalıtsal güçlerinin geliştirilmesi, böylece istenen özelliklerle donanmış bir kişiliğe kavuşması için kullanılacak en etkili araç, eğitimidir. Eğitim kişilik geliştirmede bir çevre etkenidir. Kişiliğin gelişmesini sağlayan çevre, insanın içinde büyüdüğü kültürdür. Eğitim, insan kişiliğini geliştirmede kültürel etkenlerden biridir.

İnsanın eğitimi, öğrenmesi yoluyla olur. Bir başka deyişle, insan hemen hemen tüm kişilik özelliklerini öğrenerek edinir. İnsanın edinilmiş özellikleri, doğuştan getirdiği özelliklerden daha çoktur. Eğitim insana istenilen özellikleri öğrenme yoluyla kazandırmaya çalışır. (Başaran 1996 s. 11)

E . OYUN VE SPOR İLİŞKİSİ

Oyun en geniş anlamda beden eğitimi olarak anlaşılır ve sportif prensip böylece diğer sahalara da uygulanabilir. Aletli jimnastik, atletizm, yüzme, kürek çekmek, trampolen atlama, “sade ve katkısız oyun” olarak da uygulanabilir. Burada farklılaşma sadece şekil ve başarıdadır. Sportif oyunlarda hareket şekli için, belli bir norm kullanılmış veya böyle bir şekle alışılmıştır. Hareket şekli için aletli jimnastik, yer cimnastiği, yüzme, kürek çekme, kayakta belli isimler ve terimler var. Burada şekil mükemmelliği ve yüksek başarılar için uğraşılır. Hareketin uygulandığı serbestiyet ortadan kaldırılmamakla beraber, ancak oyun kaideleri ile sınırlandırılır. Müsabaka için bütün katılanları bağlayıcı eşit koşullar sağlanır.

Sportif oyunlar, sade ve katkısız oyunlardan geliştirilmiş oyun kuralları, müsabaka yönetmelikleri, değerlendirme esasları, hareket şeklinin mükemmelliği ve verim gücü artırımı ile farklılaşırlar.

İnsan hayatının devamı içinde oyun fikri ve şekli, çeşitli gelişim ve olgunlaşma devrelerine dönüşür. Çocuk eğer kendini tamamen oyunun havasına karıştırırsa, kendi varlığının en kuvvetli yaşantısını tadar. Çocukluğun mutluluğu bu yaşantıdadır. Şahsiyetin bedensel-ruhsal gelişimi veya bütünlüğü, çocukta en büyüktür. (Özmen 1976 s.119)

14 - 18 yaş arasındaki gençlik, oyun ile ciddi çalışma arasındaki farkı hisseder. Bu ise onu daima çocuksu havaya sokar. Fakat onu daha çok serbest ortak yaşantı etkiler. Yetişkin ise oyun fikrini hayatın ciddiyeti ve çalışmanın sonundaki dinlenmesi içinde görür, anlar. Boş zaman, insanların yapmak zorunda

oldukları mesleki uğraşının, günlük ve saatlik görevlerin dışındadır. Dinlenme, çalışma sahasının sıkışıklığından yerel ve zamansal serbestlik için, fakat düzenlenmiş çalışma uğraşısı şeklinde oluşur. Kapalı yer insanı sıkabilir. Darlık hissi “kulübe korkusu”na varabilir. Bu bakımdan, işten uzaklaşarak dinlenmek isteyen insan, iş yerini, büro veya çalışma odasını terk etmelidir.

İlgi duyulan veya seçilen çalışma, aşırı doygunluk durumuna kadar haz veriyor. Zorla yapılan bir çalışma ise daha çabuk yoruyor. Eğer bir öğrenci çalışmanın nedenini anlamaz, fakat öğrenmek gerektiğine inandığı için zorlanma ve yorgunluğu esprili bulursa, çalışmaya devam eder. Fakat hiçbir şey yapmamağa zorlanırsa, bu da işkence verici olabilir. İnsan burada da doygunluktan sonra bir boşluk hisseder. Bu bakımdan boş zaman, hiçbir şekilde hiçbir şey yapmamakla eşit tutulmamalıdır. Dinlenme, her şeyden önce alışılmış işten kurtulma, kuvvet biriktirmedir. Fakat bu, dar bir anlayış içindeki işten kurtulma olmayıp, genellikle hayatın kazanılmasında insanları tedirgin eden, çocuğun beden ve ruh sağlığını, görüşünü, başarısını etkileyen ekonomik olanaklara dayalı sonu gelmeyen uğraşılardır. Yine bu uğraşlar insanı aşırı duyarlı ve sinirli, geçimsiz ve acımasız yaparak kişide var olmanın tadını kaçırarak birtakım tedirginliklere neden olabilir. Beden, ruh ve düşündeki dengenin eski haline gelmesi ve yedek kuvvetlerin birikimi için sonradan dinlenmeye gerek vardır. Etkinlik halindeki dinlenme (aktif dinlenme), oyun oynama (açık havada) bu bakımdan aylaklıktan daha kazançlıdır. (Özmen 1976 s. 119)

İş anında yapılan sakin eğlenceler şaka ve şamatadan gelişir. Oyun anındaki neşeli coşku, yetişkin insana ve eğiticiye heybetinden, değerinden bir şey kaybettirme kuşkusuz olmaksızın devam eder. Zamanımız tekniğinin yarattığı çalışma ve verim hırs için patlayıcı reaksiyon özelliğine sahip oyun, hayat için gerekli bir tamamlama görevi yapar. Oyun çalışmayı aksatmaz. Çünkü çalışmanın verimi, çalışma zamanının uzatılması ve boş zamanın kısaltılması ile arzu edilen şekilde artırılamaz. (Özmen 1976 s. 120)

“Agon” kavramı savaşı ve oyunsal bir eğitimi kapsar. Kelimenin temel anlamı Latince “insanların karşılaşma yeri” dir. Sonra yarışma, mukayese etme mücadelesi yeri, sonunda da müsabaka yeri olarak belirlenmiştir. Agonal fikrin

eski Yunan hayatının bütün kesimlerinde etkili olduğunu biliyoruz. Büyük kutlamalarda yalnız sportif yarışmalar yapılmayıp, hatipler, filozoflar, şairler ve sanatkarlar da zafer çelengi için yarıştırlardı. Çünkü yaşantı içinde de agonal prensip öğrenim ve öğretimde, şehrin politik hayatı içinde ve gençliğin eğitiminde etkili oluyordu. Yunanlı her bir yarışmada temel varlığı içinde kendinin hayat hissini yükseldiğini duyardı. Richard Harder, agonu daha derin anlamlı ve yunan kültürü içindeki yeri ile şöylece açıklıyor: Yunan gelişmesi ve formu içindeki taltif güdüsü, Yunan kültürünün en önemli unsuru idi. O, hiçbir zaman yeterli görülmeyen ve büyük doğu kültürüne ters düşen yeni bir tempo ve yol kazandırıyor. Doğunun kanaatkarlığı ile batının dinamizmi arasındaki fark buradadır.

Sportif oyun, oyunla beraberdir ve sporun dışında herhangi bir amacı ve hedefi yoktur. Sade ve katıksız oyunlardan, mücadele ve başarı karakteri ile ayrılır. Sporcu, sporda bizzat deneme ve takdir edilme arar. Bu arada oyunsal davranış korunur. Rakip, şahsi bir düşman değil, diğer takıma mensup bir oyuncudur. Mücadele, birlikte başarılan görev için devam eder ve mücadele güdüsü, bireysel rekabetten kurtulur. Hatta tehlikeli silahlarla ikili mücadelede rakipler gerçek bir mücadele ortaya koymak için uyanık bulunurlar ve belli oyun kurallarına uyarlar. Sportif mücadele rakibin mahvolmasını veya zarar görmesini değil, zaferin şerefini amaçlar. Mücadele rakip oyuncuya karşı nefret ve öfke ile kazanılmayıp, namuslu ve dürüst bir anlayışın (fair play) eseri olmalıdır. Spor, oyun olarak ağırbaşlı bir eğilim güder denilebilir. Bu sonuna kadar direnmede artan kuvvet ilavesi ve “canı dişle takma” da da geçerlidir. Sportif başarı, çalışmaya benzer belirtilere sahiptir. Fakat sportif yarışmaların maddi kazançlar için düzenlenebilmeleri, kendine özgü anlamını kaybettirdi. Artık zaferin şerefi için değil, ancak zaferle elde edilen maddi kazanç için mücadele ediliyor. Bu mücadeleler de sık sık kaba ve usullere aykırı şekle dönüşüyor. Çünkü daha çok kazanmayı garantilemek için, galibiyet için kasıtlı olarak rakibi yaralamak fırsatı aranıyor. Şüphesiz oyunu meslek edinenler de zevk için oyun oynarlar ve dürüst oyuncu olarak kalırlar. Fakat oyunu, artık oyun niyeti ile oynayamazlar. Alkış ve teşvik, aşırı şekilde tutulan takıma gösterilir, rakibin başarısı görmezlikten gelir. Şatafatlı kutlamadaki ruh hali, sinir bozucu heyecanı yumuşatır. Huizinga'nın

dediği gibi; spor tamamen merasimsiz ve verimsiz bir fonksiyona sahip olarak kendini sade-küçük oyunlardan uzaklaştırmış, artık ne oyun ve ne de ciddiyet kalmıştır. (Özmen 1976 s. 121)

Beden eğitimi, içinde oyun ve sporun eğitimine yardımcı olduğu pedagojik bir amacı güder. Bu yalnız insanın bedeni ile sınırlı olmayıp, bedensel, ruhsal ve düşünsel eğitimin kendi bütünlüğü içinde ve bir arada düzenlenip geliştirilmesini ister. Canlı dünya ruhsal hayatın verimli toprağıdır. Sağlık, refah verim gücü yeteneği ve mukavemet gücü; çalışma yeteneğinin ve arzusunun temelidirler. Duruş ise, içinde bedensel, ruhsal ve düşünsel değerlerin birleştiği bir kavramdır. Hareket eğitimi, duruş eğitimi, verim gücü eğitimi; kendi eğitim unsurlarını önce sade ve katkısız küçük oyunlardan, sonraları da sportif alanlardan alırlar. İnsan topluluğunun devamı için gerekli olan ahlaki normlar ve değerler, oyun beraberliği içinde esas olarak alınabilirler. Ana, baba ve öğretmenler oyun ve sporu eğitim aracı olarak kullanmalıdırlar. Gençlik kendi eğitim idealinde bilinçli değildir. O sadece oyunun veya sportif verimin başarılmasına gayret eder. Bununla beraber iyi niyet de oyun anlayışı ile birlikte korunur. Bu bakımdan gençlik, oyun ile en kolay şekilde eğitebilir. (Özmen 1976 s. 123)

F. EĞİTİM SPOR İLİŞKİSİ

Bir eğitim şekli olarak sporu fiziki ve ruhi bir eğitim olarak düşünürsek, spor ile eğitimin özdeş olduğunu belirtebiliriz. Eğitim genel anlamı ile yetişkin nesiller tarafından sosyal hayata hazır olmayan nesiller üzerinde uygulanan bir işlemdir. Eğitim, eğitimden faydalananların sosyal tabakalaşma piramidinde yukarı doğru hareket kazanmaları ile elde edecekleri sosyal statü sayesinde meslek sahibi olmalarına da zemin hazırlamaktadır.

Eğitim, bilgi davranış ve kabiliyetlerin geliştirilmesi ve kazandırılması için uygulanan sürekli faaliyetler dizisidir. Toplum hayatını bu denli geniş kapsayan eğitim gibi bir disiplinin bir sistem içinde sosyal hayatta oynadığı rol büyüktür. Bu bakımdan biz sporu ve sportif faaliyetleri eğitim kapsamı içinde düşünmekteyiz. Fertlerin sosyalleşmesine yardımcı olan sosyal münasebetleri ve toplumun sosyal bakımdan kalkınmasında rol oynayan eğitim, faaliyet sahası

itibariyle de genişir ve toplumu bütünü ile kapsayan sosyolojinin çemberi içerisinde düşünölmektedir. Diğer taraftan, eğitim bir üretim faktörü olarak insan unsurunun niteliğini geliştirmekte onun üretimde ve daha geniş anlamda sosyal hayatta daha başarılı hale gelmesini sağlamaktadır.

Bir sosyal kurum olarak spor, eğitim kapsamı içinde düşünöldüğüne göre eğitimin ekonomik kalkınmaya katkısından bahsederken, spor için ayrılan kaynakların ve faaliyetlerin de aynı görevi yerine getireceğini söylemek mümkündür.

Eğitimden en yüksek hasılanın sağlanması, kaynakların en verimli bir şekilde değerlendirilmesine bağlıdır. Bunun yanı sıra çeşitli alternatifler arasında spor eğitime kaynak tahsisi, insan unsuruna yapılmış bir yatırım olarak düşünölebilir. Dayanışmacı, düzenli ve kendi kendini kontrol edici normların ferde kazandırılmasında spor eğitimi önceden hesap edilemeyen eğitimde ilave hasıla da sağlamaktadır.

Spor eğitimi, fertleri, ortak hayatın benzerliklerine yöneltmesi bakımından önem taşımaktadır. Aslında eğitimin gayesi, fertleri duyarlı hale getirmektir. Aslında, spor bir zeka ve ihtimal oyunudur. İşte spor eğitiminin de gayesi, fertlerin hem fiziki, hem psikolojik gelişmelerin sağlanması, sosyal hayatta hazır ve yaratıcı kılmak amacına dönüktür. Spor eğitimi de diğer eğitim şekilleri gibi, ferde hem statü sağlamakta hem de gelir seviyesini yükseltebilmektedir.

Yukarıda belirtilen hususların dışında, spor eğitiminde verimliliği artıran başka faktörler de vardır. Spor eğitimi, hem fertleri eğitici ve vasıflı hale getirerek gerekli bilgi ve kabiliyetlerle donatmakta, hem de sosyal çevrenin değıştirilmesine ve düzenlenmesine yardımcı olmakta, sağlık ve düzenli bir toplumun ortaya çıkarılmasına yardımcı olmaktadır. (Erkal, 1990 s. 129)

Eğitim ve spor sayesinde kişinin başkalarına ait gerçeklere saygılı olması, gerçeğe uyum göstermesi gerekir. Gerçeğe uyum demek, içgüdüler ve kontroller arasında bir denge kurmayı başarmak demektir. İşte gerçeğe uyum gösterme alışkanlığının geliştirilmesinde spor etkili bir eğitim aracıdır. Spor kişinin kendisini kanıtlayabileceği özgür bir alan, ama aynı zamanda başkalarının da içgüdülerini kabul ederek ve onlara saygı duyarak, kendisini kontrol etmeyi

öğrendiği uyum göstermek zorunda kaldığı özgür bir alandır.

Arkadaşını yere sermek üzere mücadeleye giren çocukta, arkadaşının gözüne parmağını sokmaktan alıkoyan neden, onun bilinç dışı bazı kuralları ve gerçekleri kabul etmesidir. Çünkü çocuk bu kurallara saygılıdır, yaşamla diyalogu öğrenmiştir. Başkalarına ve onların isteklerine saygıyı öğrenmiştir.

Birey sportif etkinliklerde hem özgürlüğü tadar hem de başkalarının özgürlüklerine saygılı olmayı, bir başka deyişle kendisini kontrol etmeyi öğrenir. İsteğe bağlı özgür organizma ile düşünce arasındaki gerçek etkileşim yani oto kontrol, sporda oyuna dönüşür. Kişinin sorumluluklarını üstlenebilme alışkanlığı kazanmasında, güvenli bir kişilik geliştirilmesinde sporun tartışılmayacak derecede önemli katkıları vardır. Sporda düzenli çalışma, iş bölümü, kurallara saygı otonominin sağlanmasında önemli roller oynarlar. (Demirbolat 1988 s. 106)

Spor eğitimi sayesinde kişide olumlu gelişmeler sağlanabilmektedir. Kişiyi ruhsal bakımdan sağlıklı, olgun, davranışları tutarlı, gerçekçi, çevresiyle olumlu ilişkiler geliştiren, toplumda bir yeri ve görevi olduğunun bilincinde olan, yeteneklerini belirli amaca yönelten, doğru ve verimli olarak kullanan, kendisine güvenilir, umutsuzluğa kapılmayan, esnek, hoşgörülü kişiler olmasının sağlar. (Yörükoğlu 1996 s. 5)

Özellikle çocukluk çağlarında yapılan spor, kişiye yaşamı boyunca gerekli olacak, kişiliğinin bütünü ilgilendiren bir egemenlik gücü kazanmasını da sağlayacaktır. (Pierre Mazeaud. s. 5)

Eğitim gibi spor da toplum yaşamında vazgeçilmeyecek, kesintiye uğratılmayacak bir olgudur. Eğitim de, spor da kişi yaşamını kalıtımsal olarak etkilemektedir. Eğitimle ilgilenmeyen bir ülke düşünülmemeyeceği gibi, spordan tamamen uzaklaşmış bir topluma da rastlanamaz. Eğitim ve sporun her kesim için yaşamsal önem taşıdığı ortadadır.

Ancak, eğitime de, spora da her toplumun aynı ölçüde değer verdiğini söylemek güçtür. Herkes spora, eğitime aynı istek ve heyecanla yönelemez. Bu nedenle, spor ve eğitim konularında kişisel çabalar, toplumsal tavırlar o ülkenin uygarlık düzeyini de yansıtır. Sporun yararına inanmış, eğitimin bilincine varmış toplumlar, çağdaşlık düzeylerini de bu davranışlarıyla ortaya koyarlar.

Eğitim gibi sporda da çok çalışan sonuca ulaşır. Sporu yaşam biçimi haline getirenlerle, spora uzak duranların farklılaşmasını ancak eğitim giderebilir. Herkesin aynı istek ve heyecanla spora yönelmesi mümkün olmasa da eğitim yoluyla spor yapma zevkini belli düzeye çıkarmak mümkündür. Spor potansiyelinin gelişmesi sistemli bir eğitimle sağlanabilir. Kültürel değişim toplumun değer yargılarını olumlu yönden geliştireceğinden, başkalarını örnek olarak spora yönelme önemli boyutlara ulaşabilir.

Spor eğitiminin ilk aşaması sayılan algılama, düzenli çalışmayla fonksiyon kazanır. Esasen, bilinçsiz ve amaçsız yapılan hareketleri spor kapsamına almak mümkün değildir. Düzenli yapılan hareketlerin bile, spor niteliği kazanması için elverişli koşulları hazırlar.

Sporun amaçlarına hizmet eden eğitim, gelişmiş ülkelerde yaşamsal içerik kazanırken, geri kalmış ülkelerde henüz belirli normlara kavuşmamıştır. Bu bakımdan spor, ulusal açıdan değerlendirildiğinde, eğitime göre nitelik kazandığı ve önemsediği görülmektedir.

Bedensel faaliyetleri, bireysel faaliyetlerden soyutlamak mümkün değil. Birbirini tamamlayan bu iki faaliyetin aynı ölçüde geliştirilmesi esastır. Çünkü beyin, yönlendirici özelliğiyle bedensel hareketleri hızlandırır. Bedensel hareketlerde, beynin gelişmesini sağlar. Böylece “Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur” gerçeği ortaya çıkar.

Beyin-beden-beyin iletişiminde elde edilen alışkanlıklar güçlenmeyi ifade eder. Antrenmanlarla gerçekleştirilen bu alışkanlıklar, sporcunun edineceği önemli kazanımlardır. Refleksleri geliştiren bu alışkanlıklar, olaylar karşısında ani karar verme ve tak davranma olgusunu da beraberinde getirir. Spordan beklenen de zaten budur. Hem beden, hem de zeka yönünden varılan bu nokta, kişiye çeşitli stnlkler sağlar. (Karasleymanoğlu 1992 s. 32)

Bazı felsefi düşüncelere göre spor eğitim ilişkisi kurulmuştur.

İdealist düşünceye göre “spor eğitimi” kişide fizik gelişiminden çok daha fazla kavramları ifade etmektedir ve etmelidir. Spora bağlı olarak “Kondisyon gelişimi” kişilik gelişimine yardımcı olmaktadır. Kişinin daha süratli, dayanıklı, kuvvetli ve hareketli olması; kendine güven, kendini tanıma gibi kişiliğin

oluşması ve şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle spor, toplumun değer ölçülerine göre şekillenmiş bir kısım idealler çerçevesinde oluşan kavramlardaki davranış biçimlerinin şekillendirildiği alışkanlıkları sağlayan bir araç olmalıdır. Burada öğretmen veya eğitici öğrenen için bir modeldir ve bu kavramda spor eğitimi yaşam içindir. Bu nedenle spor, yaşamı düzenleyecek şekilde yaşam boyu sürecek alışkanlık içerisinde ele alınmaktadır. (Bucher ve Wuest 1978)

Realist düşünceye göre; spor eğitimi yaşam için olmalıdır. Ancak, bu felsefede “Kondisyon Gelişimi” üretkenliği yaratan etken olarak görülmektedir. Kondisyonlu kişinin, modern yaşamın getirdiği hareketsizliğe, aşırı strese ve bunun aksine kişilerde zorunlu kıldığı eskiye oranla daha üretken olma zorunluluğu, kondisyon kazanmayla önemli ölçüde giderilebileceği düşünülmektedir. Daha kuvvetli, süratli, dayanıklı ve hareketli kişinin, günün getirdiği baskı ve zorluklara daha iyi direnebileceği kabul edilmektedir. Bilimsel araştırmalar öğrenmenin alıştırmaya ile daha hızlı bir şekilde sağlandığını göstermektedir. Bu nedenle, kişinin toplum değer ölçüleri içerisinde istendik davranışlar sergilemesi, kısmen spor aracılığıyla sağlanabilmektedir. Bu nedenle spor ve reaksiyon, yaşamın düzenlenmesinde önemli bir eğitim araçlarıdır.

Prağmatik düşünce kavramları spor eğitimine indirildiği ve sportif alıştırmalarla çok yönlü oldukları zaman, öğrenme için daha uygun deneyim kazanma ortamı yaratmaktadırlar. Prağmatik düşünceye göre doğru, iyi, gerekli gibi kavramlar, deneme yanılma yolu ile elde edilen göreceli kavramlardır. Bu nedenle kişinin istendik değerleri bulabilmesi çok yönlü ve çok sayıda kişisel deneyimle olabilmektedir. Bu düşünceden hareketle, çocuk ve gençlere sunulan sportif aktiviteler çok yönlü ve çeşitli olmalıdır ki, çok yönlü deneyim sağlanabilsin ve istendik davranışlar eğitici ve çevre tarafından pekiştirilebilsin. Sportif aktivite, sosyalizasyon içerikli olmasından dolayı, kişinin ilgi alanına ve gereksinimine yönelik olmalıdır. Çünkü her bireyin içerisinde bulunduğu sosyal çevre ve diğer birikimlerine bağlı olarak, diğer bireylerden farklılaşan ilgi alanı bulunmaktadır. Bu nedenle spor eğitimi bireye yönelik olmalıdır. Bu mantıkla bakıldığında zaman öğrenme önemli ölçüde problem çözme ile sağlanabilmektedir.

Naturalist düşünceye göre spor eğitiminde aktiviteler, fiziksel olmadan öteye anlamlar ifade ederler. Bireysellik açısından naturalist düşünce, öğrenmenin kendi kendine deneyimle de olabileceği ve bu yolla bireylerin kendi yeteneklerini ve iç dünyasını keşfedebileceğini ifade etmektedir. Bu nedenle, bir kısım spor dallarının bireyde kendini tanımasına yardımcı olması, modern eğitimin önemli bir yaklaşımını meydana getirmektedir. Dolayısıyla spor eğitimi, bireyin çok yönlü gelişiminin bir aracıdır.

Ekzistansiyalist düşünceye göre, kişinin seçme özgürlüğü olmalıdır. Çocuk ve gençlere sunulan sportif etkinliklerde, çeşitlilik ve seçme yapabilme ilkesine uyması modern eğitim ilkesinin önemli bir yaklaşımı olarak kabul edilmektedir. Bu ilkeye uyan spor eğitimi, bireyin kendisini tanımasına ve geliştirmesine fırsat tanımaktadır.

Sözü geçen eğitimci düşünürlerin bedensel eğitimin doğal programı dedikleri şey, gençlere neşe içinde, okul dışındaki zamanlarda da, oyun ve spor yoluyla fazladan etkinlik imkanı vermektedir. Bu durum gence aynı zamanda kuvvet, hareketlerde dakiklik, ulusal bilinç, kişilik ve yurtseverlik de aşılacaktır. İşten uzak kalma sırasında eğlenmek, ruh sağlığı için yararlı olmakla ve gerektiğinde tedavi niteliği de taşımaktadır. Bundan başka, gruplar arası iletişim, cinsler arasındaki ilişkiler de daha olumlu sonuçlar verecek, hareketlerde de bir estetik doğacak, birçok çirkin ve zararlı saldırganlık hissi yerini yumuşak davranışlara bırakacaktır (Bilim ve Teknik Dergisi 1996 s. 54).

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Anket sonuçlarının daha anlaşılabilir olması için, bulgular tablolar halinde verilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, bu sonuçları aşağıdaki şekilde değerlendirmek mümkündür.

Tablo 1. Deneklerin Meslek Durumları

Meslek Grupları	Adet	%
Öğrenci	200	20.0
Öğretmen	200	20.0
Esnaf	200	20.0
Amatör Sporcu	200	20.0
Profesyonel Sporcu	200	20.0
TOPLAM	1000	100.0

Tablo 2. Deneklerin Cinsiyet Durumları

Cinsiyet	Adet	%
Erkek	650	65.0
Bayan	350	35.0
TOPLAM	1000	100.0

Tablo 3. Deneklerin Yaş Durumları

Yaş Grupları	Adet	%
18'den az	50	5.0
19 - 25 arası	350	35.0
25 - 30 arası	200	20.0
30 ve üstü	400	40.0
TOPLAM	1000	100.0

Tablo 4. Deneklerin Eğitim Durumları

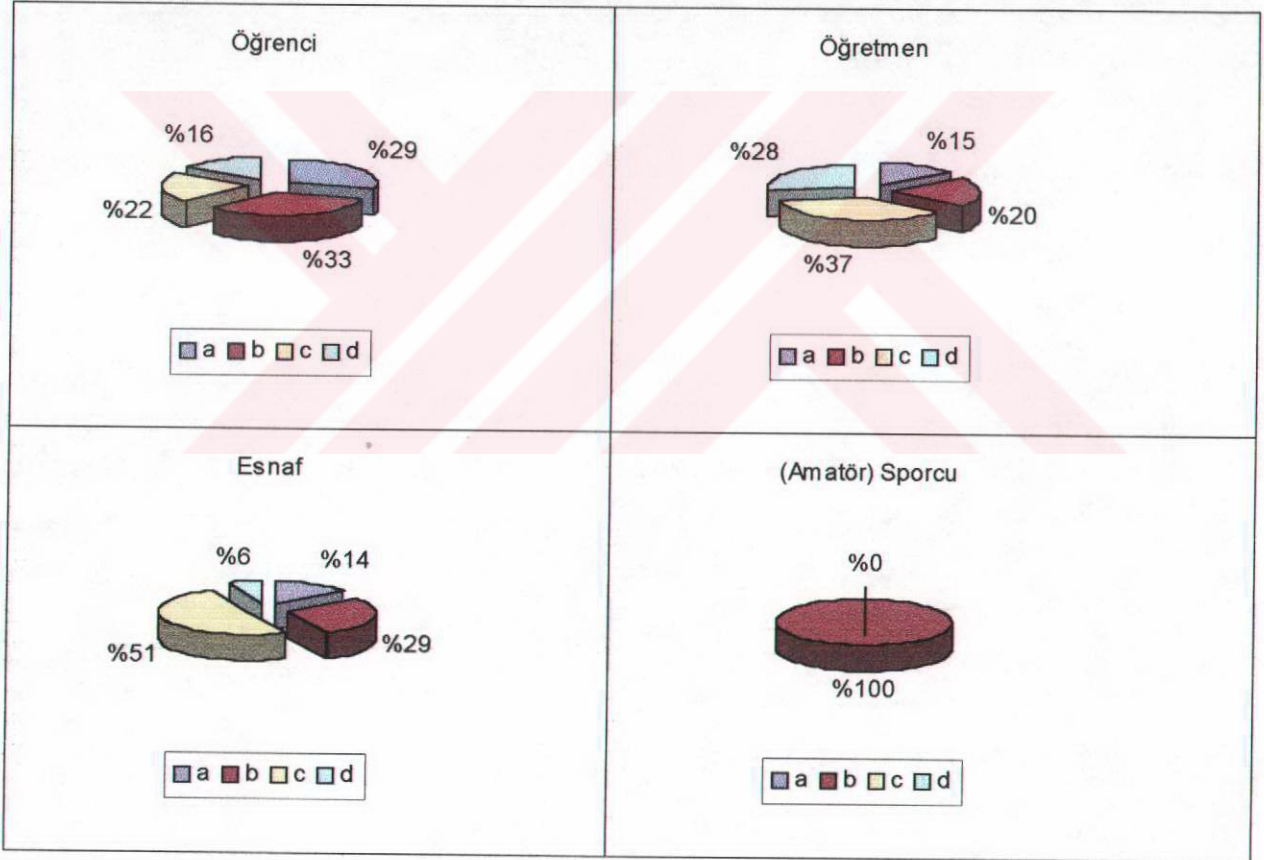
Eğitim Durumu	Adet	%
İlköğretim	230	23.0
Ortaöğretim	340	34.0
Yükseköğretime devam	210	21.0
Yükseköğretim	220	22.0
TOPLAM	1000	100.0

Tablo 5. Deneklerin spora ilgi durumları

- a) Yarışmalara katılmadan yaptım
- b) Yarışmalara katılacak düzeyde yaptım
- c) Seyirci ve taraftar olarak ilgilendim
- d) Hiç ilgilenmedim

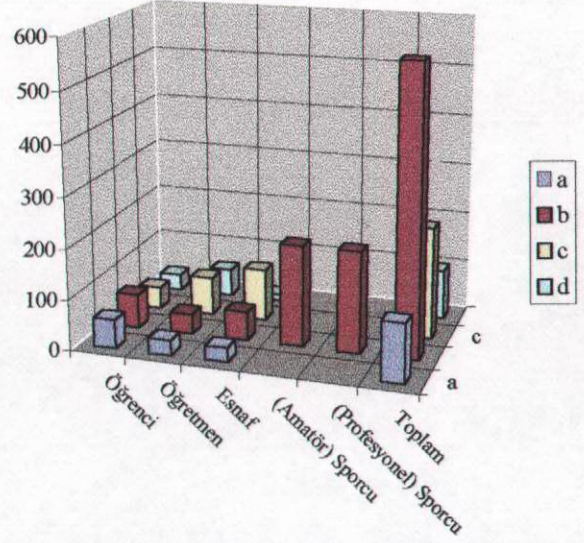
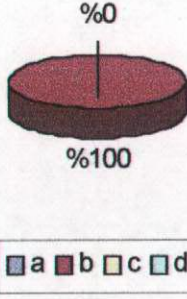
-- Verilen cevaplara göre aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
a	58	29,00	30	15,00	28	24,00		0,00		0,00	116 564 221 99
b	67	33,50	40	20,00	57	28,50	200	100,0	200	100,0	
c	43	21,50	75	37,50	103	51,50		0,00		0,00	
d	32	16,00	55	27,50	12	06,00		0,00		0,00	
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

(Profesyonel) Sporcu

Tablo 5'e göre, yarışmalara katılmadan spor yapanların oranları sırasıyla, esnaf % 14, öğretmen % 15 ve öğrencilerde % 29 olarak tespit edilmiştir.

Yarışmacı düzeyinde spor yapanların oranları, öğretmen % 20, esnaf % 29, öğrencilerde ise % 34'tür.

Seyirci ve taraftar olarak sporla ilgilenenlerin oranı, öğrenci % 21, öğretmen % 37, esnaflarda ise % 51'dir.

Sporla hiç ilgilenmeyenlerin oranı ise, esnaflar % 6, öğrenci % 16, öğretmenlerde ise % 28'dir.

Amatör ve profesyonel sporcuların sporla doğrudan ilgilenmeleri ise zaten doğal bir sonuçtur.

Bu durumda yarışmacı düzeyinde spor yapanların, en çok öğrenciler olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin diğer deneklere göre sporcu olarak spor yapma düzeylerinin böyle sonuçlanmasını normal karşılamak gerekir. Çünkü öğrenciler, yaş itibarı ile yarışmacı düzeyinde spor yapmaya en uygun denekler olmaktadır. Ancak, öğrencilerin % 16'sının sporla hiç ilgilenmemeleri dikkat çekicidir. Çünkü sporun fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal yönlerden olumlu olarak geliştirdiği bilinmektedir (bak. s.10).

Dolayısıyla öğrencilerin spor yapmama nedenlerinin genellikle sporun bu yönlerinin kavramada yeterli bilgi sahibi olmadıkları biçiminde değerlendirmek yanlış olmaz.

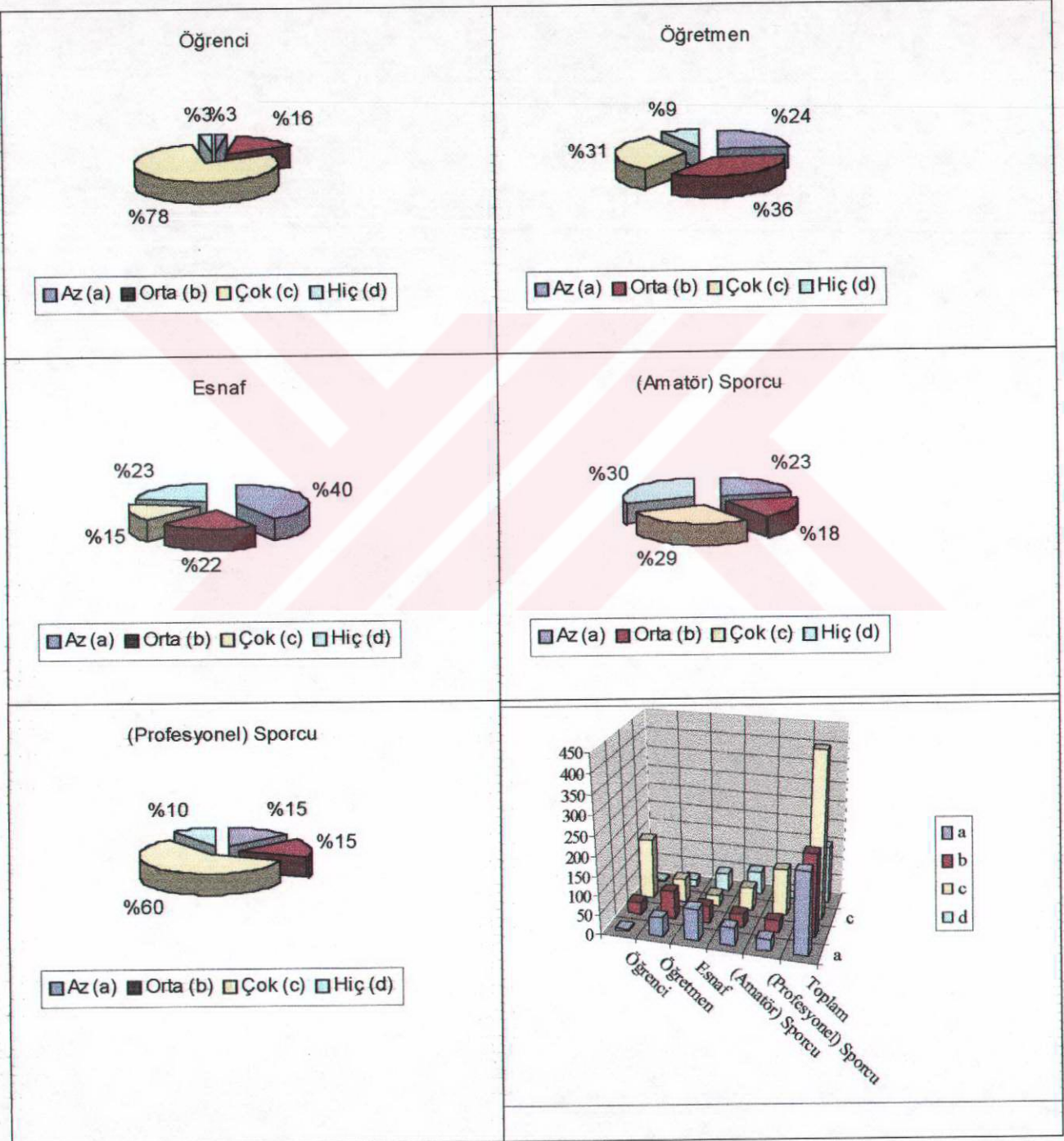
Bu durum sadece öğrenciler için geçerli değildir. Özellikle fiziksel, ruhsal, zihinsel ve sosyal yapının sağlıklı olması, her insanın günlük yaşantısındaki iş veriminin artırılmasında nitelikli mal ve hizmet üretiminin geliştirilmesinde de önemlidir. Bu itibarla, esnafın hiç spor yapmamama durumlarının % 6 olarak çıkması düşündürücüdür.

Aynı durumu öğretmenlere yansıtarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü, toplumun her açıdan yönlendirici pozisyonunda olan kişi olarak öğretmen de sporun fonksiyonlarına yeterli düzeyde uyum sağlaması gerekir. Ancak, anket sonuçlarına göre öğretmenlerin % 27'sinin hiç spor yapmamış olması, bir anlamda eğitim durumunun da olumsuz yönde etkilendiğini işaret etmektedir.

Bütün bu sayısal değerler yanında sadece öğrenci, öğretmen, esnaf ... vs. kişilerin sporu yapıp yapmadıklarına değil, mesleği ve cinsiyeti ne olursa olsun; herkesin spor yapması gereklidir genellemesinden hareketle, toplumumuzun sporla ilgilenme açısından hiç de iyi durumda olmadığını söylemek mümkündür.

Tablo 6. Sporun fiziksel gelişime etki durumu

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	5	2,50	48	24,00	82	41,00	45	22,50	30	15,00	210
Orta (b)	31	15,50	72	36,00	44	22,00	35	17,50	30	15,00	212
Çok (c)	158	79,00	62	31,00	29	14,50	60	30,00	120	60,00	429
Hiç (d)	6	3,00	18	9,00	45	22,50	60	30,00	20	10,00	149
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 6'ya göre sporun fiziksel gelişime etki ettiğine az inananların oranı sırasıyla öğrenci % 2.5, Profesyonel sporcu % 15, amatör sporcu % 22.5, öğretmen % 24, esnaf % 41 olarak tespit edilmiştir.

Sporun fiziksel gelişime etki ettiğine orta derecede inananların oranı, Profesyonel sporcu % 15, öğrenci % 15.5, amatör sporcu % 17.5, esnaf % 22, öğretmenlerde % 36 olmuştur.

Sporun fiziksel gelişime etki ettiğine inananların oranı, esnaf % 14.5, amatör sporcu % 30, öğretmen % 31, profesyonel sporcu % 60, öğrencilerde ise % 79 olmuştur.

Sporun fiziksel gelişime etki ettiğine inanmayanların oranı, öğrenci % 3, öğretmen % 9, profesyonel sporcu % 10, esnaf % 22.5, amatör sporcularda ise % 30 olmuştur.

Profesyonel sporcuların, fiziksel üstünlüklerine de dayalı olarak spor yapmak zorunda oldukları göz önünde tutulduğunda, bu anket sorusuna verilmesi gerekli "evet" cevabının oranı % 100 olmalıydı. Çünkü, fiziksel güç bir anlamda onların amaçlarını gerçekleştirmede en etkili fonksiyonlarından biridir.

Ankete verilen cevaplara göre, profesyonel sporcuların ya yaptıkları işte fiziksel gücün önemini ya da spor ile fiziksel güç arasındaki önemli ilişkiyi yeterince bildikleri ortaya çıkarmaktadır.

Yine amatör sporcuların tamamı, sporla uğraşmalarına rağmen, sporun kendilerinde fiziksel açıdan ne gibi değişiklikler meydana getirdiğini bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Onları çalıştıran antrenörlerin vasıflı olmamasından dolayı, yanlış yapılan antrenmanların sonucu fiziksel gelişimin sağlanmaması ya da spor bilincinin bu grupta yeterince benimsenmediği ortaya çıkmıştır.

Eşnaflarda, spor fiziksel gelişime etki yaptığına inananların sayısı düşük çıkmıştır. Bu grup, fiziksel gelişimin sporla direkt alakasının olmadığını, bunun zaman, beslenme, kalıtsal durumlar ve çevre şartlarıyla ilgili olduğunu düşünmüşlerdir.

Öğretmenlerde de sporun fiziksel gelişime etki yaptığına inananların sayısı düşük çıkmıştır. Aslında bu grubun bu soruya cevabının oranı yüksek çıkmalıydı. Çünkü tamamının üniversite mezunu olup, aynı zamanda bir eğitimidir. Dolayısıyla sporun öğrencilere ne gibi faydasının olacağını mutlaka çok iyi bilmelidirler. Hatta onların yaptığı yanlış hareketleri düzelterek, yanlış hareketlerin fiziksel bozukluğa

yol açacağını söyleyip doğrusunu göstermeleri gerekmektedir, fakat anketimize katılan öğretmenlerden spor yapanların oranı çok düşük olduğu için sporun fiziksel gelişime etki yaptığını tam kavrayamamışlardır. Hatta fiziksel gelişimin sporla direkt alakasının olmadığını, bazı sporların fiziksel gelişmeyi dahi engellediğini (halter, güreş) belirtmişlerdir.

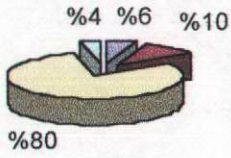
Günümüzde sporun insan sağlığı ve fiziksel gelişim açısından çok büyük önem arzettiği bilinmektedir. Ancak, anket sonucundan anlaşılmaktadır ki sporun amacına ve spor bilincini herkese yeterli düzeyde aktarılmadığı ortaya çıkmıştır. Bu durum ülkede eğitim ve spor bilincinin ne derecede gelişmiş olduğunu göstermektedir.

Tablo 7. Sporun sosyal gelişime etki durumu

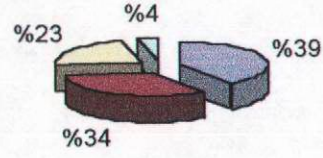
Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	11	5,50	80	40,00	76	38,00	30	15,00	25	12,50	222
Orta (b)	21	10,50	67	33,50	89	44,50	70	35,00	25	12,50	272
Çok (c)	161	80,50	45	22,50	20	10,00	80	40,00	110	55,00	416
Hiç (d)	7	3,50	8	4,00	15	7,50	20	10,00	40	20,00	90
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Öğrenci

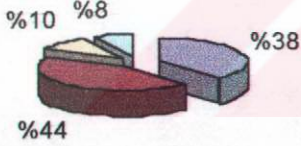
■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

Öğretmen

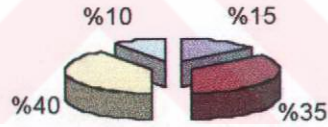
■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

Esnaf

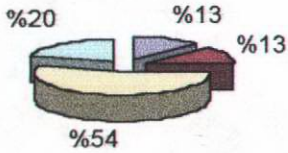
■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

(Amatör) Sporcu

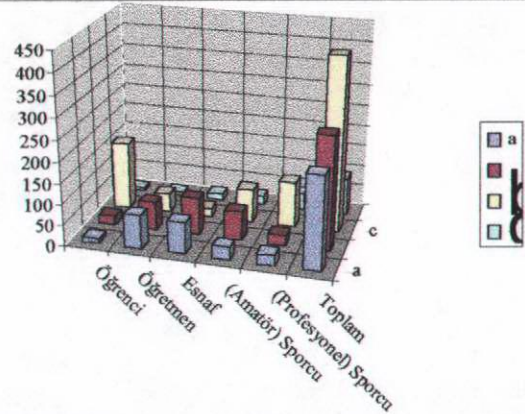

■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

(Profesyonel) Sporcu

■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

Tablo 7'ye göre sporun sosyal gelişime etki yaptığına az inananların oranları, öğrenci % 5.5, profesyonel sporcu % 12.5, amatör sporcu % 15, esnaf % 38, öğretmenlerde ise % 40 olmuştur.

Sporun sosyal gelişime etki yaptığına orta seviyede inananların oranı, öğrenci % 10.5, profesyonel sporcu % 12.5, öğretmen % 33.5, amatör sporcu % 35, esnaflarda ise % 44.5 olmuştur.

Sporun sosyal gelişime etki yaptığına inananların oranı, esnaf % 10, öğretmen % 22.5, amatör sporcu % 40, profesyonel sporcu % 55, öğrencilerde ise % 80.5 olmuştur.

Sporun sosyal gelişime etki yaptığına inanmayanların oranı, öğrenci % 3.5, öğretmen % 4, esnaf % 7.5, amatör sporcu % 10, profesyonel sporcularda ise % 20 olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu sporun sosyal gelişimi etkilediği görüşündedir. Özellikle üniversite dönemleri çok aktif ve hareketli geçmektedir. Üniversitelerin kendi bünyesinde ya da, üniversiteler arası düzenlenen çeşitli sportif ve kültürel faaliyetlere öğrencilerin katılımı yüksek olmaktadır. Bu faaliyetlerle, öğrenciler hem eğlenme, hem sportif faaliyetler yapma, hem de değişik gruplarla tanışıp kaynaşmaktadırlar. Bu gibi faaliyetler sonucu özellikle, taşradan gelen öğrenciler arkadaş ve çevre edinerek sosyal gruplar kurmaktadırlar. Ancak tüm öğrencilerin bu tür faaliyetlere katılmamaları ya da, katılmaktan korkmaları üniversite gençliği ve ülke açısından düşündürücüdür.

Öğretmenlerde ise, sporun sosyal gelişime etki yaptığına inananların sayısı düşük çıkmıştır. Oysa bu oran yüksek olmalıydı. Çünkü, hepsi üniversite bitirmiş olup, belirli seviyeye gelmiş insanlardır. Okudukları dönemlerde çeşitli sosyal faaliyetlere katılmışlardır. Üstelik onlar sosyal olması gereken kişilerdir. Çünkü, binlerce öğrenci ve velilerle diyaloglara girmektedirler. Dolayısıyla öğrencilerin sosyal olmasına yardımcı olması gereken kişilerdir. Bütün bunlara rağmen öğretmenler, öğrencilik dönemlerinde sportif ve kültürel faaliyetlere katıldıklarını yalnız göreve başladıktan sonra bu imkanı çeşitli nedenlerden dolayı (zaman darlığı, ekonomik yetersizlik) bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Amatör ve profesyonel sporcularda bu oran öğretmenlere göre yüksek çıkmıştır. Bu gruplar çeşitli takımlarla maç yaptıklarında, rakip takım oyuncularını ve seyircilerle diyalog içerisine girmektedirler. Bu durum onların çevre ve arkadaş

eğinmelerini sağlamaktadır. Ancak, profesyonel sporcuların % 20'si sporun sosyal gelişime hiç etki etmediği görüşünü benimsemeleri, sporu sadece bir müsabaka olarak görmeleri, sporun aynı zamanda kaynaştırıcı, bütünleştirici sosyal bir faaliyet olduğunu kavrayamamış olduklarını göstermektedir.

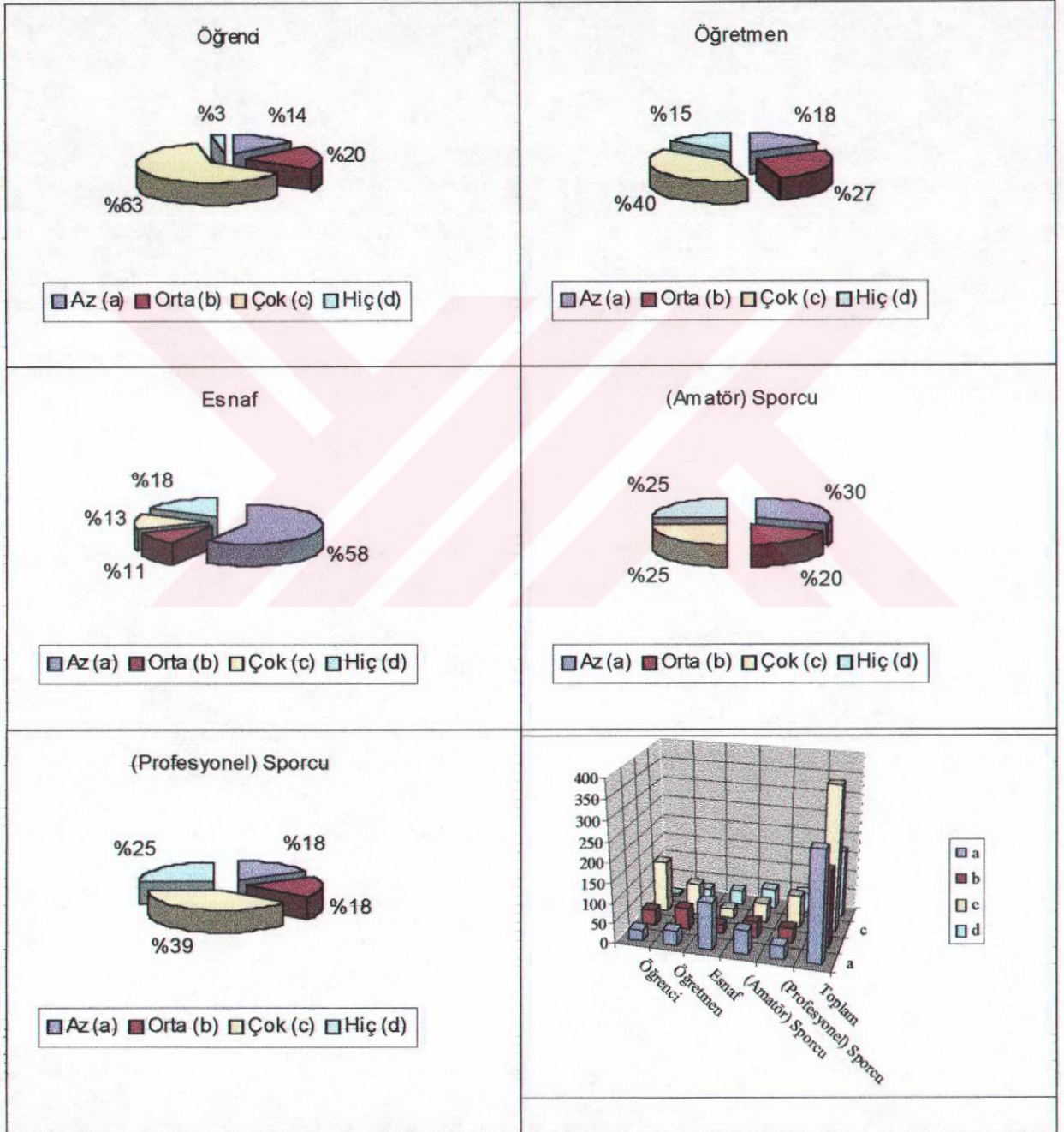
Esnafklar sporun sosyal gelişime etki yaptığına fazla inanmamaktadırlar. Bunun nedeni sportif etkinliklere fazla katılmadıklarını dolayısıyla, bu yöndeki sosyal gelişimi pek yaşamadıkları ortaya çıkmaktadır.

Tablo 8. Sporun ruhsal gelişime etki durumu

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	27	13,50	36	18,00	118	59,00	60	30,00	35	17,50	276
Orta (b)	39	19,50	54	27,00	22	11,00	40	20,00	35	17,50	190
Çok (c)	128	64,00	80	40,00	25	12,50	50	25,00	80	40,00	363
Hiç (d)	6	3,00	30	15,00	35	17,50	50	25,00	50	25,00	171
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 8'e göre, sporun ruhsal gelişime etki ettiğine az inananların oranı, öğrenci, % 13.5, profesyonel sporcu % 17.5, öğretmen % 18, amatör sporcu % 30, esnaflarda ise % 59 olmuştur.

Sporun ruhsal gelişime etki ettiğine orta seviyede inananların oranı, esnaf % 11, profesyonel sporcu % 17.5, öğrenci % 19.5, amatör sporcu % 20, öğretmenlerde ise % 27 olmuştur.

Sporun ruhsal gelişime etki ettiğine inananların oranı, esnaf % 12.5, amatör sporcu % 25, profesyonel sporcu % 40, öğretmen % 40, öğrencilerde ise % 64 olmuştur.

Sporun ruhsal gelişime etki ettiğine inanmayanların oranı, öğrenci % 3, öğretmen % 15, esnaf % 17.5, amatör sporcu % 25, profesyonel sporcularda ise % 25 olmuştur.

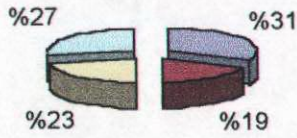
Ruhsal yönü gelişmiş insan başkalarının haklarına saygılı, toplum düzenine uyan yenme ve yenilmeyi benimseyen, olumlu, kendisi ile barışık, tutarlı, dengeli davranışlar gösteren kişidir. Bütün bunlar sporun içersinde olduğuna göre, sporun ruhsal gelişimi sağladığını göstermektedir. Ancak, esnaf ve amatör sporcuların anket sorusuna olumlu cevap verme oranları düşük çıkmıştır. Bu durum onların sporun ruhsal gelişime etki etmediğine inandıklarını göstermektedir. Esnaf ve amatör sporcuların spor ile ruhsal gelişimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Diğer taraftan üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun sporun, ruhsal gelişime olumlu etki yaptığını inandıkları görülmektedir. Bu durum üniversitede okuyan insanların spor ve ruhsal gelişim arasında olumlu bir etkilerinin olduğuna inandıklarını göstermektedir. Buradan üniversitelerde, spor ile ruhsal gelişimin sağlanacağı konularda çeşitli bilgilerin öğrencilere anlatıldığı ya da, bu öğrencilerin bu durumu anladıkları ortaya çıkmaktadır.

Amatör sporcuların çoğunlukla lise öğrencisi ya da mezun olmaları anlamlıdır. Çünkü, amatör sporcuların % 60' sporun ruhsal gelişime etki etmediğine inanmaktadırlar. Üniversite öğrencileri ile amatör sporcular arasında % oranlarına yönelik bir ilişki kurarak değerlendirme yapıldığında, spor ortamından ziyade eğitim ortamının insanın spor ve ruhsal gelişime ilişkin konulara yönlendirdiği anlaşılmaktadır. Bir diğer ifade ile spor ortamında amatör sporu yönlendiren, çalıştıran ve yapan insanların bilinçsiz olarak spor yaptıklarını ve yaptırdıklarını söylemek mümkündür.

Tablo 9. Sporun strese etki durumu

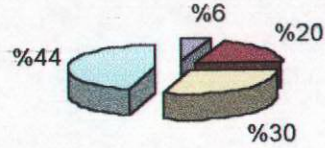
Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Az (a)	63	31,50	11	5,50	127	63,50	80	40,00	40	20,00		321
Orta (b)	37	18,50	39	19,50	40	20,00	60	30,00	60	30,00		236
Çok (c)	45	22,50	60	30,00	13	6,50	30	15,00	70	35,00		218
Hiç (d)	55	27,50	90	45,00	20	10,00	30	15,00	30	15,00		225
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100		1000

Öğrenci

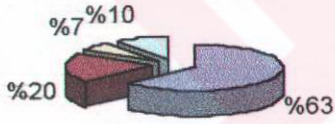
■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

Öğretmen

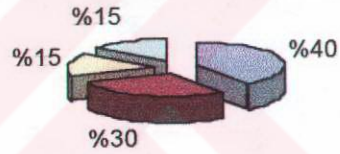
■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

Esnaf

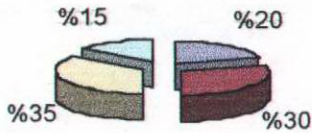
■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

(Amatör) Sporcu

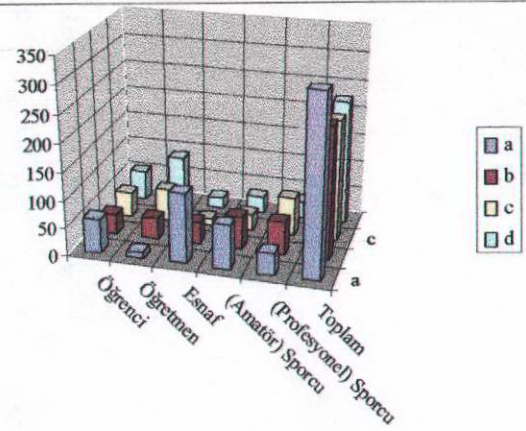

■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

(Profesyonel) Sporcu

■ Az (a) ■ Orta (b) ■ Çok (c) ■ Hiç (d)

Tablo 9'a göre, spor yapan insanların stresten kurtulamadıklarına az inananların oranı, öğretmen % 5.5, profesyonel sporcu % 20, öğrenci % 31.5, amatör sporcu % 40, esnaflarda ise % 63.5 olmuştur.

Spor yapan insanların stresten kurtulamadıklarına orta seviyede inananların oranı, öğrenci % 18.5, öğretmen % 19.5, esnaf % 20, amatör sporcu % 30, profesyonel sporcularda ise % 30 olmuştur.

Spor yapan insanların strese girdiğine inananların oranı, esnaf % 6.5, amatör sporcu % 15, öğrenci % 22.5, öğretmen % 30, profesyonel sporcularda ise % 35 olmuştur.

Spor yapan insanların hiç strese girmediğine inananların oranı, esnaf % 10, amatör sporcu % 15, profesyonel sporcu % 15, öğretmen % 45, öğrencilerde ise % 27.5 olmuştur.

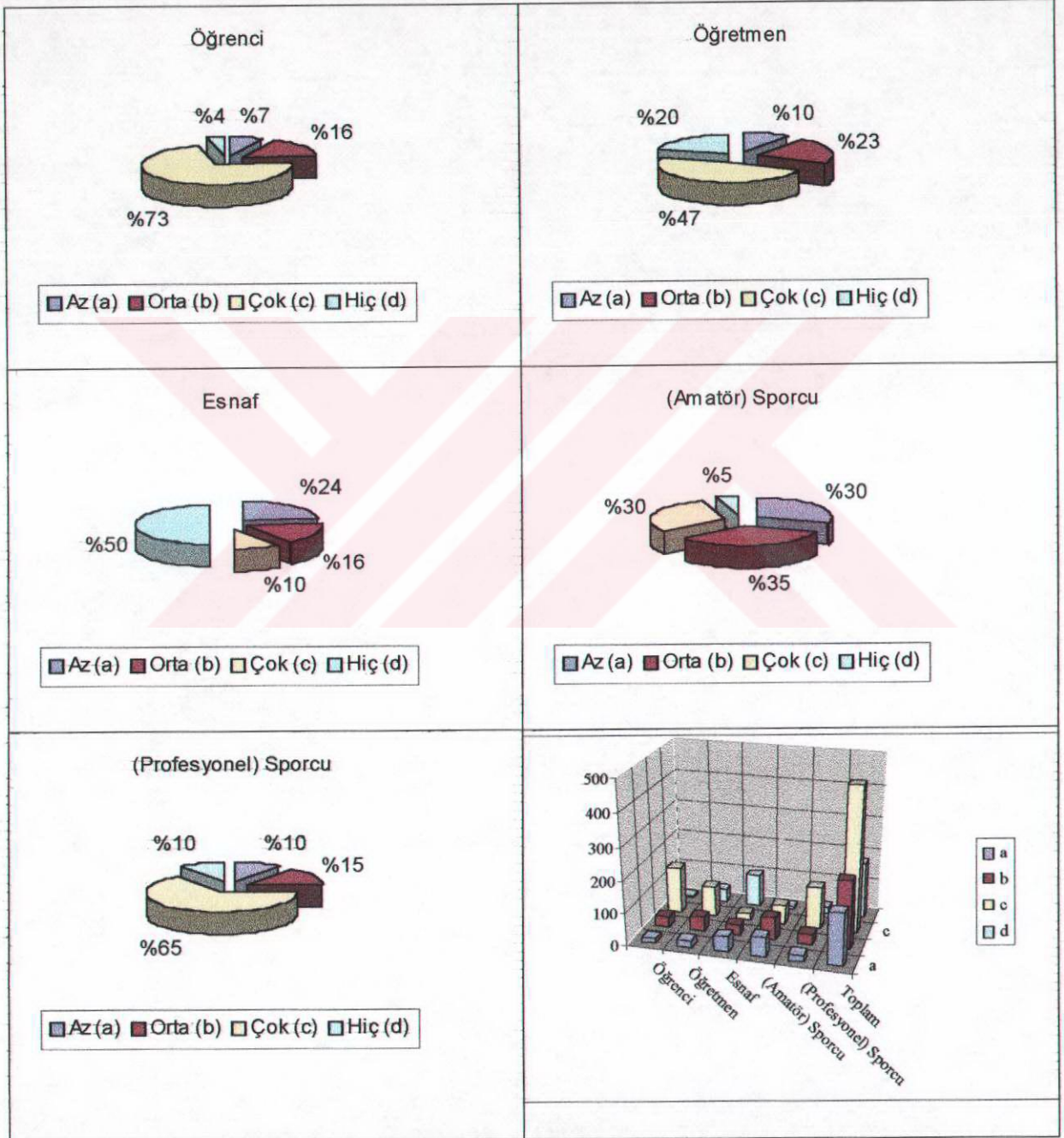
Anket sonucuna göre, en fazla strese giren grup profesyonel sporculardır. Çünkü spor onların mesleğidir, geçim kaynaklarıdır. Onun için mutlaka iyi olmak durumundadırlar. Antrenmanlarda çok çalışıp, takıma girmeleri gerekir, kendilerini gösterip daha büyük bir takıma gitmeyi hedeflemektedirler. Daha fazla transfer ücreti almak, takımın sürekli galip gelmesi ile daha fazla prim almak ve sonuçta milli takıma seçilmek bütün sporcuların hedefidir. İşte bu hedeflere ulaşmak için büyük sıkıntılara, streslere girmektedirler. Takıma girememek korkusu, başarısızlık durumu, sakatlık korkusu gibi bütün düşünceler sporcunun performansını negatif yönde etkileyerek, strese girmelerine neden olmaktadır. Profesyonel sporcuların % 35'i spor yapan kişilerin stresten kurtulamadığını, ancak % 65'i strese az girdiklerini ya da strese hiç girmediklerini belirtmişlerdir. Bu durum onların ya çok iyi konsantre olduklarını ya da gerçek manada profesyonel olmayıp oynadıkları takımları fazla önemsemediklerini göstermesi bakımından önemlidir.

Amatör sporcular profesyonel sporcular gibi kendilerine belirli bir hedef seçmedikleri için, aynı stresi yaşamamaktadırlar. Onlar sadece maç yaptıkları anda maçın stresine girdiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin büyük çoğunluğu spor yapan insanların strese girmediğini, hatta stresten kurtulmak için spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler sporu amatörce düşünerek, bu şekilde bir cevap vermişlerdir.

Tablo 10. Sporcuların sosyal durumları

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	14	7,00	20	10,00	48	24,00	60	30,00	20	10,00	162
Orta (b)	32	16,00	45	22,50	32	16,00	70	35,00	30	15,00	209
Çok (c)	147	73,50	95	47,50	20	10,00	60	30,00	130	65,00	452
Hiç (d)	7	3,50	40	20,00	100	50,00	10	5,00	20	10,00	177
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 10'a göre, spor yapan insanların toplum içerisinde daha sosyal davrandıklarına az inananların oranı, öğrenci % 7, öğretmen % 10, profesyonel sporcu % 10, esnaf % 24, amatör sporcularda ise % 30 olmuştur.

Spor yapan insanların toplum içerisinde daha sosyal davrandıklarına orta seviyede inananların oranı, profesyonel sporcu % 15, öğrenciler % 16, esnaf % 16, öğretmen % 22, amatör sporcularda ise % 35 olmuştur.

Spor yapan insanların toplum içerisinde sosyal davrandıklarına inananların oranı, esnaf % 10, amatör sporcu % 30, öğretmen % 47.5, profesyonel sporcu % 65, öğrencilerde ise % 73.5 olmuştur.

Spor yapan insanların toplum içerisinde sosyal davranmadıklarına inananların oranı, öğrenci % 3.5, amatör sporcu % 5, profesyonel sporcu % 10, öğretmen % 20, esnaflarda ise % 50 olmuştur.

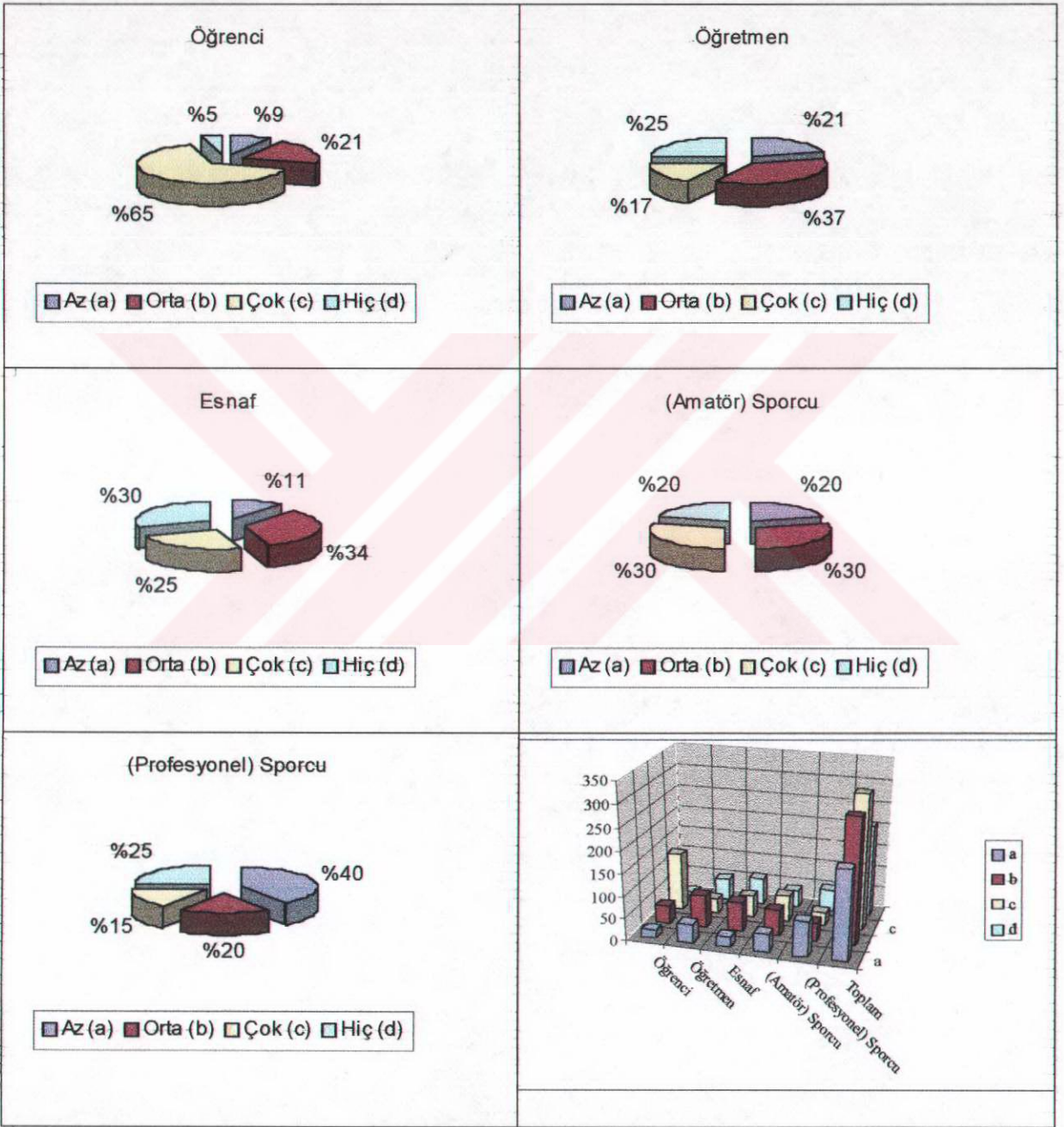
Öğretmenler sporun direkt sosyalleştirici özelliğinin olmadığını, ancak sporcuların sosyal olduklarını, sporcuların sosyal olma durumlarının ise; başka nedenlere bağlı olduğunu, her gün görsel ve yazılı basına konu olduklarından, aldıkları transfer ücretleri ile ülkemizin saygın kişiler durumuna gelmiş olmaları, bütün bu durumların onları sosyalleştirmede rol oynadığı düşünülmektedirler.

Profesyonel sporcular, sosyal olmak durumundadırlar. Çünkü, televizyon ve medya peşlerindedir. Sürekli onları tanıtmakta, onların halkla bütünleşmesini sağlamaktadır. Onlar artık bireysel olarak değil, topluma mal olmuş kişilerdir. Dolayısıyla toplumsaldırlar. Bu durum onların yaşamlarını ve sorumluluklarını değiştirmektedir.

Ankete göre üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu spor yapan insanların toplum içerisinde daha sosyal davrandıklarını destekler mahiyette görüş belirtmişlerdir. Öğrenciler sporun sosyalleştirici özelliğine inanmaktadırlar. Spor sadece karşılıklı bir müsabaka değil, milyonların tribüne gelip izlediği aynı ya da farklı grupların bir amaç için toplandığı görsel ve toplumsal davranışlar içermektedirler. İşte bu milyonlarca insanların karşısına çıkan sporcuların seyircilerle bütünleşerek, seyircilerin sevincine ve üzüntüsüne ortak olmaktadır. Seyircilerin üzülmeye ya da sevinmeye sporcuların elindedir. Bu durumda sporcular sadece kendileri için değil, seyirciler içinde oynamak durumundadırlar. Bu anlayış sporcularda bir yaşam felsefesine dönüşmelidir.

Tablo 11. Sporun sorunlardan uzaklaştırma durumu

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	18	9,00	42	21,00	22	11,00	40	20,00	80	40,00	202
Orta (b)	41	20,50	74	37,00	68	34,00	60	30,00	40	20,00	283
Çok (c)	132	66,00	34	17,00	50	25,00	60	30,00	30	15,00	306
Hiç (d)	9	4,50	50	25,00	60	30,00	40	20,00	50	25,00	209
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 11'e göre spor insanları sorunlarından az uzaklaştırmaktadır görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 9, esnaf % 11, amatör sporcu % 20, öğretmen % 21, profesyonel sporcularda ise % 40 olmuştur.

Spor insanları sorunlarından uzaklaştırmaktadır görüşüne orta derecede inananların oranı, profesyonel sporcu % 20, öğrenci % 20.5, amatör sporcu % 30, esnaf % 34, öğretmenlerde ise % 37 olmuştur.

Spor insanları sorunlarından uzaklaştırmaktadır görüşünde olanların oranı, profesyonel sporcu % 15, öğretmen % 17, esnaf % 25, amatör sporcu % 30, öğrencilerde ise % 66 olmuştur.

Spor insanları sorunlarından hiç uzaklaştırmamaktadır görüşünde olanların oranı, öğrenci % 4.5, amatör sporcu % 20, profesyonel sporcu % 25, öğretmen % 25, esnaflarda ise % 30 olmuştur.

Yapılan ankete göre, öğrencilerde sporun insanları sorunlarından uzaklaştırdığı görüşü ortaya çıkmıştır. Daha önceki anket sonuçlarına göre daha yoğun spor yapan grup öğrenciler olmuştur. Öğrenciler yoğun okul ve dersten arta kalan zamanlarında spor yaptıklarını ve yapmış oldukları bu sporun kendilerini okul ve dersin yoğunluğundan kısmen de olsa uzaklaştırdığını, kendilerini rahatlattığını söylemişlerdir. Ancak, öğrencilerden bir kısmı amatör ve profesyonel olarak sporla ilgilendiklerinden sporun kendilerine sıkıntı getirdiğini, derslerinden geri kalmalarına sebep olduğunu belirtmişlerdir.

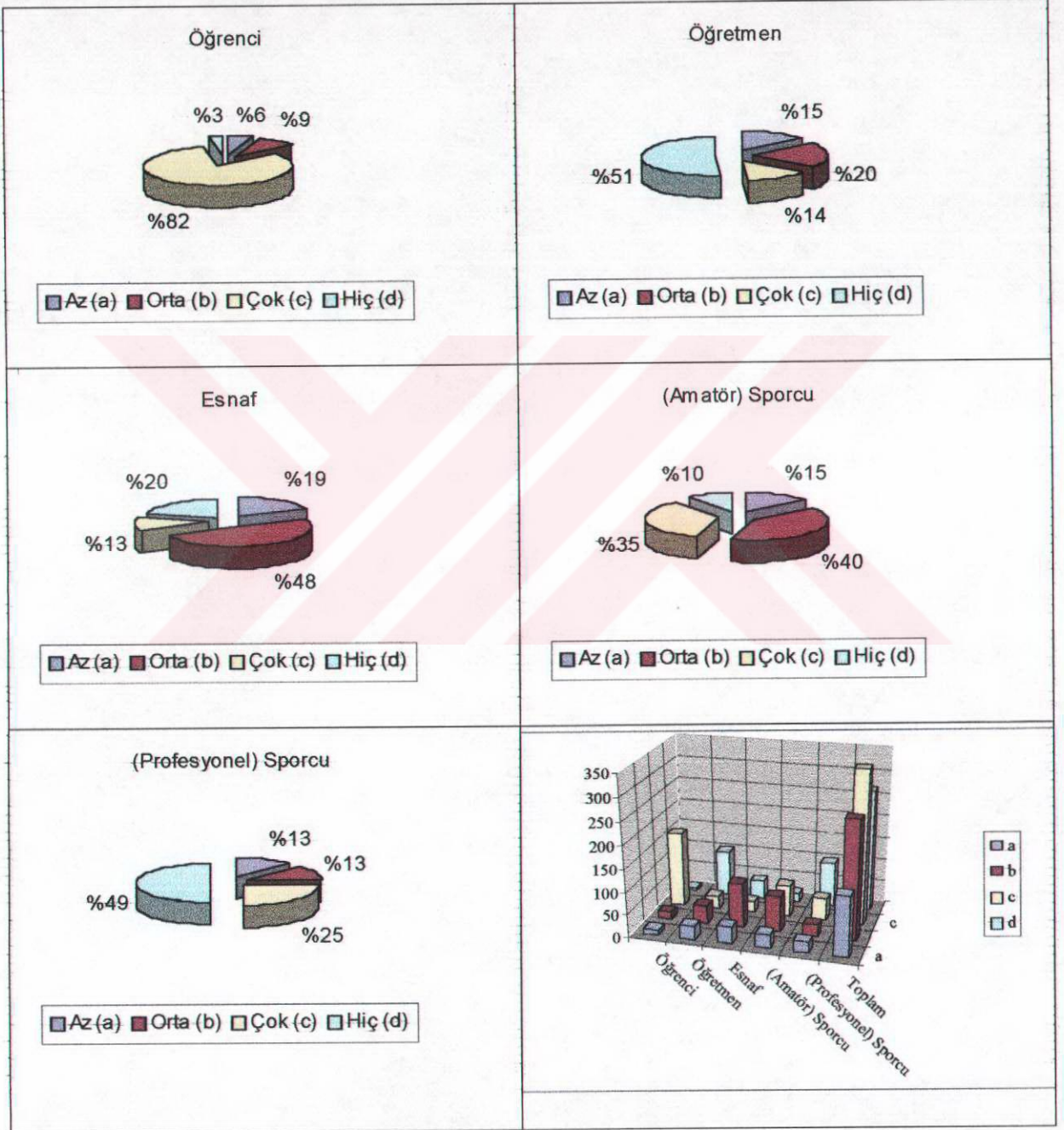
Profesyonel sporcuların yaklaşık % 85'i sporun insanları sorunlarından fazla uzaklaştırmadığı görüşündedirler. Profesyonel spor yapan insanların işi zaten budur. Spor onların geçim kaynaklarıdır. Dolayısıyla daha verimli olabilmek ve daha fazla kazanmak için çok çalışmalıdırlar. Takımlarını iyi seviyeye getirmeleri onlar için çok önemlidir. Çünkü, takımın iyi olması onların maddi ve manevi kazançlarının fazla olması demektir. Fakat, bu düşünceleri olumsuz olabileceği hissi sporcularda bir huzursuzluk, bir sorun getireceği kesindir.

Bu soruya verilen cevaplara göre sporu amatörce yapan ve amatörce düşünen denekler, sporun insanları sorunlarından uzaklaştırdığı konusunda birleşmişlerdir. Ancak profesyonel olarak düşünen insanlar sporun sorunlarından uzaklaştırma değil hatta sorun getirdiğini düşünmüşlerdir.

Tablo 12. Spor ve boş zaman

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	11	5,50	30	15,00	37	18,50	30	15,00	25	12,50	133
Orta (b)	17	8,50	40	20,00	98	49,00	80	40,00	25	12,50	260
Çok (c)	166	83,00	28	14,00	25	12,50	70	35,00	50	25,00	339
Hiç (d)	6	3,00	102	51,00	40	20,00	20	10,00	100	50,00	268
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 12'ye göre, spor bir boş zaman uğraşısı değildir görüşünü az benimseyenlerin oranı, öğrenci % 5.5, profesyonel sporcu % 12.5, amatör sporcu % 15, öğretmen % 15, esnaflarda ise % 18 olmuştur.

Spor bir boş zaman uğraşısı değildir görüşünü orta olarak benimseyenlerin oranı, öğrenci % 8.5, profesyonel sporcu % 12.5, öğretmen % 20, amatör sporcu % 40, esnaflarda ise % 49 olmuştur.

Spor bir boş zaman uğraşısıdır diyenlerin oranı, esnaf % 12.5, öğretmen % 14, profesyonel sporcu % 25, amatör sporcu % 35, öğrencilerde ise % 83 olmuştur.

Spor bir boş zaman uğraşısı değildir diyenlerin oranı, öğrenci % 3, amatör sporcu % 10, esnaf % 20, profesyonel sporcu % 50, öğretmenlerde ise % 51 olmuştur.

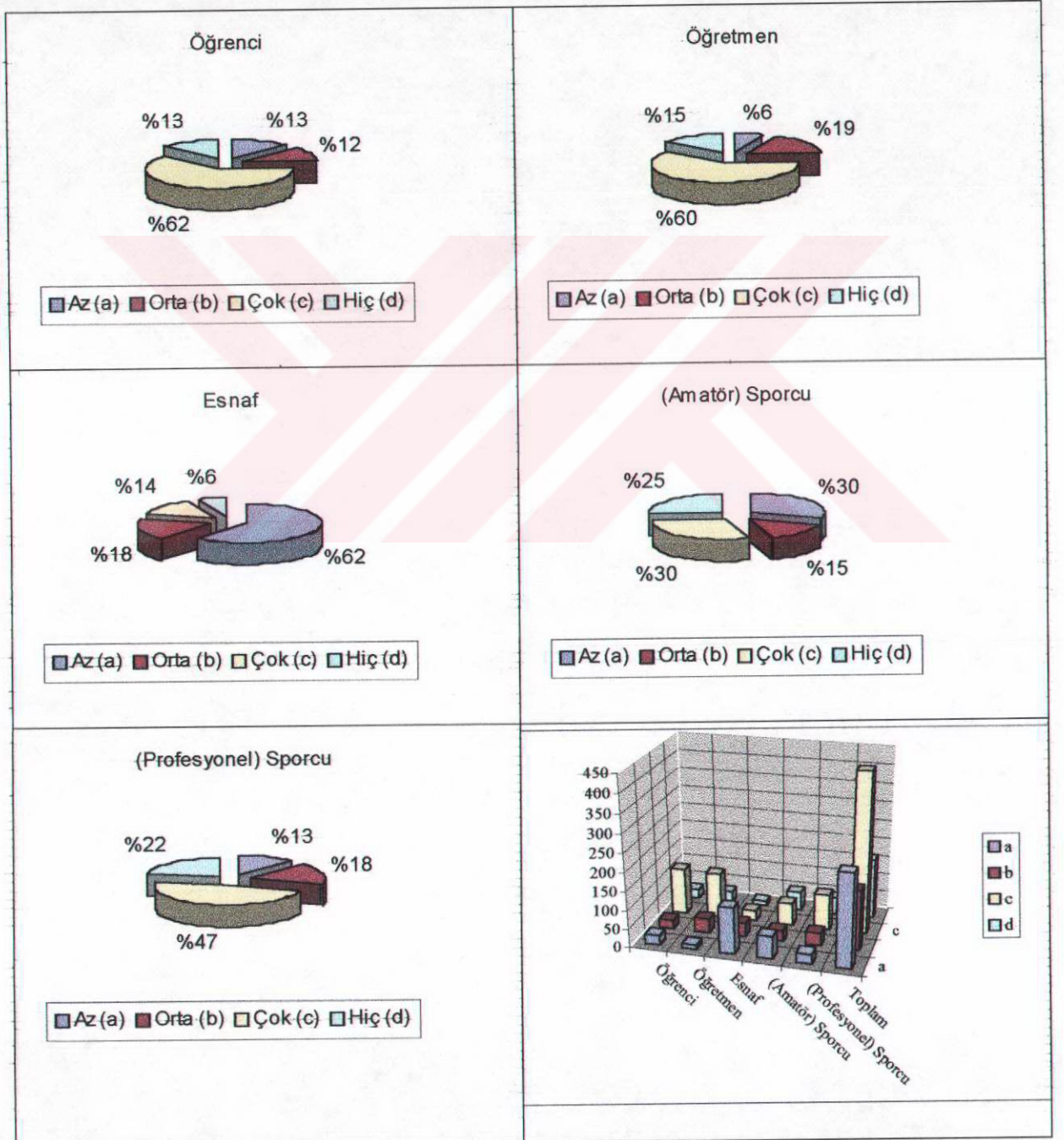
Öğrenciler, sporun bir boş zaman uğraşısı olduğunu düşünmektedirler. Çünkü onlar için spor, bir profesyonellik arzetmemektedir. Onlar sadece zevk için spor yapmakta, dersten arta kalan zamanı sportif etkinliklerle değerlendirmeyi düşünmektedirler. Oysa profesyonel sporcular için, spor bir iştir. Onlar tüm zamanlarını spora harcayarak geçimlerini spor sayesinde sağlamaktadırlar. Sporu profesyonelce yapmakta ve spor sayesinde para kazanmak durumundadırlar. Ancak, profesyonel sporcuların bir kısmını sporun bir boş zaman uğraşısı olduğunu düşünmesi ilginçtir. Bu şekilde düşünen sporcular gerçek manada profesyonelliği anlamadıkları ortaya çıkmaktadır.

Öğretmenler ise, insanlar bir işle uğraşıyorsa ondan maddi ve manevi bir şeyler kazanması gerektiğini spor yapıyorsa karşılığında para alınması gerektiğini düşünmektedirler. Dolayısıyla sporun bir boş zaman uğraşısı olmadığını savunmuşlardır.

Amatör sporcuların bazıları amatörlük ruhuna ters olarak, spor karşılığında para almalarının gerekliliğini savunmuşlar, spor için harcadığı zamanın bu şekilde karşılığını almayı düşünmüşlerdir. Diğer yarısı ise, sporu boş zamanlarını değerlendirmek ve kötü alışkanlıklardan korunmak için yaptıklarını söylemişlerdir.

Tablo 13. Spor ve verimlilik

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	26	13,00	12	6,00	124	62,00	60	30,00	25	12,50	247
Orta (b)	23	11,50	38	19,00	36	18,00	30	15,00	35	17,50	162
Çok (c)	125	62,50	121	60,50	28	14,00	60	30,00	95	47,50	429
Hiç (d)	26	13,00	29	14,50	12	6,00	50	25,00	45	22,50	162
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 13'e göre, spor verimliliği artırmaktadır görüşünü az benimseyenlerin oranı, öğretmen % 6, profesyonel sporcu % 12.5, öğrenci % 13, amatör sporcu % 30, esnaflarda ise % 62 olmuştur.

Spor verimliliği artırmaktadır görüşünü orta olarak benimseyenlerin oranı, öğrenci % 11.5, amatör sporcu % 15, profesyonel sporcu % 17.5, esnaf % 18, öğretmenlerde ise % 19 olmuştur.

Spor verimliliği artırmaktadır görüşünü benimseyenlerin oranı, esnaf % 14, amatör sporcu % 30, profesyonel sporcu % 47.5, öğretmen % 60.5, öğrencilerde ise % 62.5 olmuştur.

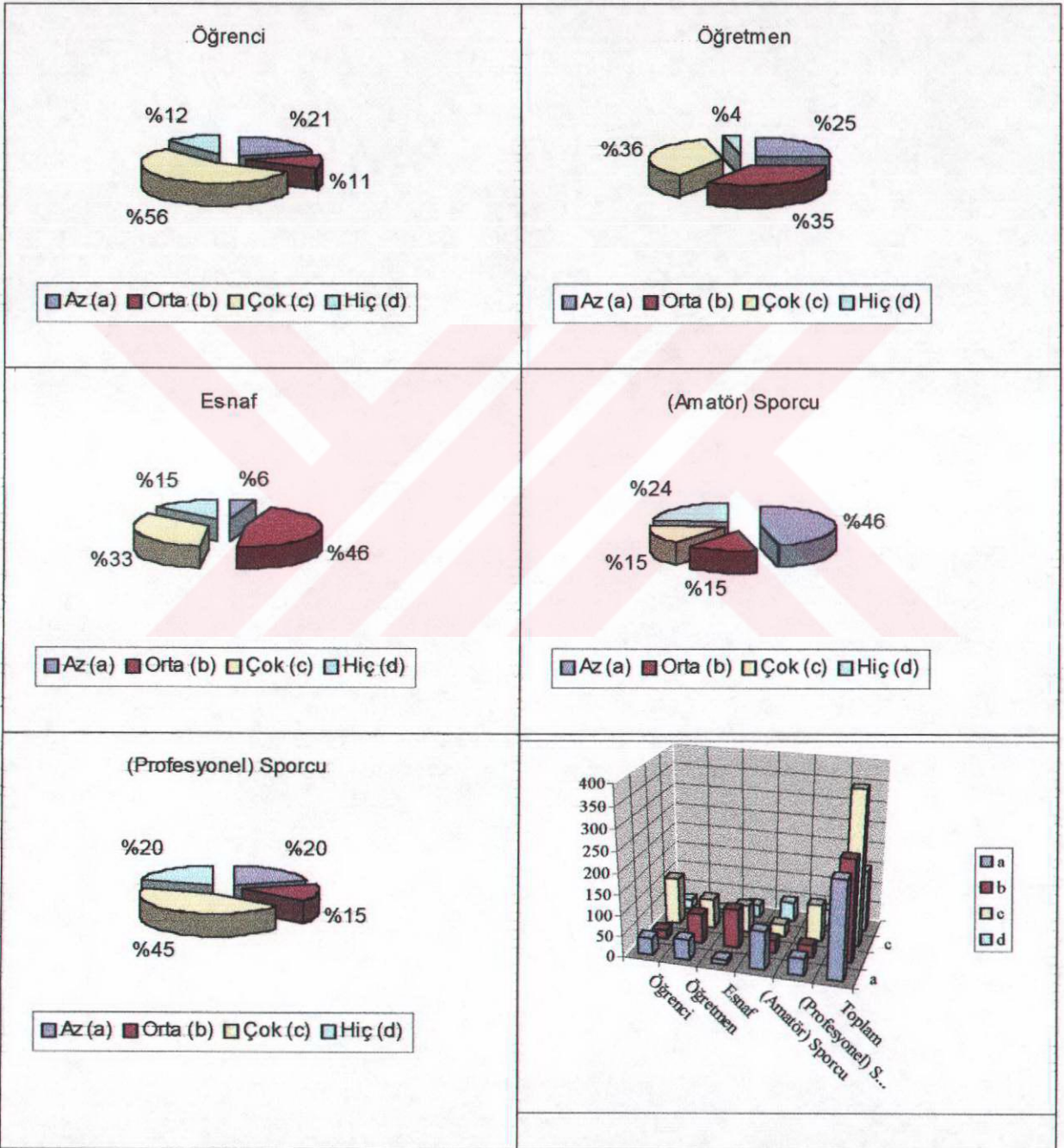
Spor verimliliği hiç artırmamaktadır görüşünü benimseyenlerin oranı, esnaf % 6, öğrenci % 13, öğretmen % 14.5, profesyonel sporcu % 22.5, amatör sporcularda ise % 25 olmuştur.

Öğrenciler ve öğretmenler okul ve derslerle sürekli meşgul olmanın kendilerinde okula ve derse karşı ilgiyi azalttığını, verimliliklerinin düştüğünü, psikolojik, ruhsal ve zihinsel olarak depresyon geçirmelerine sebep olduğunu, ancak vakit buldukları zamanlar spor yaptıklarını ve yapmış oldukları sporun kendilerini okul ve derslerden uzaklaştırarak rahatlamalarını sağladığını tekrar derslere girdiklerinde daha rahat ve verimli olduklarını belirtmişlerdir.

Profesyonel sporcular, kendi başarılarının gelişmesi için sürekli antrenman yaptıklarını, antrenmanlar sayesinde en üst seviyede kondisyona sahip olduklarını ve buna bağlı olarak sahada verimliliklerinin arttığını söylemişlerdir. Ancak, profesyonel sporcuların ve amatör sporcuların yaklaşık % 25'i spor verimliliği hiç artırmadığı görüşünü savunmuş olmaları düşündürücüdür. En azından bu grupların spor sayesinde sporsal verimlerinin artmış olduğunu gözlemlemeleri gerekir. Şayet antrenman sayesinde bu gruplarda sporsal verim artmamakta ise bunun nedenleri araştırılmalıdır. Bu iki grup arasında spor sayesinde bir verimliliğin artması söz konusudur. Ancak, profesyonel sporcularda sportif hareketlerin spordaki verimliliklerinin arttığı görüldü. Öğrenci ve öğretmenlerde ise spor sayesinde okuldaki ve dersteki verimliliklerinin artmış olduğu görüldü.

Tablo 14. Spor ve ekonomi

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	41	20,50	49	24,50	11	5,50	92	46,00	40	20,00	233
Orta (b)	21	10,50	71	35,50	93	46,50	30	15,00	30	15,00	245
Çok (c)	114	57,00	72	36,00	66	33,00	30	15,00	90	45,00	372
Hiç (d)	24	12,00	8	4,00	30	15,00	48	24,00	40	20,00	150
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 14'e göre, spor yapmanın ekonomiye dayandığı görüşünü az benimseyenlerin oranı, esnaf % 11, profesyonel sporcu % 20, öğrenci % 20.5, öğretmen % 24.5, amatör sporcularda ise % 46 olmuştur.

Spor yapmanın ekonomiye dayandığı görüşüne orta derecede inananların oranı, öğrenci % 10,5, amatör sporcu % 15, profesyonel sporcu % 15, öğretmen % 35.5, esnaflarda ise % 46.5 olmuştur.

Spor yapmanın ekonomiye dayanmaktadır diyenlerin oranı, amatör sporcu % 15, esnaf % 33, öğretmen % 36, profesyonel sporcu % 45, öğrencilerde ise % 57 olmuştur.

Spor yapmak hiç ekonomiye dayanmamaktadır diyenlerin oranı, öğretmen % 4, öğrenci % 12, esnaf % 15, profesyonel sporcu % 20, amatör sporcularda ise % 24 olmuştur.

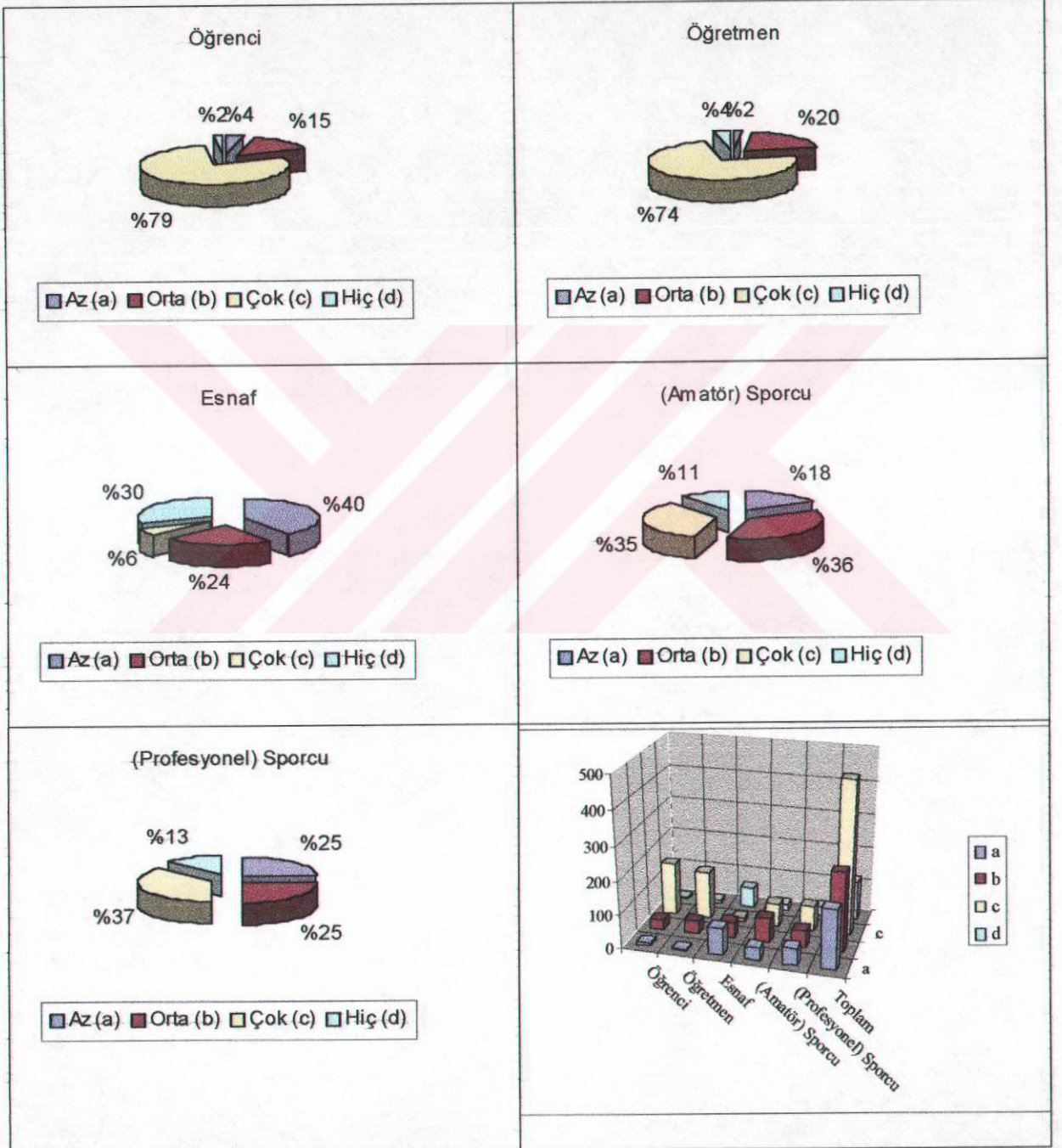
Üniversite öğrencileri spor yapmak için, spor tesisleri ve spor malzemelerinin olması gerektiğini, ancak spor tesislerinin yapımının pahalı oluşu, olsa bile bunlar özel işletmecilere verilerek, giriş ücretlerinin aşırı pahalı olduğunu, spor malzemelerinin her spora uygun olması gerektiğini ancak pahalı olmasından dolayı malzeme alamadıklarını söylemişlerdir. Kısacası şu andaki spor alanlarının zengin zümrelere hitap ettiğini düşünerek, parası olanın istediği spor dalını yaptığını, olmayanın ise yapamadığını, çarpık kentleşmeden dolayı halka açık semp sahalarının kalmadığını, üniversitelerde on binlerce öğrenciye ancak bir salon düştüğünü daha fazla salon yapma imkanının bulunmadığını belirtmişlerdir.

Öğretmen, esnaf ve amatör sporcular, sporun fazla ekonomiye dayanmadığını, malzemenin pahalı olduğunu kabul ettiklerini fakat bir malzeme ile birçok spor dalını uzun yıllar yapılabileceğini ve halka açık spor sahalarının olması durumunda giriş ücretleri vermeden spor yapabileceklerini düşünmüşlerdir.

Profesyonel sporcular, sporun ekonomiye dayandığı görüşündedirler. Çünkü profesyonel manadaki sporun tamamen paraya dayandığını bunun ise spor kulüplerini zor duruma düşürdüğünü, bir sporcunun maliyetinin trilyonları aştığını, kulüplerin gelirlerinin bunları karşılayamadığını dolayısıyla gerekli alt yapı ve spor tesislerinin ihmal edildiğini, oysa paranın olması durumunda tüm bunların gerçekleştirilebileceği gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 15. Spor ve eğitim

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	8	4.00	3	1.50	80	40.00	36	18.00	50	25.00	177
Orta (b)	29	14.50	38	19.00	48	24.00	74	37.00	50	25.00	235
Çok (c)	159	79.50	142	71.00	12	6.00	69	34.50	75	37.50	457
Hiç (d)	4	2.00	7	3.50	60	30.00	21	10.50	25	12.50	117
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 15'e göre, sporun bir eğitim şekli olduğu görüşünü az benimseyenlerin oranı, öğretmen % 1.5, öğrenci % 4, amatör sporcu % 18, profesyonel sporcu % 25, esnaflarda ise % 40 olmuştur.

Sporun bir eğitim şekli olduğu görüşüne orta derecede inananların oranı, öğrenci % 14.5, öğretmen % 19, profesyonel sporcu 25, amatör sporcular % 37, esnaflarda ise % 48 olmuştur.

Sporun bir eğitim şekli olduğunu destekleyenlerin oranı, esnaf % 6, amatör sporcu % 34.5, profesyonel sporcu % 37.5, öğretmen % 71, öğrencilerde ise % 79.5 olmuştur.

Sporun kesinlikle bir eğitim şekli olmadığı görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 2, öğretmen % 3.5, amatör sporcu % 10.5, profesyonel sporcu % 12.5, esnaflarda ise % 30 olmuştur.

Spor günümüzde sadece bir eğlence, bir müsabaka olmaktan çıkıp; bir bilim halini almıştır. Artık bilim adamları çeşitli bilimsel çalışmalar yaparak, sporun insanlarda ne gibi fiziksel ve davranışsal değişiklikler meydana getirdiğini öğrenmek için uzun yıllar denek gruplarını takip etmeye başlamışlardır. Onların fiziksel, sosyolojik, psikolojik, ruhsal ve zihinsel gelişmelerinin spor sayesinde ne gibi değişiklikler meydana geldiğini ortaya çıkarmışlardır. Spor, eğitimin kendisidir, doğuştan ölüncüye kadar devam eden bir süreçtir. Okullarda da sporun bir eğitim şekli olduğu kabul edilmiş ve okullarda çeşitli spor dersleri konulmuştur.

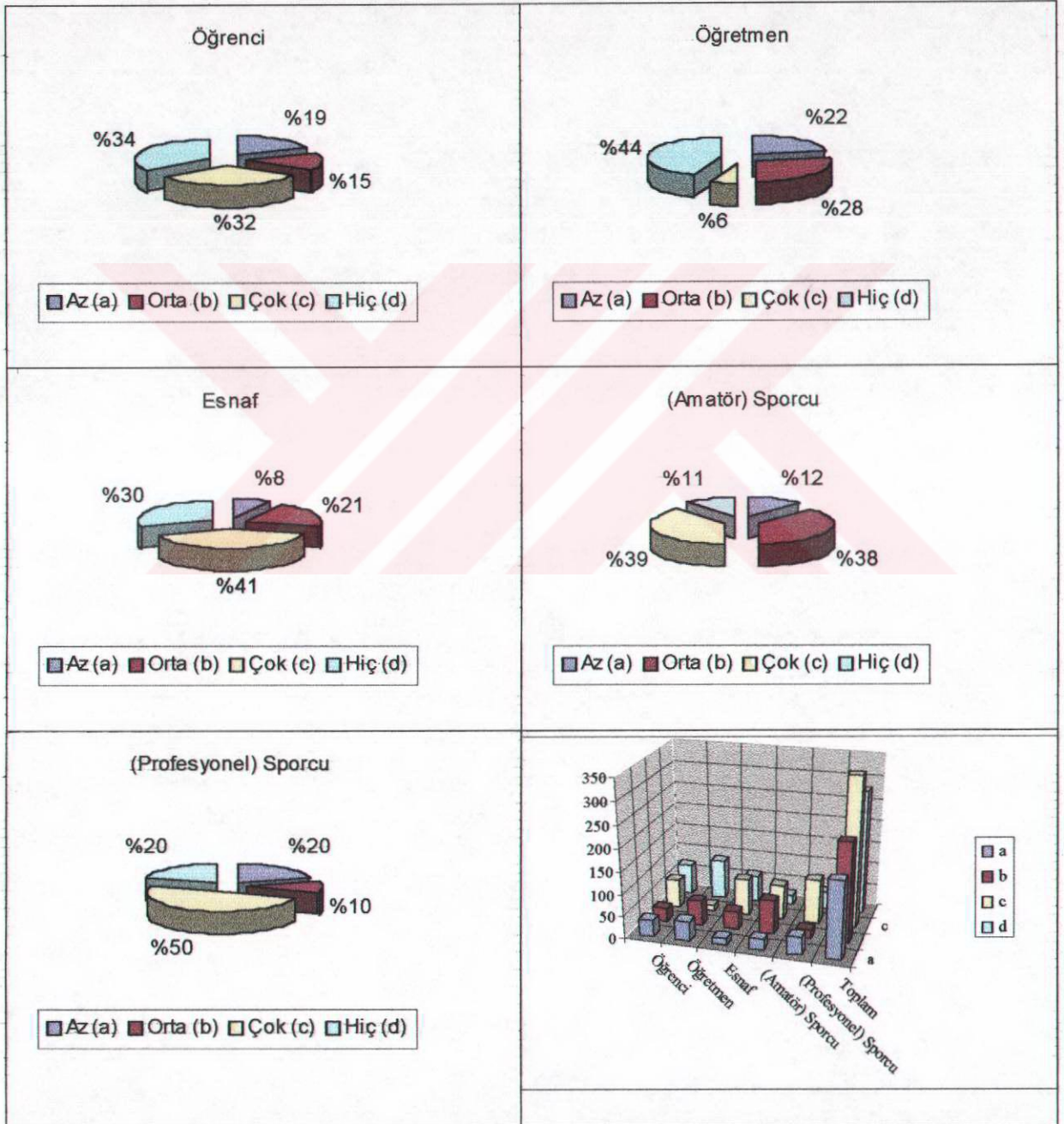
Bu soruya cevap veren deneklerin cevap oranlarına bakıldığında eğitim düzeyi yüksek olan grupların sporun bir eğitim şekli olduğu görüşünü savundukları, ancak eğitim seviyesi düşük olan deneklerin sporun bir eğitim şekli olmadığı görüşünde oldukları ortaya çıkmıştır.

Bu da bize eğitim seviyesi yüksek denek gruplarının sporu tam kavradıkları ve spor sayesinde kendilerinde ne gibi fiziksel ya da sosyal değişmelerin meydana geldiğini görüp, sporun eğitimin bir parçası olduğunu kabul etmişlerdir.

Tablo 16. Spor ve amaç

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	37	18.50	44	22.00	16	8.00	24	12.00	40	20.00	161
Orta (b)	30	15.00	56	28.00	41	20.50	76	38.00	20	10.00	223
Çok (c)	64	32.00	12	6.00	83	41.50	78	39.00	100	50.00	337
Hiç (d)	69	34.50	88	44.00	60	30.00	22	11.00	40	20.00	279
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 16'ya göre, sporda amacın para kazanmak olduğu görüşünü az benimseyenlerin oranı, esnaf % 8, amatör sporcu % 12, öğrenci % 18.5, profesyonel sporcu % 20, öğretmenlerde ise % 22 olmuştur.

Sporda amacın para kazanmak olduğu görüşünü orta derecede benimseyenlerin oranı, profesyonel sporcu % 10, öğrenci % 15, esnaf % 20.5, öğretmen % 28, amatör sporcularda ise % 38 olmuştur.

Sporda amacın para kazanmak olduğu görüşünü benimseyenlerin oranı, öğretmen % 6, öğrenci % 32, amatör sporcu % 39, esnaf % 41.5, profesyonel sporcularda ise % 50 olmuştur.

Sporda amaç para kazanmak olmamalıdır görüşünü benimseyenlerin oranı, amatör sporcu % 11, profesyonel sporcu % 20, esnaf % 30, öğrenci % 34.5, öğretmenlerde ise % 44 olmuştur.

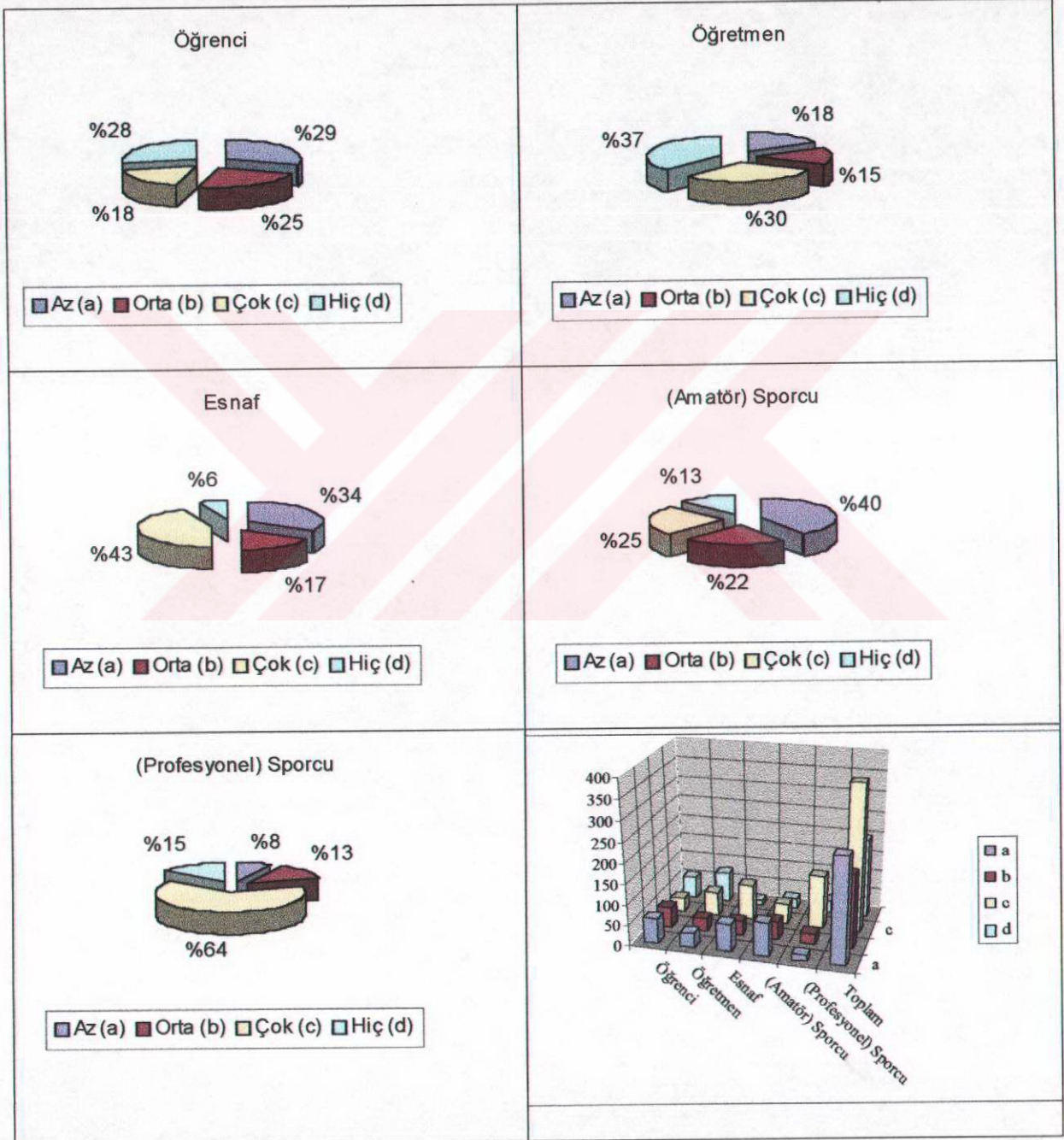
Profesyonel sporcuların bu soruya cevabı % 50 olmuştur. Aslında bu durumun çok daha yüksek oranda olması gerekirdi. Çünkü, profesyonellik adı üzerinde para karşılığı iş yapmaktır. Profesyonel sporcular da kazancını spordan sağladıklarına göre sporu para için yaptıkları ortaya çıkmaktadır. Sadece burada takım sevgisi, ya da ülke sevgisini ön plana çıkarıp para almadan yarışmalara katılıyor olabilirler. O zamanda geçimlerini sağlamak için başka gelir kaynaklarının olması gerekmektedir. Bu soruya verdikleri cevaba göre profesyonel sporcuların gerçek manada birer profesyonel düşünce ve davranışa sahip olmadıkları ortaya çıkmaktadır.

Esnafların % 40' para kazanmak olmalıdır demişlerdir. Esnafların hayattaki amaçları ticaret yapıp para kazanmak olduğu için, sporcuların da hizmetleri karşılığında para kazanması gerektiğini savunmuşlardır.

Öğretmen ve öğrencilerin büyük çoğunluğu amaç para kazanmak olmamalı demişlerdir. Amacın para kazanmak olması durumunda, sporun asıl görevi olan Olimpizm ruhuna ters düşeceğini belirtmişlerdir.

Tablo 17. Kişilik ve spor

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	60	30.00	35	17.50	67	33.50	81	40.50	15	7.50	258
Orta (b)	49	24.50	30	15.00	33	16.50	44	22.00	25	12.50	181
Çok (c)	36	18.00	60	30.00	88	44.00	50	25.00	130	65.00	364
Hiç (d)	55	27.50	75	37.50	12	6.00	25	12.50	30	15.00	197
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 17'ye göre, iyi sporcu iyi insandır görüşünü az benimseyenlerin oranı, profesyonel sporcu % 7.5, öğretmen % 17.5, öğrenci % 30, esnaf % 33.5, amatör sporcularda ise % 40 olmuştur.

İyi sporcu iyi insandır görüşüne biraz katılanların oranı, profesyonel sporcu % 12.5, öğretmen % 15, esnaf % 16.5, amatör sporcu % 22, öğrencilerde ise % 24.5 olmuştur.

İyi sporcu iyi insandır görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 18, amatör sporcu % 25, öğretmen % 30, esnaf % 44, profesyonel sporcularda ise % 65 olmuştur.

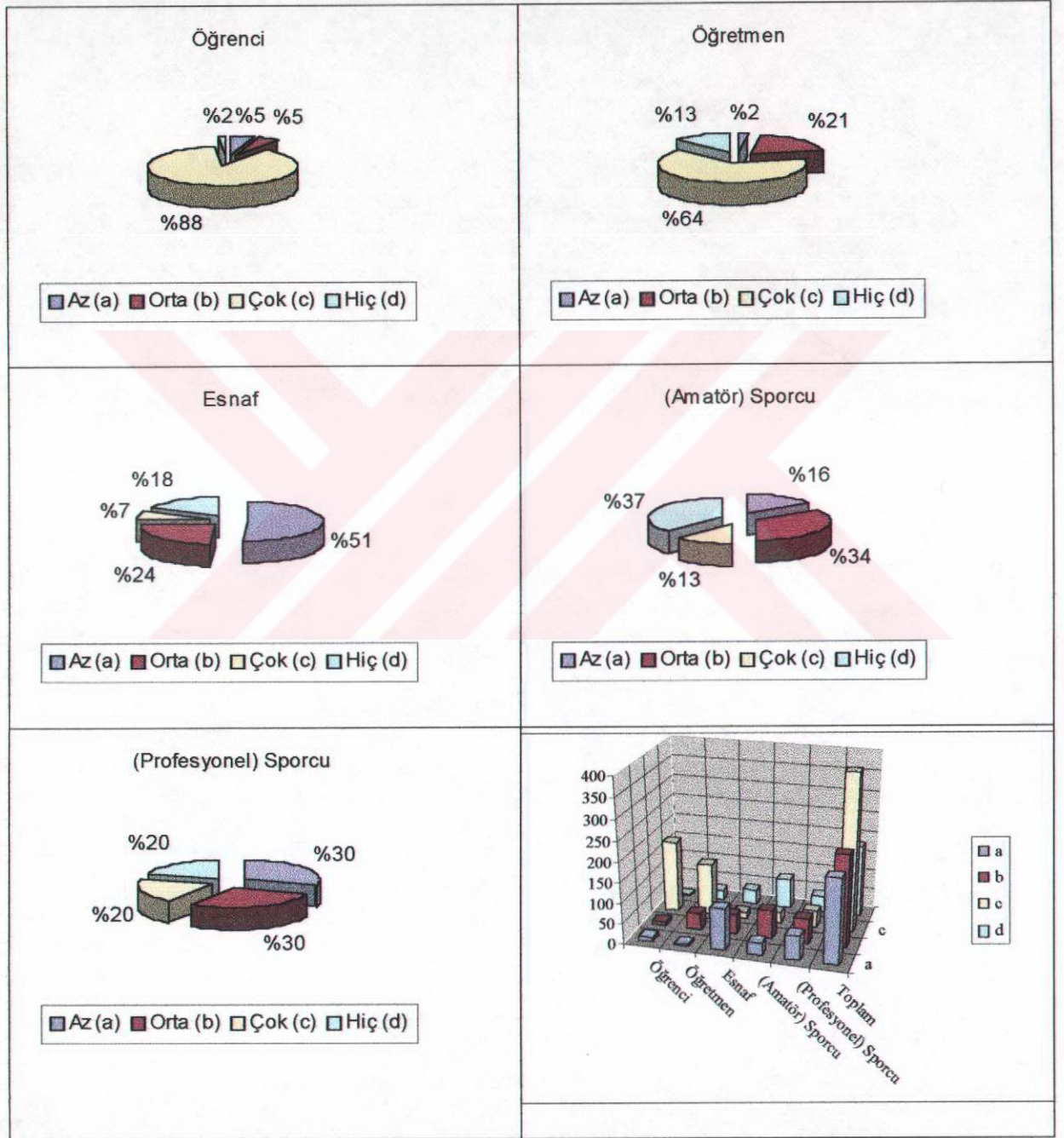
İyi sporcunun iyi insan olmadığını savunanların oranı, esnaf % 6, amatör sporcu % 12.5, profesyonel sporcu % 15, öğrenci % 27,5, öğretmenlerde ise % 37.5 olmuştur.

İyi sporcu olmanın belli bir kriterleri vardır. Bunlar, iyi karaktere sahip olmak, iyi çalışmak, örnek davranışlar sergilemek aynı zamanda üstün performans göstermektir. Tüm bunlara sahip olan sporcular toplumda iyi sporcu görüntüsünü vermektedir. Profesyonel manada spor yapan kişilerin performanslarını üst seviyede tutabilmeleri için bazı kurallara aynen uyulması gerekmektedir. Aksi bir davranışta iyi çalışmayıp, iyi dinlenmeyerek sağlık açısından ve sportif performansını etkileyecek maddelerden uzak durmadığı, aşırı gece hayatına düşkünlüğü gibi durumlar sporcunun performansını olumsuz etkileyecektir. Ankete katılan deneklerin büyük çoğunluğu İstanbul Sporlu Oğuz ÇETİN'i örnek göstererek hem iyi sporcu hem de iyi insandır demişlerdir. Buna neden olarak 35 yaşına gelmesine rağmen düzenli yaşantısı ve kendisini korumasından dolayı halâ spor yaşamını sürdürdüğü, aynı zamanda saha içerisinde örnek bir sporcu, saha dışında ise davranışları ile örnek bir insan olduğunu kabul etmek gerektiğini düşünmüşlerdir.

Saha içerisinde iyi performans gösterip saha dışında olumsuz davranışlarda bulunan sporculara sadece iyi futbolcu ya da iyi basketbolcu denilmektedir. Bu tür kişiler için iyi sporcu ya da iyi insan denilmemesi gerektiğini düşünmüşlerdir. İstanbul Sporlu Sergen YALÇIN'ı örnek göstermişlerdir. Saha içerisinde iyi futbol oynamasına rağmen saha dışında olumsuz davranış ve kötü alışkanlıkları (basın ve medyanın yazdığına göre) Sergen'in çocuklara örnek gösterilebilecek bir sporcu olmadığını düşünmektedirler.

Tablo 18. Akademik başarı ve spor

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	10	5,00	4	2,00	102	51,00	31	15,50	60	30,00	207
Orta (b)	9	4,50	41	20,50	48	24,00	69	34,50	60	30,00	227
Çok (c)	178	89,00	130	65,00	14	12,00	25	12,50	40	20,00	387
Hiç (d)	3	1,50	25	12,50	36	18,00	75	37,50	40	20,00	179
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 18'e göre öğrencilerin akademik başarılarında sporun etkisi olduğu görüşünü az benimseyenlerin oranı, öğretmen % 2, öğrenci % 5, amatör sporcu % 15.5, profesyonel sporcu % 30, esnaflarda ise % 51 olmuştur.

Öğrencilerin akademik başarılarında sporun orta derecede etkili olduğu görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 4.5, öğretmen % 20.5, esnaf % 24, profesyonel sporcu % 30, amatör sporcularda ise % 35.5 olmuştur.

Öğrencilerin akademik başarılarında sporun etkisi olduğu görüşünü benimseyenlerin oranı, esnaf % 12, amatör sporcu % 12.5, profesyonel sporcu % 20, öğretmen % 65, öğrencilerde ise % 89 olmuştur.

Öğrencilerin akademik başarılarında sporun etkisi olmadığı görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 2, öğretmen % 25, esnaf % 18, profesyonel sporcu % 20, amatör sporcularda ise % 37.5 olmuştur.

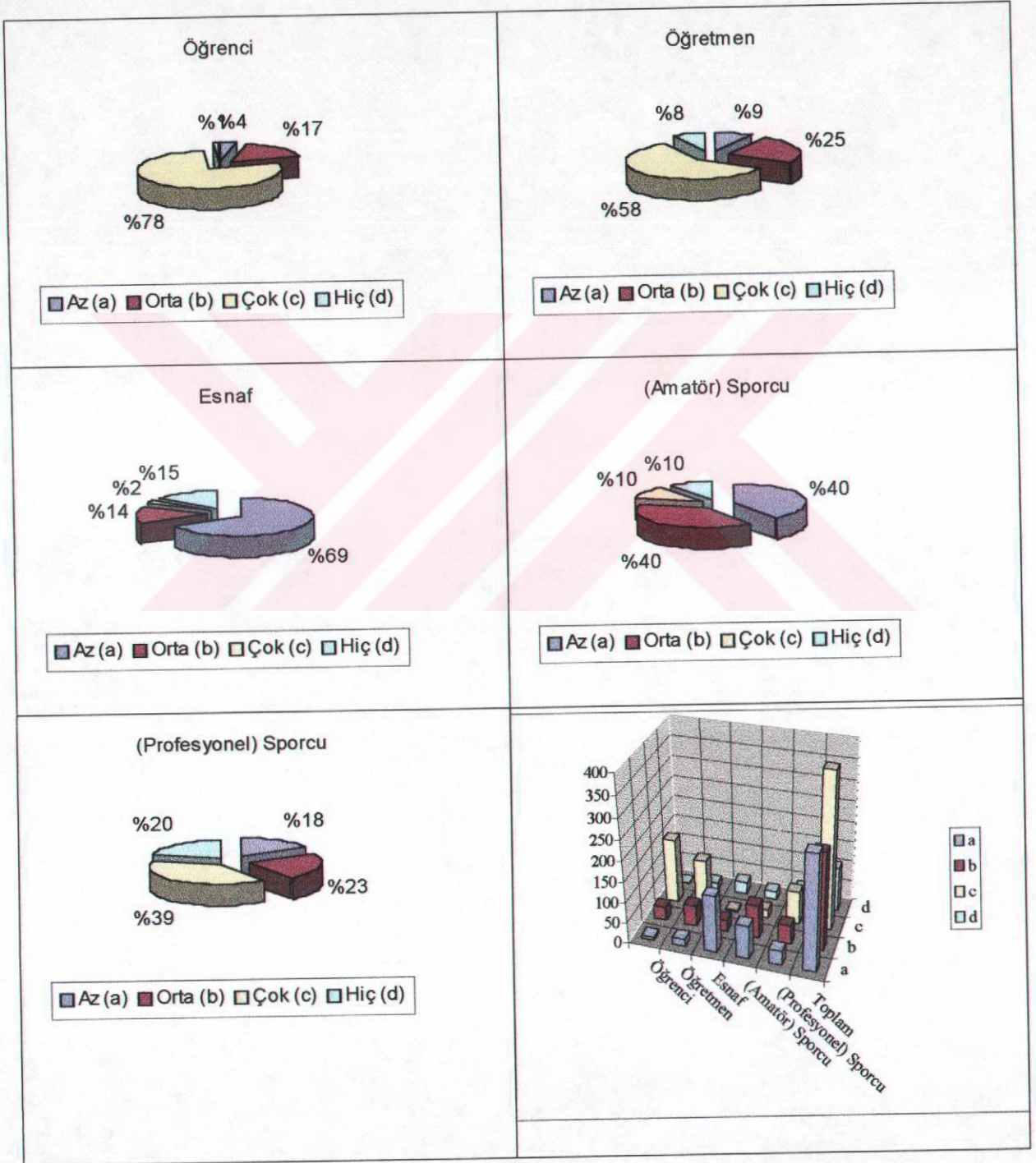
Spor yalnız bedensel faaliyetler bütünü değildir. Aynı zamanda ruhsal ve zihinsel gelişimi sağlamaktadır. Bu gelişimlerin sağlanması bireylerin düşünme yeteneklerini, karar verebilme yeteneklerini de geliştirir.

Spor yapan bir insan zeki olması gerekir. Çünkü, bir futbolcu maç esnasında o kadar çabuk karar vermelidir ki; topu olumlu kullanabilsin. Belki de bir saniyede on değişik varyasyon düşünmek ve bunlardan birisine karar vermek durumundadır.

Öğrenci ve öğretmenler yoğun okul ve derslerden dolayı yeni bilgileri öğrenmekte zorluk çektiklerini, ancak spor sayesinde zihinsel ve ruhsal olarak rahatlayıp ders yükünden kurtulduklarını ve kendilerini yeni bilgileri algılayıp kavramaya hazır hale geldiklerini görmüşlerdir. Ankete katılan diğer deneklerin sporun akademik başarıya fazla etkisinin olmadığını belirtmişlerdir. Bu durum bize akademik kariyer yapmak isteyen kişilerin sporun amaçlarını daha iyi anlayıp idrak ettiklerini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 19. İnsanların eğitilmesinde sporun etkisi

Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	7	3.50	17	8.50	138	69.00	80	40.00	35	17.50	277
Orta (b)	33	16.50	50	25.00	28	14.00	80	40.00	45	22.50	236
Çok (c)	158	79.00	118	59.00	4	2.00	20	10.00	80	40.00	380
Hiç (d)	2	1.00	15	7.50	30	15.00	20	10.00	40	20.00	107
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Tablo 19'a göre, insanların eğitilmesinde sporun etkisi olduğu görüşünü az benimseyenlerin oranı, öğrenci % 3.5, öğretmen % 8.5, profesyonel sporcu % 17.5, amatör sporcu % 40, esnaflarda ise % 69 olmuştur.

İnsanların eğitilmesinde sporun orta seviyede etkisinin olduğu görüşünü benimseyenlerin oranı, esnaf % 14, öğrenci % 16.5, profesyonel sporcu % 22.5, öğretmen % 25, amatör sporcularda ise % 40 olmuştur.

İnsanların eğitilmesinde sporun etkili olduğu görüşünü benimseyenlerin oranı, esnaf % 2, amatör sporcu % 10, profesyonel sporcu % 40, öğretmen % 59, öğrencilerde ise % 79 olmuştur.

İnsanların eğitilmesinde sporun etkisinin olmadığı görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 1, öğretmen % 7.5, amatör sporcu % 10, esnaf % 15, profesyonel sporcularda ise 20 olmuştur.

Sporun insanda fiziksel gelişim sağladığı bilinmektedir. Spor yapan kişilerle yapmayanlar arasında belirgin bir kas gelişimi, kuvvet, dayanıklılık, çabukluk gibi bir çok farklar vardır. Aynı zamanda spor yapan insanların toplumsal oldukları ve daha sosyal davrandıkları kabul edilmektedir. Spor sayesinde ruhsal ve zihinsel gelişim olmaktadır.

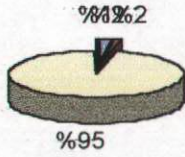
Spor eğitim ile iç içedir, özellikle zihinsel özürli kişilerin eğitilmesinde sporun büyük etkisi vardır. Özürli kişiler çeşitli sportif etkinliklerle meşgul edilip bazı hareket ve davranışlarında gelişim sağlanabilmektedir. Zihinsel özürli bir kişiye sürekli basket topunun potaya atılışını gösterip, topu zihinsel özürli kişiye verdiği zaman onun potaya atılması gerektiğini anlayabilmektedir. "Normal kişiler ise, spor sayesinde belirli kurallara uymak zorunluluğunu bilerek, spor sayesinde hak kavramını, başkalarına saygılı olmayı, işbirliğini öğrenmektedir.

Tablo 20. Toplumsal barış ve spor

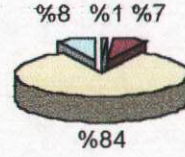
Gruplar	Öğrenci		Öğretmen		Esnaf		(Amatör) Sporcu		(Profesyonel) Sporcu		Toplam
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Az (a)	4	2.00	2	1.00	43	21.50	25	12.50	15	7.50	89
Orta (b)	3	1.50	13	6.50	57	28.50	60	30.00	25	12.50	158
Çok (c)	192	96.00	170	85.00	32	16.00	75	37.50	130	65.00	599
Hiç (d)	1	0.50	15	7.50	68	34.00	40	20.00	30	15.00	154
Toplam	200	100	200	100	200	100	200	100	200	100	1000

Öğrenci

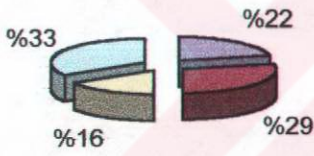
■ Az (a) ■ Orta (b) □ Çok (c) □ Hiç (d)

Öğretmen

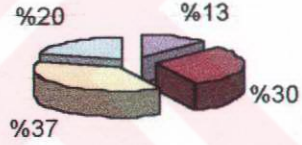
■ Az (a) ■ Orta (b) □ Çok (c) □ Hiç (d)

Esnaf

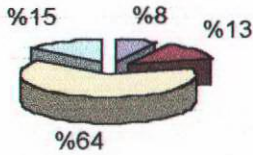
■ Az (a) ■ Orta (b) □ Çok (c) □ Hiç (d)

(Amatör) Sporcu

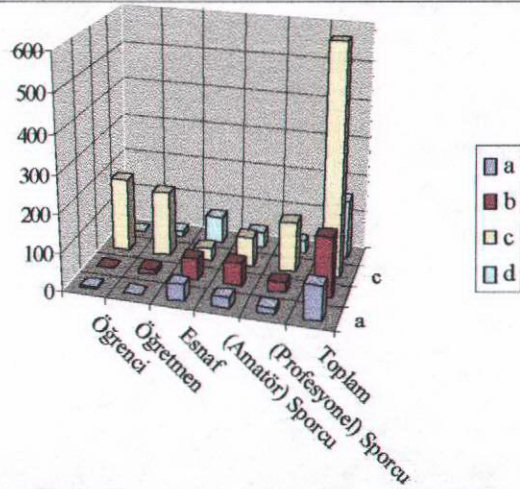

■ Az (a) ■ Orta (b) □ Çok (c) □ Hiç (d)

(Profesyonel) Sporcu

■ Az (a) ■ Orta (b) □ Çok (c) □ Hiç (d)

Tablo 20'ye göre, toplumsal barışta sporun etkisi olduğu görüşünü az benimseyenlerin oranı, öğretmen % 1, öğrenci % 2, profesyonel sporcu % 7.5, amatör sporcu % 12.5, esnaflarda ise % 12.5 olmuştur.

Toplumsal barışta sporun orta seviyede etkili olduğu görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 1.5, öğretmen % 6.5, profesyonel sporcu % 12.5, esnaf % 28.5, amatör sporcularda ise % 30 olmuştur.

Toplumsal barışta sporun etkili olduğu görüşünü benimseyenlerin oranı, esnaf % 16, amatör sporcu % 37.5, profesyonel sporcu % 65, öğretmen % 85, öğrencilerde ise % 96 olmuştur.

Toplumsal barışta sporun etkili olmadığı görüşünü benimseyenlerin oranı, öğrenci % 0.5, öğretmen % 7.5, profesyonel sporcu % 15, amatör sporcu % 20, esnaflarda ise % 34 olmuştur.

Ankete katılan deneklerin büyük çoğunluğu, sporun toplumsal barışta etkisi olduğunu kabul etmiştir. Spor evrenseldir. Dil, din, ırk gözetmeksizin herkesin eşit şartlarda bir araya gelmelerini sağlamaktadır. Birbirleri ile savaş halinde olan ülkelerin takımları, spor sayesinde bir araya gelerek maçlar yapmaktadırlar. Bu durum sporun toplumsal barışta ne kadar önemli olduğunu kanıtlamaktadır.

Ankete katılan esnaf gurubu, sporun toplumsal barışta etkisinin olmadığı görüşündedir. Bu düşüncenin nedeni esnaf gurubunun, olayı mahalli olarak düşünerek aynen şu cevabı vermişlerdir " Spor bir barıştır diyorlar. Geçen maçta bizim takımla rakip arasında kavga çıktı, saha savaş alanına dönüştü. Bunun neresi barış ? " demişlerdir.

Ancak tüm bu şekildeki olumsuz düşünceler ve davranışlar sporun evrenselliğine gölge düşüremezler.

IV BÖLÜM

SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

A - SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu araştırmada sporun eğitim üzerine etkisi olup olmadığına yönelik sorular içeren bir anket uygulanmıştır. Toplam 1000 kişiye ve 5 değişik gruba uygulanan bu ankette önemli tespitlerde bulunulmuş, toplum ve sporla uğraşan insanlar açısından önemli bulgular ortaya çıkmıştır.

Ankete katılan denekler şu gruplardan oluşmuştur. Öğrenci (200- % 20), öğretmen (200 - %20), esnaf (200-%20), amatör sporcu (200-%20), profesyonel sporcu (200-%20) olmak üzere, toplam 1000 kişidir.

Deneklerin cinsiyet durumları. Erkek (650-%65), bayan (350-%35).

Deneklerin yaş durumları, 18'den az 50 (%5)., 19-25 arası, 350 (%35), 25-30 yaş arası, 200 (%20), 30 ve üzeri 400 (%40).

Deneklerin eğitim durumları, İlköğretim 230 (%23), Ortaöğretim 340 (%34), Yükseköğretime devam 210 (%21), Yükseköğretim 220 (%22)'dir.

Yapılan anketin sonucuna göre, amatör ve profesyonel sporcularının tamamı sporla yarışmacı düzeyinde ilgilenmişlerdir. Diğer denek gruplarında ise, öğrenciler yarışmacı düzeyinde sporla ilgilenme bakımından öğretmen ve esnaflardan daha fazladır. Fazla olması gayet doğaldır. Çünkü öğrenciler yaş itibariyle spor yapmaya en müsait çağdadırlar. Öğretmenlerde sporla hiç ilgilenmeyenlerin oranı yüksek olmuştur. Öğretmenler toplumumuzda aydın kişiler olarak bilinen ülke geleceğine yön verebilecek kişilerdir. Ancak, kendi sorunlarından dolayı çevrede olup bitenlerle pek meşgul olamamaktadırlar. Ekonomik yetersizlik başta olmak üzere bir çok olumsuzluklar yaşamaktadırlar. Bu olumsuzluklar onların yetiştirdiği genç nesillerde de olumsuz etkiler bırakmaktadır. Esnaflar seyirci ve taraftar olarak sporla en çok ilgilenen gruptur. Genelde belirli yaşlara geldiklerinden dolayı yarışmalara katılacak durumda değildirler. Onlar kendi mahalli takımlarına maddi ve manevi destek sağlayarak spordan kopmamaktadırlar.

Düzenli ve bilinçli yapılan sporların kişilerde fiziksel gelişim sağladığı bilinmektedir. Ancak, ankete katılan deneklerin bazıları sporun fiziksel gelişmeye ne gibi etkisinin olduğunu bilmediği ortaya çıkmıştır. Bu durumdan anlaşılan, onları spor konusunda gerekli bilgilerin aktarılmadığı takımları çalıştıran antrenörlerin gerekli eğitimi almadıkları ortaya çıkmaktadır.

Sporun sosyal gelişmeye etki yaptığı ve spor yapan kişilerin daha sosyal oldukları toplumun büyük bir çoğunluğunun kabul ettiği bir gerçektir. Bu durum bilimsel olarak ta ortaya konulmuştur. Ancak, ankete katılan deneklerin bazıları etki ettiği konusunda tereddütlere sahiplerdir. Hatta bazıları etki etmediğini düşünmektedirler. Ancak spor yapan kişiler, bazen kazanmış olduğu paranın vermiş olduğu etkiden dolayı içinden gelmiş olduğu toplumlara çok çabuk unuttukları ve dejenere oldukları ortaya çıkmıştır.

Sporun ruhsal gelişmeye etki ettiği bilinmektedir. Ancak, spor profesyonel olarak yapıldığında kişilerde aşırı stres meydana getirdiği anket sonucunda ortaya çıkmıştır. Ruhsal yönü gelişen kişi galibiyete sevindiği gibi mağlubiyeti de kabullenen, arkadaşlarına ve rakibine saygılı kurallara uyan kişidir. Ancak sporcular mutlak yenmeyi düşündüğü için kendilerinde stres olması doğaldır. Müsabaka anında bazı kuralları çiğnemeleri, rakibine sert girmeleri veyahut da agresif davranmaları onların ruhsal yönünün gelişmediği manasına gelmemelidir.

Spor yapılış amacına göre, kişileri sorunlarından uzaklaştırmakta ya da spor yapan kişilere aşırı sorun getirmektedir. Ankete katılan deneklerde sporu amatörce yapanlar, sporun insanları sorunlarından uzaklaştırdığını, sporu profesyonelce yapanların ise sporun sorunlardan uzaklaştırmadığını hatta sorun bile getirdiğini düşünmüşlerdir.

Profesyonel manada yapılan spor, bir boş zaman uğraşısı değildir. Boş zaman uğraşısı olması için bir zorunluluğun olmaması gerekmektedir. Oysa, profesyonelce yapılan sporda bir amaç vardır. Amatörce spor yapılan kişilerde her hangi bir zorlama yoktur. Kendi isteği doğrultusunda spor yapmaktadır. Amaç spor yaparken aynı zamanda eğlenmektir.

Spor yapan insanların yapmayanlara göre, fiziksel, ruhsal, psikolojik olarak daha gelişmiş oldukları gözlenmektedir. Daha güçlü bir fiziğin ve daha zinde bir kafanın yapabileceği iş, kavrayabileceği bilgi daha fazla olur. O halde, spor yapan kişiler yapmayanlara göre daha verimlidir. Ankete katılan deneklerde sporla direkt

ilgilenenlerin bu soruya cevabı genelde, artırdığı yönündedir. Sporla fazla ilgilenmeyenlerin cevabı ise sporun verimliliği artırmadığı yönündedir.

Günümüzde spor yapmanın hiçte kolay olmadığı bir gerçektir. Özellikle büyük kentlerde çarpık kentleşmenin sonucu yeşil alanların talan edilmesi, semt sahalarının kapatılıp bina inşa edilmesi park ve bahçelerin yok edilmesi, halka açık spor alanlarının kalmaması spor yapmayı zorlaştırmaktadır. Spor yapmak isteyen kişilerin şahıslara ait spor tesislerine giderek para ödemeleri gerekmektedir. Diğer taraftan profesyonel manada spor yapan spor kulüplerinin ayakta durabilmesi için maddi bakımdan kuvvetli olması gerekmektedir. Bugün bir sporcunun transferi trilyonları aşmaktadır. Geliri bunu karşılayamayacak olan kulüpler, iflasın eşiğine gelmektedirler. Yine ankete katılan gruplarda sporu profesyonelce düşünenler, sporun ekonomiye dayandığını belirtmişlerdir.

Sporun bir eğitim şekli olduğu bilinen bir gerçektir. Spor eğitimin bir parçasıdır. Ankete katılan deneklerin eğitim seviyesi yüksek olanlar, sporun bir eğitim şekli olduğunu benimsedikleri ortaya çıkmıştır. Eğitim seviyesi düşük denekler ise, sporun bir eğitim şekli olmadığını düşünmüşlerdir. Spor, yapılış amacına göre bazen para kazanmak için yapılan bir uğraş, bazen ise eğitim amaçlı yapılan bir uğraş olmuştur.

Spor her konuda hem fiziksel hem ruhsal, hem de psikolojik gelişimlerde olumlu etkilerde bulunmuştur. En önemli etkisi ise, toplumsal barışta olmuştur. Olimpizm ruhu ile yapılan spor, insanları, ülkeleri birbirine kaynaştırmak, onları buraya getirmek, dostluk ve kardeşlik bağlarının kuvvetlenmesini sağlamak için yapılan bir unsur olarak kabul edilmiştir.

Tüm bu bilgiler ışığında ankete katılan deneklerin vermiş oldukları cevaplar kişilerin eğitim seviyelerini, spora bakış açılarını, sporun kişilere ve toplumlara ne kazandırıp ne kaybettiğini ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda kişilerin spora yönelmeleri ve bakış açıları, meslek eğitim durumlarının önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Yine bu çalışmada sporun insanlara fiziksel, ruhsal, sosyolojik, psikolojik vb. bir çok yönlerden etki yaptığı ortaya çıkmıştır. Ancak, her kesime ve bölgelere aynı oranda spor imkanı sağlanamadığı için sporun bu gelişimi yeterince bilinmemektedir.

Sonuç olarak teorik açıdan beden eğitimi ve sporun insan eğitiminde olumlu etkilerinin olduğu bilimsel olarak ortaya konulmasına rağmen, uygulamada kişisel

olarak ta olsa olumlu etkilerinin olmadığı görüşünde olanlar tespit edilmiştir. Böyle bir durumun ortaya çıkarılmasındaki en önemli etken, sporun tam olarak kuralları ile insanlara tanıtılmamış olmasıdır. Çünkü toplum genelinde ve özellikle ankete cevap veren mesleği esnafılık olan deneklerin beden eğitimi ve sporun insan eğitimine olumlu etkilerinin olmadığı görüşündedirler. Bu kişilerde ekonomik değerlerin ön plana çıkmış olduğunu görmekteyiz.

B - ÖNERİLER

Mesleği ne olursa olsun, sosyal, zihinsel, fiziksel, ruhsal açılardan herkesin sporla ilgilenmesi (çok istisnai durumlar hariç, hastalık gibi) herkesin sporla yakından ilgilenmesi gerekir. Çağdaş yaşamın en önemli şartlarından birisi de budur. Nasıl ki evinde televizyon, radyo olmayan insanlar toplumda yadırganıyorsa; sporla ilgilenmeyen insanında günümüzde yadırganması gayet doğaldır. Çünkü, gelişmişliğin bir göstergesi de ülkenin insanların spor yapma oranlarıdır. Artık gelişmiş ülkelerde spor yapmayan insanlara asosyal insan gözüyle bakılabilmektedir.

V. BÖLÜM

ÖZET

Bu araştırma , sporun insan eğitimi üzerinde bir etkisinin olup olmadığını, var ise nasıl gerçekleştiğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Eğitim ve spor bireyin gelişiminde, kişiliğinde ve yaşamında belirli sonuçlar elde etmek amacıyla girilen yöntemli etkinliklerdir. İnsan davranışlarını geliştirme, bilgi ve becerilerde olumlu değişiklikler yaratarak mutlu ve sağlıklı bireylere sahip bir toplum olma yönündeki çabalardan birisi de eğitim ve sporla ilgili çalışmalardır. Eğitim ve spor fikri yeteneklerin geliştirilmesi kadar fiziki yeteneklerin geliştirilmesini de sağlamıştır.

Yapılan çalışmaların tümünde sporun, insanın fiziksel güç kapasitesini pozitif yönde gelişim sağladığı, eğitimle beraber zihinsel ve ruhsal yetenekleri geliştirdiği sosyal gelişmeyi en üst seviyede sağladığı görülmüştür. Bu araştırma esnasında değişik gruplara uyguladığımız ankette, eğitim seviyesi düşük grupların(esnaf, amatör sporcu) sporu tanımadıkları, sporun amacının ne olduğunu bilmedikleri, sorun bir eğitim şekli olmadığı düşünceleri ortaya çıkmıştır. Bu durum bize spor konusunda toplumun her kesimini aydınlatma amacıyla çeşitli kurum ve kuruluşlarca (televizyon, gazete, dergi, seminer, Gençlik Spor Müdürlükleri) eğitim verip bilgilendirilmediğini göstermektedir. Eğitim seviyesi yüksek gruplar (üniversite öğrencisi, öğretmen, profesyonel sporcu) spor konusundaki bilgi ve düşüncelerini farklılığını görmekteyiz. Çünkü bu gruplar sporun bir eğitim şekli olduğunu düşünmektedirler.

SUMMARY

This research has been carried out for seeing whether the sports has got any influence on the human education or not, if so how it realizes.

Education and sports are the systematic activities which are being targetted for gaining some certain results of the persons development, personality and his life. One of the attempts for developing human behaviours, for having happy and healty persons by positive changes in the knowladge and skills is works concerned with sports and education. Education and sports have not also provided to develope mental skills but also provided to develop physical skills.

All the carried out researches revealed that, sports has caused positive developments in the human's physical power capacity, developed mental and psychological skills as well as education, provided social development at the highest level. During this research, in our polls that we carried out to some different groups, it has been seen that lower educated groups (like tradesmen, amatour sportsmen) have got very little knowladge about sports and do not think that he sports is an educational vehicle. This stuation has showed that the people are not informed clearly about sports by television, press and concerned institutions.

We see that high educated persons (like university students, teachaaers, professional sportsmen) have different knowledge and opinions. Because those groups think that sports is a type of education.

KAYNAKÇA

- AÇIKADA C. ERGEN E. **Bilim ve Spor** Ofset Matbaacılık 1990 ANKARA
- ALPMAN C. **Eğitim Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi**
MEB. 1972 İst.
- AKGÜN N. **Egzersiz Fizyolojisi** E.Ü. Basımevi, 1986 İZMİR
- BAŞER E. **Uygulamalı Spor Psikolojisi Performans Sporunda Psikolojinin Rolü**
MGSB Yayınları 1986 ANKARA
- BARNETT L. **The Playful Child Measurement Of a Dispiration to play** 1991
- BAKKER F. Whiting H.T.A. vd. **Sportpiyhologie** Bern Hanl Heber. 1992
- BAUMANN S. **Psychologie im Sport Meyer and Meyer Verlag** (Çeviren Cemil
AKSOY) KAHRAMANMARAŞ 1998
- BIERHOFF A. **Sport psychologie Kohlhammer** Stuttgart 1986
- BÜYÜKKARAGÖZ S. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş** Mikro Yayınları 1988 KONYA
- DAVER P.W and PANGRAZ R.P. **Dynamic Physicl Education for Elemenry School**
Children 4. Th Edition Washington Arizona USA 1975
- DEMİR BOLAT A. **Toplum ve Spor** Kadioğlu Matbaası 1988 ANKARA
- DÜNDAR U. **Antrenman Teorisi** Bağırhan Yayınları 1994 ANKARA
- DOĞAR Y. **Türkiye’de Spor Yönetimi** Öz Akdeniz Ofset ADANA 1997
- ERGUN M. **İnsan ve Eğitim** Ocak Yayınları ANKARA 1993
- ERKAL M.; **Sosoyolojik Açıdan Spor** Filiz Kitabevi 1990 İSTANBUL
- ERKAL M.; **Sosyoloji (Toplum bilimi)** Der Yayınevi 1996 İSTANBUL
- FİŞEK K.; **Spor Yönetimi** AÜSBF Yayınları 1983 ANKARA
- FİŞEK K.; **100 Soruda Türkiye’de Spor Tarihi** Gerçek Yayınevi 1985 İSTANBUL
- FİDAN N. **Okul ve Eğitim** Kurtiş Matbaacılık 1998 ANKARA
- HAZAR M. **Oyunla Eğitim** Tutubay 1996 ANKARA
- İCİZLER C. KARAGÖZOĞLU C.; **Sporda Başarının Psikolojisi** Alfa Basım Yayım
Dağt. 1997 ANKARA

- JAMES A. BALEY F.A.C.S.M. DAVID A. FIELD Spor Education (Çeviren Yahya DOĞAR) MALATYA 1997
- KARASÜLEYMANOĞLU A.; Yeni Boyutlarıyla Spor Engin Yayınları 1992 ANKARA
- KARAKÜÇÜK S. Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma Seren Matbaacılık 1995 ANKARA
- KÜÇÜK V.: Amatör ve Profesyonel Sporcuların Bazı Kişilik Özellikleri Yayınlanmamış Yük. Lis. Tezi M.Ü.S.B.E. 1990 İSTANBUL
- KUTER M., ÖZTÜRK F.; Antrenör ve Sporcu El Kitabı Bağrgan Yayınevi 1997 BURSA
- KAZANCI, O.; Eğitim Psikolojisi Kazancı Hukuk Yayınları 1989 ANKARA
- MURATLI, S. Çocuk ve Spor Bağrgan Yayınevi 1997 ANKARA
- NAİLİ B.= 100 Soruda Türk Folklorü II. Baskı 1984 İSTANBUL
- NİYON E.J. and JEVETT E.A. an introduction to Physical Education Seventh Edition 1969 TORONTO
- ÖZTABAĞ. L; Spor Psikolojisi T.F.F. Yayınları 1973 ANKARA
- ÖZMEN. Ö; Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni GSB Eğt. Genel Müd. 1976 ANKARA
- ÖZBAYDAR. S; İnsan Davranışlarının Sınırları ve Spor Psikolojisi, Altın Yayınları 1983 İSTANBUL
- PİŞRRE M; Creer une Dynlmigue, 2000 Sport et Societe NO. 33 1975 PARİS
- SELÇUK. Z; Eğitim Psikolojisi Atlas Kitabevi 1995
- SEYREK H; Okul Öncesi Eğitimde Çocuk Oyunları 1991 İZMİR
- SİNGER, N. and DİCK W; Teaching Phsica Education A Systems Aprooch Boton USA 1974
- TAMER K. Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi 1982 ANKARA
- TEZCAN M. Eğitim Sosyolojisi Olgaş Matbaası 1988 ANKARA
- TEZCAN M. Boş Zamanların Değerlendirilmesi AUEBF Yayınları 1982 ANKARA
- VARIŞ F. Eğitim Bilimine Giriş A. Ü. Basımevi 1985 ANKARA

VI. BÖLÜM

EKLER

Anket Örneği

Aşağıda yer alan soruların cevapları bir araştırmada kullanılacaktır. Bu yapılan araştırma ülkemiz için önem arz etmektedir. Araştırmanın sonuçlarının gerçeğe yakın olması için verilen sorulara anlamlı cevap vermeniz gerekmektedir.

Anketimize göstermiş olduğunuz ilgi ve alakadan dolayı teşekkür ederim.

Cemil AKSOY

Öğretim Elemanı

“Sporun eğitime etkisi var mıdır?” Araştırması Anket Formu

1. Mesleğiniz ?

2. Cinsiyetiniz ?

( ) Kadın ( ) Erkek

3. Yaşınız ?

( ) 18 kadar ( ) 19-25 ( ) 25-30 ( ) 30 ve üstü

4. Eğitim durumunuz ?

( ) İlköğretim.

( ) Ortaöğretim.

( ) Yükseköğretime devam ediyorum.

( ) Yükseköğretim.

5. Sporla ilgi durumunuz ?

( ) Yarışmalara katılmadan yaptım.

( ) Yarışmalara katılacak düzeyde yaptım.

( ) Seyirci ve taraftar olarak ilgilendim.

( ) Hiç ilgilenmedim.

6. Sporun fiziksel gelişime etki yaptığına inanıyor musunuz?

( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç

7. Sporun sosyal gelişime etki yaptığına inanıyor musunuz?

( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç

8. Sporun ruhsal gelişime etki yaptığına inanıyor musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
9. "Spor yapan insanlar, stresten kurtulamamaktadırlar,"
Görüşüne katılıyor musunuz ?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
10. "Spor yapan insanların toplum içerisinde daha sosyal
davrandıkları bilinmektedir," görüşüne katılıyor musunuz ?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
11. "Spor, insanları sorunlarından uzaklaştırmaktadır," görüşüne
katılıyor musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
12. "Spor, bir boş zaman uğraşısı değildir." görüşüne katılıyor
musunuz ?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
13. "Spor verimliliği artırmaktadır." Görüşüne katılıyor musunuz ?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
14. "Spor yapmak ekonomiye dayanmaktadır." Görüşüne katılıyor
musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
15. "Spor bir eğitim şeklidir." görüşüne katılıyor musunuz ?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
16. "Sporda amaç para kazanmak olmalıdır." görüşüne katılıyor
musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
17. "İyi sporcu iyi insandır" görüşüne katılıyor musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
18. "Öğrencilerin akademik başarılarında sporun etkisi olduğu"
görüşüne katılıyor musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
19. "İnsanların eğitilmesinde sporun katkısı vardır." görüşüne
katılıyor musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç
20. "Toplumsal barışta sporun rolü yüksektir." görüşüne katılıyor
musunuz?
( ) Az ( ) Orta ( ) Çok ( ) Hiç